

370.78

44670

7.3

การประเมินโครงการเพชรในตม

ปริญญานิพนธ์

ของ

นายปรีชา คชสิทธิ์

10 ส.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

195750

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.กิติมา ปรีดีติลล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์น้อย)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.กิติมา ปรีดีติลล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์น้อย)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์จูงใจ แสงพันธุ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 10 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของ
รศ.ดร.กิติมา ปรีดีดิลก ประธานกรรมการที่ปรึกษา รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย
กรรมการที่ปรึกษา และ อาจารย์จุงใจ แสงพันธ์ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์
ซึ่งได้กรุณาให้ค่าปรึกษา แนะนำ ตลอดจนการตรวจแก้ไขและเติมเต็ม จนปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด กอง
อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการครู ผู้บริหารโรงเรียนของครูในโครงการเพชรในตม
รุ่นที่ 1-4 และข้าราชการครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ที่ให้ความร่วมมือ
อย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบพระคุณ อาจารย์ไพฑูรย์ กฤษณ์เพ็ชร
ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล และขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตสาขาวิชา
เอกการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 18 ตลอดจนน้อง ๆ ข้าราชการฝ่ายสรรพากรบุคคล
กองวิชาการบริหารงานบุคคล สำนักงาน ก.ค. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณรัตนา ศรีเหรียญ
และ คุณรัตนา สดเมือง ที่เป็นกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นกตัญญูทดแทนที่แต่บิดา
มารดา ครู อาจารย์ ผู้ให้ชีวิต ความรัก และความรู้แก่ผู้วิจัยเสมอมาขอมอบแทน
ความรัก ความห่วงใย สำหรับภรรยา และบุตร ที่เป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยตลอดมา

ปรีชา คชสิทธิ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	ความหมายของการประเมินโครงการ	9
	ความสำคัญและความมุ่งหมายของการประเมินโครงการ	12
	หลักการประเมินโครงการ	14
	วิธีการประเมินโครงการ	17
	รูปแบบการประเมินโครงการ	22
	ปัจจัยและลักษณะการประเมินที่มีประสิทธิภาพ	74
	โครงการเพชรในตม	75
	คุณลักษณะครูที่ดี	84
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	96
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	110
	ประชากร	110
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	110
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	111
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	112
	การวิเคราะห์ข้อมูล	113

3 (ต่อ)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	113
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	115
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	117
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	143
วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า	143
ประชากร	143
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	144
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	145
การวิเคราะห์ข้อมูล	145
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	145
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	146
อภิปรายผล	149
ข้อเสนอแนะ	152
บรรณานุกรม	155
ภาคผนวก	164
ประวัติย่อของผู้วิจัย	174

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แผนภูมิวิธีการประเมินโครงการ	21
2	แผนภูมิกระบวนการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์	25
3	แผนภูมิโครงสร้างการประเมินของแฮมมอนด์	34
4	แผนภูมิโครงสร้างการประเมินของสเติร์	53
5	แผนภูมิการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพของโครงการโดยใช้ รูปแบบการประเมินของสเติร์	55
6	แผนภูมิแนวทางการวิเคราะห์และการประเมินผลเพื่อการตัดสินใจ คุณค่าตามโครงสร้างของรูปแบบการประเมินของสเติร์	58
7	แผนภูมิการเปรียบเทียบขั้นตอนต่าง ๆ แต่ละขั้นตอนตาม แนวคิดของโพรวิส	61
8	แผนภูมิโครงสร้างการประเมินของอัลคิน	73

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 ร้อยละของจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากประชากร
แต่ละกลุ่มที่เป็นผู้ประเมินโครงการเพชรในตม 118
- 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
ระดับความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม
และครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 เกี่ยวกับการ
ดำเนินโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมาย
และหลักการ 120
- 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
ระดับความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม
และครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 เกี่ยวกับการ
ดำเนินโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการ
ดำเนินงาน 125
- 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
ระดับความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม
และครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 เกี่ยวกับการ
ดำเนินโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการ
ดำเนินงาน 131
- 5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนระดับ
ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่ครูในโครงการ
เพชรในตมไปสอนอยู่ เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็น
ครูของครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 136
- 6 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนระดับ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 142

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาทำให้พลเมืองของประเทศเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ อันจะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ตนเองและประเทศชาติ ดังนั้น ประเทศใดที่ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ประเทศนั้นย่อมมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 1) เมื่อพิจารณาถึงการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่ให้แก่ประชาชนแล้ว จะเห็นได้ว่าการประถมศึกษาเป็นการศึกษาระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน สามารถอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณได้ เพื่อจะได้ประกอบอาชีพตามสมควรแก่วัย และความสามารถ ทั้งดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2525 : ๗) ดังนั้น การประถมศึกษาจึงเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนของประเทศต้องได้รับ ถ้าคุณภาพการประถมศึกษาด้อยลงไปย่อมหมายถึงความด้อยคุณภาพของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความล้าช้าและความล้าหลังในการพัฒนาประเทศ (พนัส หันนาคินทร์. 2521 : 65) ด้วยเหตุนี้การเร่งรัดปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของการประถมศึกษา จึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลและหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ตระหนักและให้ความสำคัญเป็นพิเศษตลอดมา ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ประการหนึ่ง คือ เพื่อให้เด็กทุกคนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ และผู้ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้เรียนจนจบหลักสูตรประถมศึกษา โดยมุ่งเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้อง มีความรู้และทักษะพื้นฐานทางวิชาการ และทางด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและสังคม มีนิสัยรักการแสวงหาความรู้ มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ มีความ

สำนึกในความเป็นคนไทย ตระหนักในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของท้องถิ่นและของชาติ และเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา และประกาศใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ประชาชนของประเทศมีความรู้ความสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เหมาะสมและทันต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม เศรษฐกิจ และวิทยาการเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่ผลผลิตที่จบการประถมศึกษาก็ยังด้อยคุณภาพ ไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (โศภิต อุดมบุญพานภาพ. 2528 : 33) กล่าวคือ

1. การจัดการศึกษาในเวลาที่ผ่านมามีถึงปริมาณของนักเรียนมากกว่าคุณภาพของนักเรียน

2. การเรียนการสอนมุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการ ให้ความสนใจน้อยในเรื่องการฝึกปฏิบัติ ด้านทักษะความสามารถ การส่งเสริมพลานามัย การออกกำลังกาย และการกินอาหารตามหลักโภชนาการ รวมทั้งการฝึกอบรม ด้านจริยธรรม คุณธรรม น้ำใจ ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสภาพสังคมไทย

3. ปัญหาการตกซ้ำชั้น โดยเฉพาะในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2528 : 26 - 27)

ดังนั้น คุณภาพของการประถมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสนใจและความสำคัญเป็นพิเศษในการเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และความคิดอ่านที่ก้าวหน้าในการดำรงชีวิต (จิตรกร ตั้งเกษมสุข. 2526 : 88) ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของประชาชน ก็คือ ครู (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. 2527 : 9) เพราะถ้าครูขาดคุณภาพ การจัดการศึกษาก็ล้มเหลวได้ ทำให้ประชากรขาดคุณภาพได้เช่นกัน (เจริญรัตน์ สาครินทร์. 2529 : 32 และ บุญเพิ่ม อภิสิทธิ์รัตน์. 2529 : 19) จากผลการประชุมสัมมนาหลักสูตรการผลิตบุคลากรการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า การศึกษาในปัจจุบันนี้ประสบปัญหาครูขาดคุณภาพและขาดวิญญาณของความเป็นครู (ไพบูลย์ จันทยศ. 2526 : 32) ซึ่งสอดคล้องกับ เอกวิทย์

ณ กลาง (2527 : 28 - 31) ก็กล่าวว่า การประถมศึกษายังขาดแคลนครูที่มีคุณภาพมากที่สุด ครูที่มีความสามารถมีจำนวนไม่พอกับงาน และส่วนใหญ่จะอยู่ในวิทยาลัยมากกว่า ส่วน กมล สดประเสริฐ (นิพนธ์ จิตต์ภักดี. 2528 : 3 - 4; อ้างอิงมาจาก กมล สดประเสริฐ. ม.ป.ป.) กล่าวว่า ปัญหาที่โรงเรียนประถมส่วนใหญ่ขาดคุณภาพ เพราะผู้บริหารและครูผู้สอนขาดความเข้าใจ และประสบการณ์ในการจัดรูปแบบแผนงานที่ถูกต้อง และในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา นั้น ต้องพัฒนาครูผู้สอนเป็นอันดับแรก และการที่ครูยังขาดคุณภาพนั้น อาจมีปัญหามาจากการผลิตครู ซึ่ง พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง (2525 : 44 - 45) ได้สรุปปัญหาบางประการเกี่ยวกับการผลิตครูไว้ดังนี้

1. ฝ่ายผลิตครูยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง โดยไม่คำนึงถึงผู้ใช้ครู และมาตรฐานวิชาชีพครู
2. ขาดการวางแผนผลิตครู ทำให้ผลิตครูเกินความต้องการและคุณภาพของครูยังไม่ดีพอ
3. วิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าเรียนครูยังไม่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เข้ามาเรียนครูได้ ดังนั้น ผู้ที่เข้ามาเรียนครูในระยะหลังจึงเป็นผู้ที่มีผลการเรียนเดิมค่อนข้างต่ำ และมีความสนใจต่อวิชาชีพครูน้อยมาก
4. กระบวนการผลิตครูไม่ได้มาตรฐานตามที่ตั้งไว้ ทำให้ได้ครูที่ไม่ค่อยมีคุณภาพเท่าที่ควร
5. ขาดการควบคุมหรือกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู ทำให้ผู้สำเร็จวิชาชีพอื่นมาสอบเข้ารับราชการครูด้วย ทั้ง ๆ ที่ตำแหน่งที่จะบรรจุได้นั้นมีจำนวนน้อย
6. กระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการครู ยังไม่สามารถคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูเข้ารับราชการครูได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้มีการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตครู รวมทั้งการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูอย่างต่อเนื่องมาตลอด นับตั้งแต่โครงการคุรุทายาท โครงการแสวงหาช้างเผือก โครงการครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน และโครงการเพชรในตม ฯลฯ เป็นต้น โดยแต่ละโครงการต่างก็มีแนวคิดในการผลิตบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีเจตคติ และความศรัทธา

ในวิชาชีพครูเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู ซึ่งโครงการเพชรในตมก็เป็นโครงการคัดเลือกหนึ่งในหลายโครงการดังกล่าวข้างต้น โดยโครงการเพชรในตมนี้ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 เนื่องจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในได้พิจารณาเห็นว่า หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีปัญหาในเรื่องการศึกษา เพราะเป็นชนบทที่ทุรกันดาร และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นจุดอ่อนที่ล่อแหลมต่อการแทรกซึมบ่อนทำลาย และตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้ก่อการร้ายอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก จึงให้โอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนในหมู่บ้าน อพป. โดยการดำเนินการโครงการเพชรในตม ร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ พ.ศ.2529 เพื่อพัฒนาบุคลากรในพื้นที่ให้มีความรู้ด้านต่าง ๆ จนสามารถที่จะกลับไปเป็นครูในหมู่บ้านเดิม และเป็นผู้นำในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่สมบูรณ์ในระดับหมู่บ้าน

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 จนถึงปัจจุบัน มีบันทึกที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการเพชรในตม นี้แล้ว จำนวน 4 รุ่น รวม 75 คน จึงสมควรที่จะได้มีการประเมินโครงการเพชรในตมขึ้น เพื่อเป็นการตรวจสอบวัตถุประสงค์ การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตของโครงการว่าสามารถดำเนินไปด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งถ้าพบว่าส่วนใดที่เป็นปัญหาก็จะได้รับการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ นอกจากนี้ผลการประเมินยังอาจเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายของผู้บริหารและฝ่ายการเมืองต่อไป

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะประเมินผลโครงการเพชรในตม เพื่อให้ผู้ที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับ การดำเนินการตามโครงการเพชรในตมได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และประสิทธิผลของโครงการเพชรในตม โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซีบีพี (CIPP Model) เพราะการประเมินรูปแบบนี้มีลักษณะการให้ข้อมูลย้อนกลับในกระบวนการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและเป็นวัฏจักรที่ครบวงจร ซึ่งผลจากการประเมินในครั้งนี้จะมีประโยชน์สำหรับผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ และยังอาจใช้ในการตรวจสอบการตัดสินใจครั้งก่อน ๆ ได้อีกด้วย เช่น ข้อมูลที่ได้จากการประเมินกระบวนการอาจช่วยให้ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจได้ทบทวนโครงสร้างที่ได้ตัดสินใจไป

แล้วว่าเหมาะสมหรือไม่ นอกจากนั้นธรรมชาติของการประเมินโดยใช้แบบชีปป์ยังจะทำให้เห็นองค์ประกอบจากสภาวะแวดล้อมที่มีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบต่อผลการประเมินด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการเพชรในตมในรายละเอียดดังนี้

1. จุดมุ่งหมายและหลักการ (Context) ของโครงการเพชรในตมมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหรือไม่ เพียงใด
2. ปัจจัยในการดำเนินงาน (Input) ที่ใช้ในโครงการ ได้แก่ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร สถานที่เรียน หอพัก มีความเพียงพอและเหมาะสมเพียงใด
3. กระบวนการดำเนินงาน (Process) ซึ่งได้แก่ การคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าเป็นนิสิตในโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การคัดเลือกบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในโครงการเพชรในตมเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู มีความเหมาะสมเพียงใด
4. ผลผลิต (Product) ที่ได้จากการดำเนินงานโครงการเพชรในตมมีคุณภาพเพียงใด ซึ่งได้แก่ คุณลักษณะความเป็นครูของบัณฑิตโครงการเพชรในตมและความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนที่บัณฑิตโครงการเพชรในตมไปสอนอยู่

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การประเมินโครงการเพชรในตมที่เป็นระบบและมีขั้นตอนในครั้งนี้ มีส่วนสำคัญต่อความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของผลการดำเนินงานตามโครงการเพชรในตม ทำให้ผู้บริหารทราบผลการดำเนินงานตามโครงการว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด เพื่อผู้บริหารจะได้ใช้เป็นข้อมูลสำหรับตัดสินใจว่า การดำเนินงานตามโครงการที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในหมู่บ้าน อพป. มากน้อยเพียงใด มีองค์ประกอบใด หรือวิธีดำเนินการในขั้นตอนใด ที่ควรได้รับการปรับปรุง ทั้งนี้

เพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. เนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการเพชรในตม โดยใช้การประเมินรูปแบบซิปปี้ ในการประเมินโครงการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมาย และหลักการ (Context) ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน (Input) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และด้านผลผลิต (Product)

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวน 275 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 และผู้บริหารโรงเรียนที่บัณฑิตตามโครงการเพชรในตมไปปฏิบัติการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการ หมายถึง การพิจารณาโครงการที่มีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ เพื่อนำไปใช้ตัดสินความสำเร็จของโครงการ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปปี้ (CIPP Model) ซึ่งประกอบด้วย

1.1 การประเมินด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ (Context) เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและหลักการของโครงการเพชรในตมว่าสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหรือไม่

1.2 การประเมินด้านปัจจัยในการดำเนินงาน (Input) เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในโครงการเพชรในตม ซึ่งประกอบด้วย งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร สถานที่เรียน และหอพัก

1.3 การประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนิสิตในโครงการเพชรในตม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การคัดเลือกบัณฑิตตามโครงการเพชรในตมเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู

1.4 การประเมินด้านผลผลิต (Product) เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการที่ได้ปฏิบัติมา โดยพิจารณาคุณภาพของผลผลิตจากคุณลักษณะความเป็นครูของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 และความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4

2. โครงการเพชรในตม หมายถึง การดำเนินการผลิตบัณฑิตทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อร่วมกันพัฒนาบุคลากรในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองให้มีความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ โดยรับผู้ที่สำเร็จการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถที่จะไปเป็นครูในหมู่บ้านเดิม และเป็นผู้นำในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในระดับหมู่บ้าน ซึ่งขณะนี้โครงการเพชรในตมได้ผลิตบัณฑิตไปแล้วจำนวน 4 รุ่น รวม 75 คน

3. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม ได้แก่

3.1 เจ้าหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคง หมายถึง เจ้าหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคง ส่วนกลาง ซึ่งได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นกรรมการโครงการเพชรในตม

3.2 เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายถึง อาจารย์ และข้าราชการ ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้แต่งตั้งให้เป็นกรรมการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโครงการเพชรในตม

3.3 เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสรรอัตราแก่ผู้สำเร็จการ

ศึกษาตามโครงการเพชรในตม และทำหน้าที่ขออนุมัติคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการเพชรในตมเสนอ ก.ค. เพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู

3.4 เจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีข้าราชการครูตามโครงการเพชรในตมไปปฏิบัติหน้าที่อยู่ โดยทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ ควบคุม ดูแล ข้าราชการครูตามโครงการเพชรในตม และจัดสรรอัตราว่าง แล้วแจ้งแก่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อดำเนินการขออนุมัติคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการเพชรในตม เพื่อเสนอ ก.ค.ต่อไป

3.5 เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู หมายถึง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู โดยการเสนอเรื่องขออนุมัติคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการคัดเลือกต่าง ๆ รวมทั้งการคัดเลือกข้าราชการครูตามโครงการเพชรในตมเสนอต่อ ก.ค. เพื่อพิจารณาอนุมัติ นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลโครงการเพชรในตม แล้วรายงานให้ ก.ค. ทราบปัญหา อุปสรรค และสัมฤทธิ์ผลของโครงการนี้ด้วย

3.6 ครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 หมายถึง บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา และได้รับการคัดเลือกเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน อปป. ที่เป็นภูมิลำเนาหรือใกล้เคียงกับภูมิลำเนา ซึ่งโรงเรียนที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งนี้ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในสังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

3.7 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่บัณฑิตตามโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ไปปฏิบัติหน้าที่อยู่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการประเมินโครงการ
2. ความสำคัญและความมุ่งหมายของการประเมินโครงการ
3. หลักการประเมินโครงการ
4. วิธีการประเมินโครงการ
5. รูปแบบการประเมินโครงการ
6. ปัจจัยและลักษณะการประเมินโครงการที่มีประสิทธิภาพ
7. โครงการเพชรในตม
8. คุณลักษณะครูที่ดี
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการประเมินโครงการ

การดำเนินงานที่เป็นระบบเพื่อสนองตอบนโยบายหรือเป้าหมายขององค์การหรือหน่วยงานใดก็ตาม หน่วยงานนั้นย่อมกำหนดแผนงานขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักสำหรับการดำเนินงาน และในการที่จะปฏิบัติตามแผนงานใด ๆ ที่วางไว้ให้ได้ผล ย่อมต้องมีการกำหนดโครงการต่าง ๆ ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ หรือเป็นกรอบการดำเนินงานตามแผนงานนั้น ๆ หรือกำหนดเป็นโครงการต่าง ๆ ภายในแผนงานแต่ละแผน ซึ่งโครงการใด ๆ ที่กำหนดขึ้นตามแผนงานใดแผนงานหนึ่งตามระบบของการบริหารหรือการจัดการ (Management Process) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ (ไพศาล หวังพานิช. 2533 : 23 - 24)

1. การวางแผน (Planning) เป็นการตัดสินใจเบื้องต้นว่า แผนงานที่วางไว้ควรมีโครงการใดบ้างที่ควรปฏิบัติ โดยโครงการที่กำหนดขึ้นนั้น ต้องมีความสำคัญ จำเป็น และอยู่ในกรอบของแผนงาน การตัดสินใจนี้ต้องอาศัยข้อมูลสถานะปัญหาต่าง ๆ ที่ควรแก้ไขปรับปรุง ความต้องการหรือความจำเป็นที่ควรแก่การ

ดำเนินการ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ส่วนใหญ่ต้องอาศัยการศึกษาหรือการวิเคราะห์ความจำเป็น (Needs Assessment) อันจะช่วยให้กำหนดโครงการได้ตรงตามความเหมาะสม มีโครงการที่สำคัญและจำเป็นที่จะช่วยให้แผนงานที่วางไว้บรรลุผล และขณะเดียวกันจะช่วยให้สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการได้อย่างชัดเจน ตลอดจนแนวทางในการดำเนินโครงการนั้น ๆ สิ่งที่ได้จากการวางแผนนี้ ก็คือ ตัวโครงการนั่นเอง

2. การดำเนินการตามโครงการ (Implementation) เป็นขั้นของการปฏิบัติตามโครงการที่วางแผนไว้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการ

3. การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นของการตรวจสอบประสิทธิภาพของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติตามโครงการ ตลอดจนความสำเร็จของการปฏิบัติงาน

ตามระบบการจัดการดังกล่าว จะเห็นว่าการประเมินผลการดำเนินการตามโครงการหรือการประเมินโครงการ (Program Evaluation) เป็นกระบวนการที่จำเป็นที่จะนำไปสู่การสรุปเกี่ยวกับโครงการใดโครงการหนึ่งว่าได้ผลเพียงใด มีสิ่งใดบกพร่อง อะไรเป็นปัญหา ซึ่งจะใช้สำหรับการตัดสินใจต่อไปว่า ควรดำเนินโครงการนั้น ๆ ต่อ หรือควรปรับขยายหรือยุติโครงการนั้น

สำหรับความหมายของการประเมินโครงการ มีนักประเมินผลหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมหวัง พิชัยานวัฒน์ (2524 : 1) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้ว่า เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศสำหรับการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ ผลผลิต กระบวนการ จุดมุ่งหมายของโครงการ หรือทางเลือกต่าง ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมาย จุดเน้นของการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อสนเทศ เพื่อตัดสินใจคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ

นิศา ชูโต (2526 : 9) กล่าวสรุปถึงความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมาย และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการและหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

ไพศาล หวังพานิช (2533 : 25 - 26) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้ว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการในการกำหนดคุณค่าของโครงการนั้น ๆ ว่าดี มีประสิทธิภาพและได้ผลเพียงใด แต่อย่างไรก็ตามยังมีนักประเมินผลหลายท่านที่ให้ความหมายไว้ในแง่มุมต่าง ๆ กัน เช่น

อัลคิน (Alkin) กล่าวว่า "การประเมินเป็นกระบวนการศึกษาค้นหาความจริงโดยอาศัยข้อมูลที่เหมาะสม และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการสรุปรายงานให้ผู้มีอำนาจหรือผู้บริหารตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสม"

ครอนบาค (Cronbach) กล่าวว่า "การประเมินโครงการเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ เพื่อใช้ข้อมูลเหล่านั้นตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น"

ทพรวิส (Provus) กล่าวว่า "การประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับ

1. การพิจารณาความสอดคล้องของสิ่งที่เกิดขึ้นกับมาตรฐานของโครงการที่กำหนดไว้

2. การพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งต่าง ๆ ของโครงการกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ และ

3. การพิจารณาข้อบกพร่องของโครงการโดยใช้ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดไว้"

สแต็ค (Stake) กล่าวว่า "การประเมินโครงการเป็นการบรรยายและการตัดสินใจโครงการ โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์และความสอดคล้อง (Contingency and Congruence) ของข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลที่ได้รับจากโครงการ"

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการของการพรรณนา การได้มา ตลอดจนการเตรียมข้อมูลหรือข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์ เพื่อใช้ในการตัดสินใจและแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสม

เวสส์ (Weiss. 1972 : 21) กล่าวว่า การประเมินโครงการหมายถึง การประเมินค่าการดำเนินงานของกิจกรรมใด ๆ อย่างมีระบบเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานนั้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต"

เดวิส (Davis. 1974 : 272) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การตรวจสอบวัตถุประสงค์ของโครงการว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ และบรรลุถึงเป้าหมายนั้นด้วยดีมากน้อยเพียงใด

แคทซ์ (Katz. 1978 : 5) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า เป็นกระบวนการในการพิจารณาวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะและคุณภาพของโครงการ

รัทแมน (Rutman. 1982 : 59 - 60) กล่าวถึง การประเมินโครงการว่า หมายถึง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการใช้วิธีการวิจัยเพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและมีความเชื่อถือได้ของโครงการ แล้วพิจารณาตัดสินว่าโครงการนั้นบรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือไม่ และด้วยคุณภาพของความสำเร็จนั้นเป็นเช่นใด

เซพูลเวท และ กุปตะ (Sepulveda and Gupta. 1981 : 31 - 32) ได้ให้ความหมายของคำว่า การประเมินโครงการไว้ 2 ลักษณะ คือ

ประการแรก หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลสำเร็จ ความเป็นไปได้ ประสิทธิภาพของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามโครงการ

ประการที่สอง หมายถึง กระบวนการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมในระหว่างการดำเนินงาน และภายหลังการดำเนินงาน กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการตามที่ได้กำหนดไว้แล้ว

จากความหมายของการประเมินโครงการที่นักประเมินผลหลายท่านได้กล่าวไว้ข้างต้นพอสรุปได้ว่า การประเมินผลโครงการเป็นกระบวนการรวบรวมข้อสนเทศเกี่ยวกับโครงการใดโครงการหนึ่ง โดยมีการรวบรวมข้อมูลและวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความสำคัญและความมุ่งหมายของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการมีความสำคัญและความมุ่งหมายดังต่อไปนี้ (ประชุม รอดประเสริฐ. 2530 : 40 - 43)

1. การประเมินโครงการจะช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของการดำเนินงานมีความชัดเจนขึ้น กล่าวคือ ก่อนที่โครงการจะได้รับการสนับสนุนให้นำไปใช้ ควรจะได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้บริหารและผู้ประเมิน

ส่วนใดที่ไม่ชัดเจน เช่น วัตถุประสงค์หรือมาตรฐานในการดำเนินงานหากขาดความแน่นอนแจ่มชัด จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องชัดเจนเสียก่อน

2. การประเมินโครงการช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่า หรือเกิดประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้เพราะการประเมินโครงการจะต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ ข้อมูลใดหรือปัจจัยใดที่เป็นปัญหาจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถปฏิบัติงาน หรือใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมคุ้มค่า ทรัพยากรทุกชนิดจะได้รับการจัดสรรให้อยู่ในจำนวนหรือปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอแก่การดำเนินงาน ทรัพยากรที่ไม่จำเป็นหรือมีมากเกินไปจะได้รับการตัดทอน และทรัพยากรใดที่ขาดก็จะได้รับการจัดหาเพิ่มเติม

3. การประเมินโครงการช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า โครงการเป็นส่วนหนึ่งของแผน ดังนั้น เมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขให้ดำเนินการไปด้วยดี ย่อมจะทำให้แผนงานดำเนินไปด้วยดี และบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ หากโครงการใดโครงการหนึ่งมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติย่อมกระทบกระเทือนต่อแผนงานทั้งหมดโดยส่วนรวม

4. การประเมินโครงการมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบ (Impact) ของโครงการ และทำให้โครงการมีข้อที่ทำให้เกิดความเสียหายลดน้อยลง

5. การประเมินโครงการมีส่วนช่วยอย่างสำคัญในการควบคุมคุณภาพของงาน เพราะการประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบและควบคุมชนิดหนึ่ง ซึ่งดำเนินงานอย่างมีระบบและมีความเป็นวิทยาศาสตร์อย่างมาก เนื่องจากทุกส่วนของโครงการและปัจจัยทุกชนิดที่ใช้ในการดำเนินงาน จะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียดในทุกขั้นตอนทั้งข้อมูลนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Output) ส่วนใดที่เป็นปัญหาหรือไม่มีคุณภาพจะได้รับการพิจารณาย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้มีการดำเนินงานใหม่ จนกว่าจะเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ต้องการ

6. การประเมินโครงการ มีส่วนในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการ เพราะการประเมินโครงการมิใช่เป็นการควบคุมบังคับบัญชาหรือสั่งการ แต่เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงแก้ไข และเสนอแนะวิธี

ใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติโครงการ อันจะนำมาซึ่งผลงานที่ดีเป็นที่ยอมรับของ ผู้เกี่ยวข้องทั้งปวง ทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีความพึงพอใจ และมีความตั้งใจ กระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานต่อไปและมากขึ้น

7. การประเมินโครงการช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ กล่าวคือ การประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหารได้ทราบถึงอุปสรรคปัญหา ข้อดี ข้อเสีย ความเป็นไปได้ และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ โครงการ ทำให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้ว่าจะดำเนินโครงการนั้นต่อไป หรือ จะยุติโครงการนั้นเสีย นอกจากนั้น ผลของการประเมินโครงการอาจเป็นข้อมูล อย่างสำคัญในการวางแผน หรือการกำหนดนโยบายของผู้บริหารและฝ่ายการเมือง

จากความมุ่งหมายและความสำคัญของการประเมินโครงการดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า ในการประเมินโครงการนั้น ผู้ประเมินจะต้องพยายามเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจบริหารโครงการให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ดังคำกล่าวของไวส์ (Weis. 1972 : 17) ที่กล่าวว่า

"...การประเมินโครงการเป็นการวิเคราะห์การดำเนินงานอย่างมีระบบ ที่ไม่เพียงแต่นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์แล้วไปใช้ตัดสินใจ หลังจากโครงการนั้นได้ สิ้นสุดลง แต่ยังสามารถนำไปใช้ตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนโครงการ ตลอดไปด้วย"

หลักการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการใด ๆ ก็ตาม นักประเมินควรมีหลักการประเมินโครงการ ดังนี้ (ไพศาล หวังไพศาล. 2533 : 29 - 31)

1. ประเมินอย่างถูกต้อง เป้าหมายสำคัญของการประเมินโครงการใด ๆ ก็คือ การตรวจสอบและตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ ดังนั้น ผลการประเมินย่อม นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการตัดสินใจ การประเมินทุกครั้งจำเป็นต้องดำเนินการอย่างถูกต้อง กล่าวคือ ต้องอาศัยองค์ประกอบหลักในการประเมินต่อไปนี้ อย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ

1.1 วัตถุประสงค์ (Objective) การประเมินทุกครั้งจะต้องเริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่า ต้องการประเมินอะไร และประเมินไปทำไม

1.2 ตัวชี้บ่ง (Indicators) สิ่งสำคัญของการประเมิน ก็คือสามารถกำหนดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นตัวชี้บ่งถึงคุณภาพหรือคุณค่าของสิ่งที่จะประเมิน กล่าวคือ ในการที่จะตัดสินว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดดีหรือเลว มีคุณค่าหรือไม่มีนั้น จะต้องกำหนดได้ว่าจะพิจารณาตรวจสอบจากสิ่งใดหรืออะไรที่จะเป็นตัวชี้บ่งให้ทราบ โดยตัวชี้บ่งหรือคุณลักษณะที่กำหนดนั้นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3 ข้อมูล (Data) เป็นค่าการวัดที่ใช้บรรยายหรือบอกจำนวนปริมาณของคุณลักษณะที่กำหนดขึ้น (ตัวชี้บ่ง) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากกระบวนการวัดด้วยเครื่องมือหรือเทคนิคต่าง ๆ ข้อมูลที่จะนำมาใช้ประเมินนี้ควรมีลักษณะดังนี้

1.3.1 ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง (Relevant) คือเป็นข้อมูลที่แทนคุณลักษณะที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง ลักษณะนี้ต้องอาศัยคุณภาพของเครื่องมือหรือเทคนิคที่ใช้รวบรวมข้อมูลนั้น ๆ ต้องมีความเที่ยงตรง (Validity) สูง

1.3.2 เชื่อถือได้ (Reliable) ข้อมูลที่ได้เป็นจริงตามสภาพของแหล่งข้อมูล และเป็นข้อมูลที่บ่งบอกจำนวนหรือปริมาณที่มีอยู่จริง

1.3.3 มีความเพียงพอ (Sufficient) กล่าวคือ ต้องเป็นข้อมูลที่แทนคุณลักษณะทุกอย่างที่กำหนดไว้เป็นตัวชี้บ่ง ไม่ใช่แทนคุณลักษณะเพียงบางส่วนเท่านั้น

1.3.4 ทันการ (Update) คือ ต้องเป็นข้อมูลที่ตรงกับสภาพที่เป็นอยู่ในขณะนั้นอย่างแท้จริง

1.4 เกณฑ์ (Criteria) เป็นปริมาณหรือลักษณะที่ใช้เป็นหลักกำหนดหรือสำหรับวินิจฉัยตัดสินข้อมูลที่แทนคุณลักษณะที่ใช้ประเมิน เกณฑ์ที่กำหนดนี้จะใช้เป็นบรรทัดฐานหรือตัวเปรียบเทียบในการตัดสินหรือชี้ขาดระดับคุณภาพของสิ่งที่ประเมิน โดยปกติเกณฑ์ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1.4.1 ชัดเจน กล่าวคือ ต้องเป็นเกณฑ์ที่กำหนดไว้นั่นเอง เข้าใจได้

1.4.2 มีความยุติธรรม เหมาะสม และเป็นไปได้

1.4.3 มีความครบถ้วน โดยต้องพิจารณาทุกแง่มุม และทุกด้าน

1.5 **ดุลยพินิจ (Judgment)** เป็นองค์ประกอบสุดท้ายของการประเมินผล โดยการนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อพิจารณาระดับคุณค่าของคุณลักษณะของสิ่งที่ประเมิน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจสรุปผล การเปรียบเทียบบ้างว่า ต้องอาศัยดุลยพินิจที่ถ่วงของผู้ประเมิน โดยต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.5.1 ความเป็นธรรม คือ ต้องยุติธรรม ไม่ลำเอียงหรืออคติ

1.5.2 ความรอบรู้ ผู้ประเมินต้องมั่นใจว่ารู้หรือเข้าใจสิ่งที่ประเมินอย่างแท้จริง

1.5.3 ข้อจำกัด ผู้ประเมินต้องพิจารณาถึงข้อบกพร่อง ขอบเขต ตลอดจนภาวะเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวบรวมข้อมูล

1.5.4 นโยบาย ผู้ประเมินต้องคำนึงถึงสำคัญของผลสรุปหรือการตัดสินใจต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางเสื่อมเสียต่อสังคมส่วนรวม หรือมีการบิดพลิ้วจนขาดความยุติธรรม

2. ประเมินอย่างเชื่อถือได้ โดยปกติโครงการที่ดีควรจะตรวจสอบผลได้ (Accountability) หรือประเมินได้ และเมื่อทำการประเมินจนได้ผลการประเมินออกมาแล้ว ถ้าต้องการจะตรวจสอบผลซ้ำก็ควรจะทำได้ผลตรงกับครั้งแรก จึงจะเรียกได้ว่าผลการประเมินนั้นน่าเชื่อถือ การที่ผลการประเมินจะเชื่อถือได้เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูลที่ใช้ในการประเมินเป็นสำคัญ และการที่จะทำให้ข้อมูลมีคุณภาพนั้น นอกจากจะเกี่ยวข้องกับคุณภาพของเครื่องมือแล้ว ยังขึ้นอยู่กับการใช้ กล่าวคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้ง แต่ละแหล่ง จำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีแบบแผนเหมือนกัน ภายในระยะเวลาใกล้เคียงกัน และอยู่ภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน

3. ประเมินอย่างยุติธรรม การประเมินที่ดีผู้ประเมินต้องเริ่มต้นด้วยใจที่เป็นกลาง ไม่ควรมีอคติหรือความประทับใจเกี่ยวกับโครงการเป็นพื้นฐาน จนเป็นเหตุให้ผู้ประเมินมีข้อสรุปหรือผลการประเมินในใจ แล้วพยายามชักนำหรือดำเนินการประเมินให้ได้ผลตามความคิดที่กำหนดไว้ นอกจากนั้น ผู้ประเมินควรจะเป็นอิสระในความคิดอย่างเพียงพอ จนสามารถดำเนินการต่าง ๆ ในการประเมินโดย

ปราศจากอิทธิพลหรือข้อบังคับใด ๆ อันจะก่อให้เกิดการบิดเบือนจากความถูกต้อง เป็นจริงไป และในขณะเดียวกันผู้ประเมินควรมีเจตนารมณ์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและ สร้างสรรค์เป็นเป้าหมายหลัก พึงหลีกเลี่ยงการประเมินที่นำไปสู่การทำลายความ มั่นคงขององค์การหรือหน่วยงานและสังคมโดยรวม

วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการให้มีความถูกต้องและได้ผลตามที่ต้องการนั้น มีวิธี การดำเนินการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (ประชุม รอดประเสริฐ. 2530 : 47 - 51, ไพศาล หวังพานิช. 2533 : 31 - 33)

1. กำหนดเป้าหมาย ผู้ประเมินต้องมีการกำหนดสิ่งต่อไปนี้อย่างชัดเจน คือ
 - 1.1 การประเมินโครงการนี้มีความจำเป็นเพียงใด
 - 1.2 ผลการประเมินจะนำไปใช้อะไร
 - 1.3 เป็นการประเมินประเภทใดหรือระยะใดของโครงการ
 - 1.4 จะใช้แนวคิดหรือรูปแบบการประเมินอย่างไร (ของใคร) เป็นหลัก
2. กำหนดวัตถุประสงค์ เพราะวัตถุประสงค์เป็นทิศทางในการดำเนินงาน ซึ่งวัตถุประสงค์ที่กำหนดนี้จะต้องเขียนอย่างชัดเจน ครอบคลุม สอดคล้องกับเป้าหมาย และรูปแบบการประเมินที่จะยึดเป็นหลัก โดยผู้ประเมินจะต้องตอบคำถามต่อไปนี้ คือ
 - 2.1 อะไรคือความมุ่งหมายของการประเมินโครงการนี้
 - 2.2 วัตถุประสงค์ในการประเมินมีอะไรบ้าง
 - 2.3 ทำไมจึงต้องประเมินโครงการนี้
3. กำหนดคุณลักษณะที่จะประเมิน การที่จะสนองตอบจุดมุ่งหมายที่กำหนด จะต้องพิจารณาคุณลักษณะใดหรือมีอะไรเป็นตัวชี้บ่ง คุณลักษณะที่กำหนดนี้จะต้องสำคัญ และตรงตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงและครบถ้วน
4. นิยามคุณลักษณะ คุณลักษณะที่กำหนดขึ้นจะต้องนิยามหรือให้ความหมาย อย่างชัดเจนว่า คืออะไร หรือมีคุณสมบัติอย่างไร จะสังเกตคุณลักษณะเหล่านั้นได้ อย่างไร ถ้าคุณลักษณะใดไม่สามารถนิยามได้ย่อมหมายถึงผู้ประเมินไม่รู้จักคุณลักษณะ

นั้น และย่อมหมายถึงไม่สามารถวัดหรือประเมินได้

5. ออกแบบการประเมิน โดยการพิจารณาว่า การที่จะประเมินตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือตอบปัญหาที่ต้องการทราบนั้น ควรจะดำเนินการประเมิน อย่างไร จากใคร ช่วงเวลาใด จึงจะเหมาะสม

6. กำหนดแหล่งข้อมูล โดยพิจารณาว่าคุณลักษณะที่กำหนดเป็นลักษณะของ อะไร หรือของบุคคลกลุ่มใด ในการประเมินครั้งนี้จะประเมินจากแหล่งใด หรือจาก ใครบ้าง จำนวนเท่าไร

7. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคุณลักษณะที่กำหนด และจากแหล่งข้อมูลที่จะใช้ ควรใช้เครื่องมือชนิดใดจึงจะได้ข้อมูลที่ตรงความเป็นจริง มีความเป็นไปได้และสะดวกที่สุด

8. สร้างเครื่องมือ หรือเลือกเครื่องมือที่จะใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดย เครื่องมือเหล่านั้นจะต้องมีความเที่ยงตรง (Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ความเป็นปรนัย (Objectivity) หรือชัดเจน เข้าใจง่าย และเหมาะสม ที่จะใช้ (Usability) กับหน่วยตัวอย่างหรือกลุ่มตัวอย่างที่จะให้ข้อมูล

9. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ควรตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้าน ต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม แล้วทำการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือก่อนที่จะนำไป เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

10. กำหนดเกณฑ์การประเมิน การตรวจสอบคุณลักษณะที่กำหนดจะใช้เกณฑ์ อย่างไร เช่น เป็นเกณฑ์เชิงบรรยาย หรือเกณฑ์ที่เป็นตัวเลข หรือเกณฑ์ที่กำหนด หรืออาจเป็นแบบเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ในกรณีที่คุณลักษณะนั้นมีการ กำหนดเป็นมาตรฐานไว้ หรือเป็นแบบสัมพัทธ์ (Relative Criteria) ในกรณีที่ มิได้มีการกำหนดมาตรฐานไว้ก่อน ซึ่งเกณฑ์แบบสัมพัทธ์นี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และความเป็นไปได้ด้วย

11. เก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะ ถ้าหากการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมมีผลกระทบต่อ ผลการประเมิน ดังนั้น ในการวางแผนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินควร

11.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

11.2 ระบุได้ว่าข้อมูลใดที่ต้องการเก็บรวบรวม

11.3 เก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านั้นอย่างไร

11.4 เก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านั้นเมื่อใด

11.5 ระบุว่าใครจะเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านั้น ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูล ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง ยุติธรรมและครบถ้วนตามแบบที่กำหนด

12. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อข้อมูลได้รับการเก็บรวบรวมตามวิธีการและได้จำนวนตามที่ต้องการแล้ว ผู้ประเมินโครงการจะต้องตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียดและจำแนกข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องสอดคล้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์และรูปแบบของการประเมินที่ได้กำหนดไว้ หากการวิเคราะห์เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ขาดหลักการในการวิเคราะห์ย่อมเกิดผลเสียหายนต่อการประมวล ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องคำนึงถึง

12.1 ประเภทและชนิดของข้อมูลที่จะรวบรวมต้องเป็นที่ตกลงและเห็นพ้องต้องกัน

12.2 เครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะต้องได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดและรอบคอบ

12.3 ข้อมูลที่ได้รับจะต้องจำแนกเป็นหมวดหมู่ และระบุได้ว่าเป็นข้อมูลที่เสริม หรือเป็นข้อมูลที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน

12.4 วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องถูกกำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า

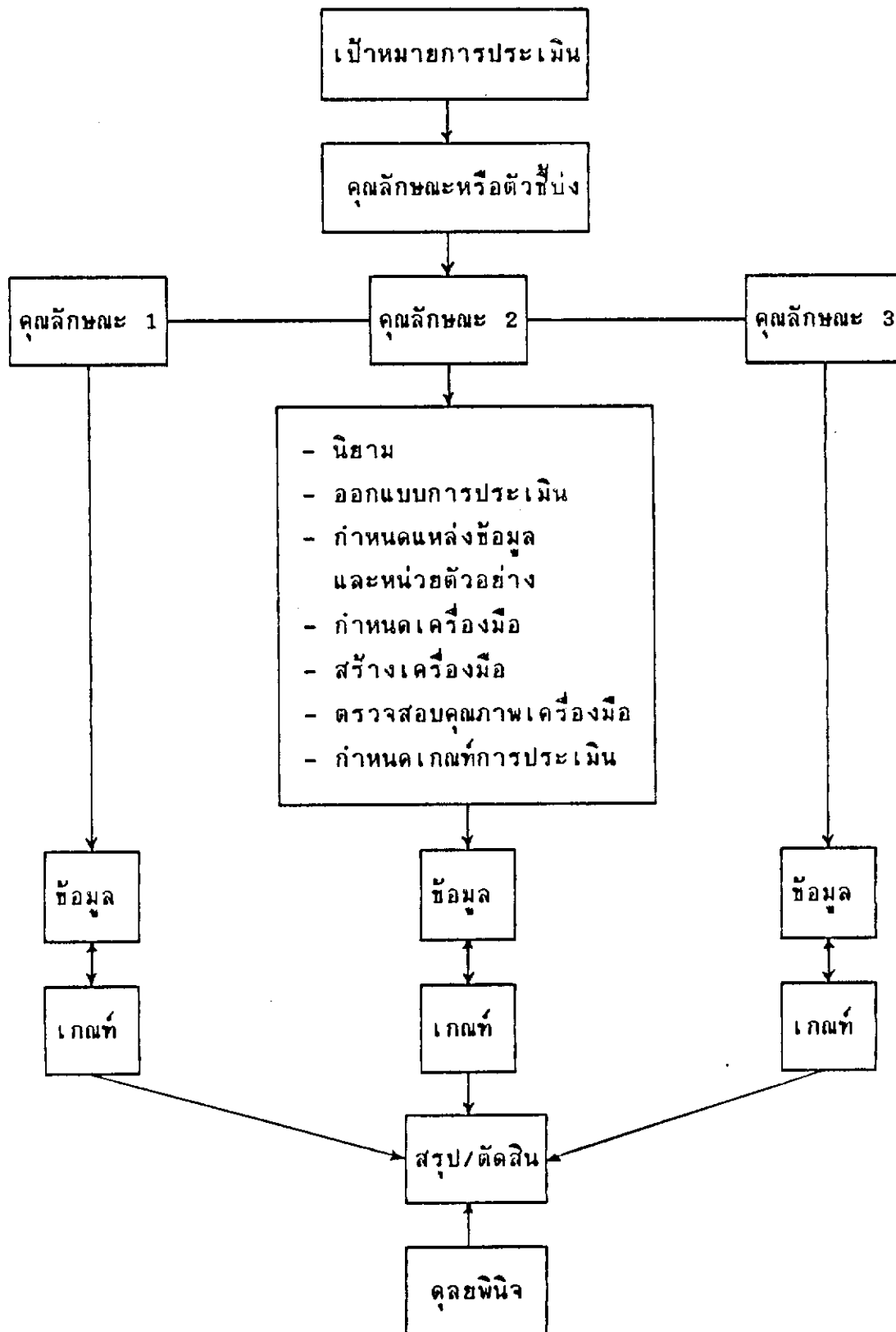
13. สรุปหรือตัดสิน พิจารณาข้อมูลแต่ละด้านกับเกณฑ์ที่กำหนด และทำการสรุปรวมหรือตัดสินผลการประเมิน โดยพยายามสรุปทั้งตามจุดมุ่งหมายและรวมยอด ทั้งนี้ต้องใช้ดุลยพินิจที่เหมาะสมประกอบการพิจารณา

14. เขียนรายงานผลการประเมินโครงการ

วิธีดำเนินการประเมินตามที่กล่าวมา ผู้ประเมินควรวางแผนล่วงหน้าก่อนดำเนินการจริง โดยเสนอเป็นแผนการประเมินในรูปของโครงการประเมินผลโครงการ ซึ่งมีเนื้อหาสำคัญที่จะต้องรายงาน คือ วัตถุประสงค์ (Objectives) ในการประเมิน วิธีการ (Procedures) ในการประเมินผล ผล (Results) ของการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้ (Implications) ให้เกิด

ประโยชน์ โดยการนำผลการประเมินไปใช้นั้น จะต้องชี้ให้เห็นถึงจุดเด่น (Strength) และจุดด้อย (Weakness) ของผลเหล่านั้น และจะต้องชี้ให้เห็นด้วยว่าจะแก้ไขจุดด้อยได้อย่างไร และทำอย่างไรจึงจะทำให้จุดเด่นนั้น คงสภาพที่เป็นจุดเด่นอยู่เสมอ นอกจากนั้นการรายงานผลการดำเนินงานโครงการ ควรต้องแสดงถึงข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการ บุคลากรและทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนข้อมูลเพิ่มเติมที่ต้องการรวบรวม ทั้งความผูกพันด้านการงบประมาณและการเงิน

จากวิธีประเมินโครงการดังกล่าว อาจสรุปเป็นแผนภูมิดังนี้ (ไพศาล หวังพานิช. 2533 : 35)

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิวิธีการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการต่าง ๆ มักมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน การประเมินบางเรื่องเน้นที่ประสิทธิผลของโครงการ แต่บางเรื่องเน้นประสิทธิภาพหรือคุณภาพของโครงการ และบางเรื่องเน้นที่ความสอดคล้อง ความคุ้มค่าของโครงการ ซึ่งจุดเน้นดังกล่าว ก่อให้เกิดรูปแบบของการประเมินโครงการที่แตกต่างกัน 3 กลุ่ม ดังนี้ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และคณะ. 2535 : 20)

กลุ่มที่ 1 รูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Objective - Centered Evaluation Models) ได้แก่ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) แฮมมอนด์ (Hammond) และ ครอนบาค (Cronbach)

กลุ่มที่ 2 รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgment Evaluation Models) ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสไคร์เวน (Scriven) สเต็ค (Stake) และ โพรวัส (Provus)

กลุ่มที่ 3 รูปแบบการประเมินที่เน้นการให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Decision - Oriented Evaluation Models) ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และ อัลคิน (Alkin)

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินโครงการแบบต่าง ๆ จะช่วยให้นักประเมินเกิดความคิดรวบยอดในวิธีการประเมินโครงการในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งจะได้กล่าวรายละเอียดของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 รูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมาย นักประเมินที่เป็นผู้นำในกลุ่มนี้ คือ ไทเลอร์ ^{แฮมมอนด์} สไคร์เวน และ ครอนบาค

1. รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และคณะ. 2535 : 20)

ไทเลอร์ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรหรือโครงการ ในช่วงปี ค.ศ.1930 โดยไทเลอร์กล่าวว่า "การประเมินเป็นการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ (Performance) ของผู้เรียนกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้" ถ้าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้มีความชัดเจน รัดกุม และจำเพาะเจาะจงแล้ว การประเมินจะดำเนินไปได้เป็นอย่างดี จากแนวความคิดนี้จะเห็นได้ว่าหลักสูตรใด ๆ จะประสบผลสำเร็จหรือไม่นั้น ดูได้จากผลผลิตของหลักสูตรว่าตรง

ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในตอนแรกหรือไม่ เพียงใด ดังนั้น แนวความคิดนี้บางคนจึงเรียกว่า "รูปแบบที่ยึดความสำเร็จของเป้าหมายเป็นหลัก" (Goal Attainment Model) เพราะการประเมินโดยยึดแนวความคิดของไทเลอร์ จะเน้นเรื่องความสอดคล้อง (Congruence) ของพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

จากแนวคิดดังกล่าว ไทเลอร์ได้ตั้งจุดมุ่งหมายในการประเมินไว้ดังนี้ (สุวัฒน์ สุกมลสันต์ และคณะ. 2528 : 133 - 135)

1. เพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบผลสำเร็จอาจเก็บไว้ใช้ได้ต่อไป และส่วนใดที่ไม่ประสบผลสำเร็จก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. เพื่อประเมินความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ เพื่อให้สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ในอันที่จะช่วยเข้าถึงปัญหาและความต้องการทางการศึกษาได้ และเพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วยได้

จากจุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการดังกล่าวแล้วนี้ จะเห็นได้ว่า ไทเลอร์เห็นว่า การประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรควรจะทำการประเมินผลโครงการเป็นงานส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรหรือการประเมินค่าของหลักสูตรด้วย โดยไทเลอร์ได้จัดลำดับขั้นในการเรียนการสอน และการประเมินผล ไว้ดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมด้วยข้อความที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง โดยบ่งบอกถึงพฤติกรรมที่ต้องการวัดในภายหลังด้วย

2. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ทางการศึกษาที่ต้องการให้บรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3. เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการที่จะทำให้เนื้อหาที่วางไว้ประสบผลสำเร็จ

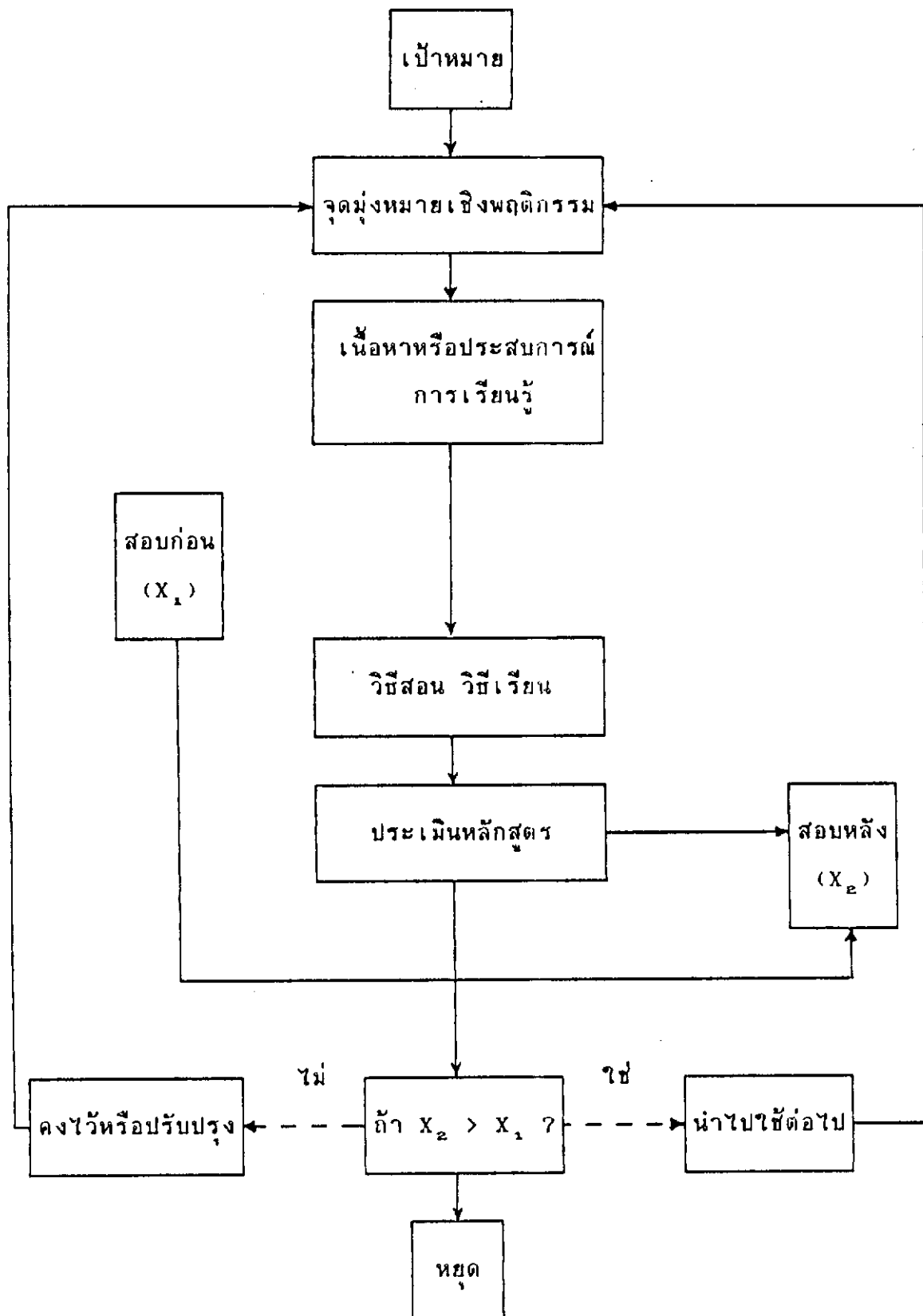
4. ประเมินผลโครงการ โดยการตัดสินด้วยการวัดผลทางการศึกษา หรือการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าไทเลอร์ถือว่า การประเมินผลโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และการประเมินผลนั้นต้องอาศัยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน (Achievement Tests) โดยมีการวิเคราะห์และการสังเกตเป็นพื้นฐานในการประเมินผลคุณค่าของโครงการ

ในการประเมินผลโครงการนั้น ไทเลอร์มีความเห็นว่า ต้องยึดความสำเร็จของคนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ การตัดสินความสำเร็จของกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กจะถือเป็นความสำเร็จของโครงการไม่ได้ และการตีความจากคะแนนที่ได้จากการทดสอบเพื่อการประเมินผลนั้น ต้องอาศัยคะแนนรวมเป็นหลัก และแบบทดสอบที่ใช้ควรเป็นแบบทดสอบที่มีลักษณะเป็นเอกพันธ์ (Homogeneity) จึงจะสามารถตีความของคะแนนรวมได้ถูกต้อง ซึ่งการประเมินผลตามแนวคิดของไทเลอร์ต้องอาศัยการวัดพฤติกรรมเฉพาะอย่าง ก่อนและหลังการเรียน (Pre-Post Measurement of Performance) และมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ก่อนล่วงหน้าว่าความสำเร็จจะระดับใด จึงจะถือว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การประเมินผลตามแนวความคิดของไทเลอร์นี้ จึงเหมาะสำหรับการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินผลความก้าวหน้า

จากแนวความคิดของไทเลอร์เกี่ยวกับการประเมินผลโครงการดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ง่ายต่อการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ เพราะวัดและประเมินผลเฉพาะแต่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เท่านั้น แต่การประเมินผลดังกล่าวนี้มีคุณค่าค่อนข้างจำกัด เพราะมีประโยชน์สำหรับการประเมินผลสรุปมากกว่าการประเมินผลความก้าวหน้า และให้ความสำคัญของคุณค่าของจุดมุ่งหมายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินการบรรลุวัตถุประสงค์ยังเป็นอัตนัยมาก

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิกระบวนการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์

ในการประเมินโดยอาศัยแนวคิดของไทเลอร์มีขั้นตอนดังนี้ (สมบูรณ์
ชิตพงศ์ และคณะ. 2535 : 24 - 26)

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา เนื่องจากวัตถุประสงค์ของ
การประเมินต้องการดูว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษาได้บรรลุผลสำเร็จมากน้อย
เพียงใด จึงจำเป็นที่จะต้องทำการประเมินเพื่อทราบว่าพฤติกรรมแต่ละอย่างที่ได้
กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการศึกษาได้บรรลุผลสำเร็จหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ถ้า
จุดมุ่งหมายข้อหนึ่งกำหนดว่า ให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของปัญหาสังคม
ปัจจุบัน การประเมินก็จำเป็นจะต้องวัดความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่ถ้า
จุดมุ่งหมาย ระบุว่าให้นักเรียนได้พัฒนาวิธีการวิเคราะห์ปัญหาสังคมและคิดวิธีแก้ปัญหา
การวัดก็ต้องวัดทักษะและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตามที่ได้ระบุ ดังนั้น การ
เขียนจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนจึงเป็นขั้นที่สำคัญในการประเมิน

2. วิเคราะห์สภาพการณ์ที่จะให้โอกาสแก่นักเรียนได้แสดงพฤติกรรม
ตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย วิธีเดียวที่สามารถบอกได้ว่านักเรียนมีพฤติกรรมตามที่
ต้องการหรือไม่ ก็โดยการให้โอกาสแก่นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ โดยต้องจัด
สถานการณ์ที่ไม่แต่เพียงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมเท่านั้น แต่จะต้อง
เป็นสถานการณ์ที่จะให้กำลังใจหรือกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วย
ในการเรียนการสอน ครูมักจะกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยการถาม
คำถาม ซึ่งเป็นการประเมินความรู้และความสามารถในการเนื้อหาวิชา แต่การถาม
คำถามก็เป็นเพียงการสร้างสถานการณ์ทางการเรียนการสอนอย่างหนึ่งเท่านั้น ถ้า
หากต้องการดูว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมได้อย่างไร
ก็จำเป็นต้องสร้างสถานการณ์ที่จะเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่น เช่น
ในโรงเรียนอนุบาล ครูควรจะให้โอกาสให้เด็กได้เล่นและทำงานร่วมกัน ครูควร
สำรวจความสนใจของเด็ก จากการที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีเสรีภาพในการเลือก
กิจกรรม หรือถ้าต้องการจะให้เด็กได้แสดงความสามารถในการพูด ก็จำเป็น
จะต้องสร้างสถานการณ์ที่จะกระตุ้นให้นักเรียนได้พูด ดังนั้น ความสำคัญก็คือ สถาน-
การณ์ที่จัดจะต้องเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสแก่นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมตามที่ต้อง
การจะวัด

3. เมื่อได้วิเคราะห์จุดมุ่งหมายและสถานการณ์ที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้ว ขั้นตอนต่อไปก็สำรวจหาเครื่องมือในการประเมินที่มีอยู่เพื่อจะดูว่าเครื่องมือเหล่านี้สามารถนำมาใช้วัดตามวัตถุประสงค์ได้หรือไม่ ในกรณีที่เป็นการทดสอบข้อเขียน นักเรียนแสดงพฤติกรรมโดยการเขียนเครื่องมือวัด ก็คือแบบทดสอบ แต่ในกรณีของนักเรียนอนุบาลต้องจัดสถานการณ์ให้เขามีโอกาสเล่นและทำงานร่วมกัน เพื่อสังเกตพัฒนาการทางด้านการปรับตัวให้เข้ากับสังคมนั้น จำเป็นจะต้องบันทึกปฏิกิริยาของเขา การบันทึกปฏิกิริยาของนักเรียนอาจจะทำได้โดยผู้สังเกตจดบันทึก หรืออาจจะบันทึกได้โดยการถ่ายภาพยนตร์หรือเครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ ก็ได้

4. สร้างเครื่องมือวัดโดยกำหนดวิธีการวัดให้เป็นปรนัยมากที่สุด ตัวอย่างเช่น ถ้าคนสองคนมีความสามารถเท่าเทียมกัน ถ้าจะวัดพฤติกรรมของคนทั้งสอง คะแนนที่ได้ก็ควรจะเท่ากันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุด เกณฑ์ที่จะใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการประเมินก็คือ ความเป็นปรนัย (Objectivity) ความเชื่อมั่น (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) เพราะความเที่ยงตรงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญมากของเครื่องมือ ซึ่งหมายถึงเครื่องมือนั้นสามารถวัดสิ่งที่เราต้องการจะวัดจริง ๆ สำหรับการตรวจสอบความเที่ยงตรงวิธีหนึ่งก็คือ การหาความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินกับผลที่ได้รับจากการวัดที่ถือว่ามีความเที่ยงตรง ตัวอย่างเช่น ผลจากการวัดด้วยแบบทดสอบเกี่ยวกับการอ่านมีความสัมพันธ์สูงกับผลที่ได้รับจากการบันทึกการสังเกตการอ่านจริง ๆ ก็แสดงว่าแบบทดสอบเกี่ยวกับการอ่านเป็นเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงในการวัดสิ่งที่เด็กอ่าน

จากขั้นตอนในการประเมินทั้ง 4 ขั้นตอนของไทเลอร์นี่ วอร์เทิน (Worthen) ได้นำมาเขียนเป็นขั้นตอนสำคัญในการประเมินดังต่อไปนี้

1. สร้างหรือตั้งจุดประสงค์ของโครงการ (Goal) ที่กว้าง ๆ
2. แยกจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ออกเป็นประเภท
3. เขียนจุดประสงค์ในรูปของพฤติกรรมที่สามารถแสดงออกมาได้ (Behavioral Objective)
4. กำหนดสถานการณ์ที่จะทำให้จุดประสงค์นั้นบรรลุ
5. เลือกหรือพัฒนาวิธีการวัด (Measurement Techniques)

6. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของนักเรียน

7. เปรียบเทียบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมากับพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้

ตามจุดประสงค์

กล่าวโดยสรุป กระบวนการประเมินของไทเลอร์นี้ยึดจุดประสงค์เป็นหลัก ถ้าพบว่าจุดประสงค์บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ จะมีการตัดสินใจเกิดขึ้น แต่ถ้าจุดประสงค์ไม่บรรลุหรือบรรลุเพียงบางส่วน ก็จะมีการตัดสินใจในทางเลือกอื่นที่แตกต่างกันออกไป

การนำแนวคิดของไทเลอร์มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการนั้น ถ้าผู้ประเมินต้องการประเมินโครงการเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามแนวคิดของไทเลอร์แล้ว ควรดำเนินดังต่อไปนี้ (สุวัฒน์ สุกมลสันต์. 2528 : 136)

1. ค้นหาจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของโครงการที่จะทำการประเมินผลให้ได้ ซึ่งตามความคิดของไทเลอร์แล้ว จุดมุ่งหมายของโครงการทางการศึกษามักได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอน
2. นำจุดมุ่งหมายของโครงการนั้นมาแยกย่อยออกเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ได้
3. จัดเนื้อหาในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ต่าง ๆ เหล่านั้น
4. ทำการทดสอบผู้เรียนก่อนทำการเรียนการสอน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบที่มีคุณภาพทางการวัดผลที่เชื่อถือได้
5. เลือกวิธีสอนและอุปกรณ์การสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
6. เมื่อโครงการเสร็จสิ้นลงแล้ว (อาจจะเป็นส่วนหรือทั้งหมด) จึงทำการทดสอบผู้เรียนตามเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้ว
7. ประเมินประสิทธิภาพของโครงการ (บางส่วนหรือทั้งหมด) ด้วยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการเรียนการสอน และหลังจากการเรียนการสอน (Posttest) ว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ และมีนักเรียนร้อยละเท่าใดที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (อาจเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนดเอง หรือผู้มีอำนาจสั่งการกำหนดไว้ ถ้าเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด)

8. นำผลของการเปรียบเทียบมาค้นหาจุดบกพร่องในการเรียนการสอนว่าอยู่ที่ใดบ้าง จดบันทึกไว้เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไปเมื่อโครงการกำลังดำเนินอยู่ ถ้าส่วนใดประสบผลสำเร็จก็จดบันทึกไว้ใช้ต่อไป

9. ผู้สอนต้องตระหนักอยู่เสมอว่า การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน

จุดเด่นของการประเมินตามแนวคิดของไทเลอร์ (Guba. 1981 : 5) มีดังนี้

1. วิธีการนี้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การวัดจะกระทำโดยตรง ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ทั่วไป

2. เป็นวิธีการที่เป็นระบบโดยธรรมชาติ สละสลวย แม่นยำ และมีความสมเหตุสมผล ความโดดเด่นของวิธีการนี้อยู่ที่ความไม่ซับซ้อน ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และยังครอบคลุมการประเมินทั้งหมด

3. วิธีการนี้ถูกสร้างขึ้นมาในลักษณะที่เป็นวิทยาศาสตร์ โดยวิธีการวัดมุ่งไปที่ความพยายามหาเหตุผล ซึ่งคู่ขนานไปกับการสืบค้นทางวิทยาศาสตร์ โดยการจำแนกความแตกต่างระหว่างความคิดเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ไทเลอร์ได้สร้างความชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการที่แยกจากกัน ซึ่งการวัดผลหลาย ๆ วิธีจะช่วยสนับสนุนการประเมินผล

4. การอธิบายตามหลักเหตุผลของไทเลอร์ได้แสดงขั้นตอนใหญ่ ๆ ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การปรับหลักสูตร และแผนการเรียน ในฐานะเป็นตัวหลักต้นการประเมินผล

5. แนวคิดของไทเลอร์ง่ายต่อการทำความเข้าใจและการนำไปใช้ เพราะวิธีการนี้ถูกออกแบบสำหรับครูผู้สอน ซึ่งจะไม่มีควมลำบากในการใช้ และคาดว่าครูผู้สอนจะใช้ได้อย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ และเป็นไปอย่างอัตโนมัติ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถตรวจสอบงานของตนเองได้

6. ประการสุดท้าย การอธิบายตามหลักเหตุผล (The Rationale) จะแฝงอยู่ในความคิดรวบยอดต่าง ๆ รวมทั้งความคิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ และ Recycling จะเป็นการกฤษฎทางไปสู่ความคิดรวบยอดสมัยใหม่เกี่ยวกับการประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) และยังทำให้เห็นความแตกต่าง

ระหว่างการประเมินกระบวนการและผลกระทบ

จุดอ่อนและข้อจำกัดของการประเมินตามแนวคิดของไทเลอร์ (Guba. 1981 : 6) มีดังนี้

1. แนวคิดของไทเลอร์นำไปสู่การตัดสินเกี่ยวกับคุณค่าหรือคุณความดีที่ไม่ชัดเจน ในขณะที่ไทเลอร์สนใจการประเมินผลกระทบ แต่รูปแบบที่ใช้ก็ไม่ได้ให้การชี้แนะที่ชัดเจน เกี่ยวกับวิธีการจัดการกระทำกับข้อมูลและการตีความข้อมูลสำหรับความมุ่งหมายเหล่านั้น

2. รูปแบบที่ใช้ล้มเหลวที่จะชี้แนวทางในการประเมินจุดประสงค์ด้วยตัวของมันเอง เพื่อให้เกิดความมั่นใจ จุดประสงค์ที่เป็นไปได้จะต้องผ่านการกลั่นกรอง แต่รูปแบบการประเมินได้กล่าวถึงการกลั่นกรองเพียงเล็กน้อย ทำอย่างไรการกลั่นกรองจึงจะทำให้ได้สาระมากขึ้น อะไรคือค่านิยมที่ควรนำมาใช้ และเป็นค่านิยมของใคร ผู้ประเมินจำเป็นต้องยอมรับจุดประสงค์ที่ถูกกำหนดขึ้นมาเสมอ แม้เมื่อเขารู้สึกว่าจุดประสงค์นั้นไม่ค่อยเหมาะสมหรือไม่? เหล่านี้เป็นคำถาม

3. รูปแบบการประเมินไม่ได้ให้มาตรฐาน (Standard) หรือวิธีการในการสร้างมาตรฐาน ซึ่งสามารถนำไปพิจารณาตัดสินความชัดเจนหรือไม่ตรงกันระหว่างจุดประสงค์กับการปฏิบัติ ความไม่ตรงกันขนาดไหนที่จะถูกนำมาพิจารณาว่าการปฏิบัตินั้นยังไม่เพียงพอ และถ้าความไม่ตรงกันเป็นบวกคือมีผลสัมฤทธิ์สูงเกินคาดจะเป็นอย่างไร ความไม่ตรงกันบอกอะไรแก่เรา เมื่อไหร่ที่ผู้ประเมินยอมรับการปฏิบัติ และเมื่อไหร่ที่จะต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง

4. ในทางปฏิบัติรูปแบบของไทเลอร์จะให้ผลรวมกันที่จุดเดียว โดยเฉพาะในสถานการณ์สร้างสรรค์ เช่น การพัฒนาหลักสูตร ต้องมีการกำหนดจุดประสงค์ขึ้นก่อน กระบวนการประเมินจึงจะเริ่มต้น ทำให้เกิดความลำบากมากในการตัดทอนจุดประสงค์ที่ใช้ไม่ได้ ออก และเพิ่มจุดประสงค์อื่นให้กว้างขวาง

5. รูปแบบของไทเลอร์มุ่งเน้นความสนใจไปที่การวัดผลก่อนและหลังการเรียนการสอน โดยยืนยันว่าพฤติกรรมจำเป็นต้องถูกวัด 2 ครั้ง คือ ก่อนและหลังการจัดการกระทำ (Treatment) โดยหลักสูตร

2. รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์

แฮมมอนด์ได้บรรยายแนวคิดในการประเมินโครงการไว้ 4 ประเด็น พอสรุปได้ดังนี้ (ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์. 2528 : 212 - 219)

1. ความจำเป็นของการประเมินโครงการอย่างมีระบบ (Systematics Evaluation) เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ที่น่าเชื่อถือ และเพียงพอต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดโครงการต่อเนื่อง หรือยุติการใช้โครงการ แทนที่จะใช้ความเชื่อ หรือความรู้บางอย่าง หรืออิทธิพลบางประการของผู้มีอำนาจ

2. การประเมินเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตร นักพัฒนาหลักสูตรที่ผ่านมามีในอดีตได้มองข้าม และไม่มีแนวปฏิบัติเพื่อการประเมิน จึงเป็นปัญหาของครู และผู้บริหารที่จะต้องสรุปผลการใช้หลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลเพียงส่วนน้อยจากผลการสอบด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถทางสติปัญญาประกอบกับสภาพทั่ว ๆ ไปในโรงเรียนเท่านั้น

3. โครงสร้างเพื่อการประเมิน (A Structure for Evaluation) ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนวัตกรรมในโครงการสมัยใหม่ สามารถอธิบายได้ด้วยปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของมิติต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาวะแวดล้อมทางการศึกษา ซึ่งมีอยู่ 3 มิติ คือ

3.1 มิติการสอน (Instructional Dimension) ประกอบด้วยตัวแปร

3.1.1 องค์การ (Organization) ประกอบด้วย ครู และนักเรียน ซึ่งแยกพิจารณาได้ตามเวลา (Time) หมายถึง การจัดเวลาเรียน และการจัดลำดับกิจกรรมในวิชาเรียน และพื้นที่ (Space) หมายถึง การแบ่งกลุ่มนักเรียน การเลื่อนชั้น ซึ่งอาจจัดเป็นระดับชั้น หรือไม่จัดเป็นระดับชั้น หรือวิธีประสมประสาน

3.1.2 เนื้อหาวิชา (Content) คือ โครงสร้างของความรู้หรือองค์แห่งความรู้ ซึ่งจะวิเคราะห์ได้จากหลักสูตร และรวมถึงวิธีการหาความรู้ เนื้อหาวิชาจะจัดไว้เป็นส่วน ๆ เฉพาะของแต่ละระดับชั้น

3.1.3 ระเบียบวิธี (Methodology) คือ ขบวนการที่จัดให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ

3.1.3.1 กิจกรรมการสอน (Teaching Activities)

3.1.3.2 รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ (Type of Interaction)

3.1.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)

3.1.4 สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities)

3.1.5 งบประมาณ (Cost)

3.2 มิติสถาบัน (Institutional Dimension) ประกอบด้วยตัวแปร

3.2.1 นักเรียน มีตัวแปรต่างๆ ได้แก่ อายุ ระดับชั้น เพศ ครอบครัว สังคม สุขภาพกาย สุขภาพจิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถ ความสนใจ และความสัมพันธ์กับนวัตกรรม

3.2.2 ครู ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษามีตัวแปรเกี่ยวกับข้อมูลเฉพาะตัว เช่น เพศ อายุ สุขภาพกาย บุคลิกภาพ ตัวแปรเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ และประสบการณ์ในอาชีพ ตัวแปรเกี่ยวกับตัวประกอบในสถานะแวดล้อม และระดับของการมีส่วนร่วมในโครงการนวัตกรรม

3.2.3 ครอบครัว พิจารณาถึงระดับของการมีส่วนร่วมในโครงการนวัตกรรม ลักษณะทั่วไป รายได้ ที่อยู่อาศัย การศึกษา การเป็นสมาชิกภาพของสมาคม ภูมิสำเนา และการเปลี่ยนแปลงที่อยู่

3.2.4 ชุมชน (Community) พิจารณาถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ลักษณะของบุคคลในชุมชน การเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจ และลักษณะของสังคม

3.3 มิติพฤติกรรม (Behavioral Dimension) หมายถึงตัวแปรด้านความรู้ (Cognitive) ความรู้สึก (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor) วัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในรูปของพฤติกรรมจะสามารถทำการ

ประเมินได้ดีที่สุด

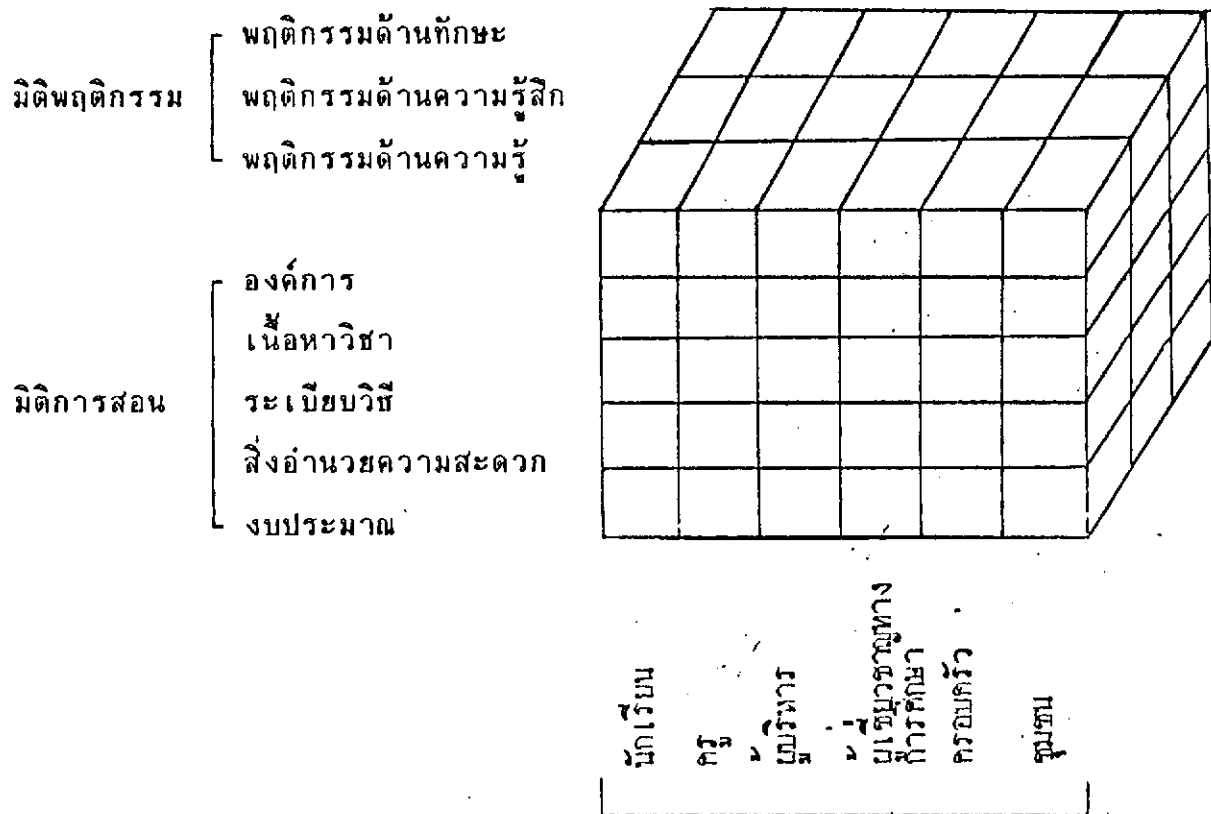
3.3.1 พฤติกรรมด้านความรู้ (Cognitive Behavior) มีระดับต่าง ๆ การใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ได้มาตรฐานเป็นตัวอย่งการสอบวัดที่ดีในส่วนนี้

3.3.2 พฤติกรรมด้านความรู้สึก (Affective Behavior) การประเมินในส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า โครงการการสอนใด ๆ จำเป็นต้องประเมินถึงความพอใจ และความรู้สึกของนักเรียนที่จะพัฒนาด้วย

3.3.3 พฤติกรรมด้านทักษะ (Psychomotor Behavior)

3.3.4 พฤติกรรมด้านการรับรู้ (Perceptual Behavior) เป็นตัวแปรที่กำลังอยู่ในระหว่างการศึกษา

สำหรับโครงสร้างที่ใช้ในการประเมินโครงการแต่ละโครงการนั้น ต้องศึกษาถึงผลของตัวประกอบและการเกิดปฏิสัมพันธ์ที่มีผลต่อแนวทางการศึกษา โดยต้องศึกษาถึงความต้องการของโรงเรียน และในการกำหนดตัวประกอบที่ต้องใช้เวลา แบบทดสอบ รวมทั้งวิธีดำเนินการ ในแต่ละมิติซึ่งจะมีตัวแปรต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวแล้ว โดยแต่ละตัวแปรจะมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างมิติทั้ง 3 ทำให้เกิดการรวมกันที่เรียกว่า ตัวประกอบ (Factors) ซึ่งจะอธิบายได้จากธรรมชาติของโครงการการสอนที่มุ่งศึกษา

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิโครงสร้างการประเมินของแฮมมอนด์

4. รูปแบบเพื่อขบวนการประเมิน (A Model of Evaluation as a Process) การใช้รูปแบบเพื่อประเมินโครงการในโรงเรียน จะต้องเสนอขั้นตอนอย่างละเอียดและรอบคอบ ครูและผู้บริหารควรได้รับการอบรมให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะทำการประเมินโครงการด้วยตนเอง การประเมินที่ดีควรเริ่มต้นประเมินโครงการที่กำลังดำเนินอยู่ (Current Programs) ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดทิศทางของนวัตกรรมที่จะนำมาใช้ ขั้นตอนการประเมินโดยสรุปมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ประเมินโครงการที่กำลังดำเนินอยู่ (Current Programs) โดยถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการทำนาย (Prediction Source) ซึ่งจะให้ข้อมูลและพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดตัวแปรต่าง ๆ ในนวัตกรรมที่จะประเมินในการประเมินขั้นนี้ต้องกำหนดและอธิบายตัวแปรอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันมิให้เกิด

ความวุ่นวายกับงานของทั้งโรงเรียน อันจะก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อวิธีการประเมิน และสุดท้ายอาจหันกลับไปใช้การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงเกณฑ์เดียวตามเดิม

ขั้นที่ 2 ให้ความหมายตัวแปรต่าง ๆ ในมิติการสอน และ
มิติสถาบันทุกตัว

ขั้นที่ 3 เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ในโครงสร้างนี้จะ
ชี้ความจำเป็นของวัตถุประสงค์เกี่ยวกับเนื้อหา ตัวเด็ก และพฤติกรรมความรู้

ขั้นที่ 4 ประเมินผลพฤติกรรมตามที่ได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์
ซึ่งมีการใช้แบบสอบถาม เทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องมือการประเมินผลแบบ
ต่าง ๆ รวมทั้งที่ครูสร้างเองด้วย ผลที่ออกมา คือ ผลของตัวประกอบ (Output
of Factors) ที่กำหนดโครงการปัจจุบัน (Current Program) เพื่อให้ในการ
พิจารณาสำหรับนวัตกรรมที่กำลังจะดำเนินการ

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ผลที่ปรากฏภายในตัวประกอบต่าง ๆ และ
ผลของความสัมพันธ์ระหว่างตัวประกอบ เพื่อให้ได้ข้อสรุปบนพื้นฐานของพฤติกรรมจริง
ซึ่งข้อมูลจะย้อนกลับไประบุประสิทธิภาพของโครงการนั้น

จากการประเมินโครงการปัจจุบัน (Current Program)
ตลอดตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึง 5 โรงเรียนก็พร้อมที่จะตัดสินใจได้ว่า โครงการสอนควรมี
การเปลี่ยนแปลงอย่างไร ในทิศทางใด ดังนั้น การตัดสินใจนำนวัตกรรมต่าง ๆ
เข้ามาใช้ในโรงเรียนจะต้องมีหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ และการเปลี่ยนแปลง
นั้นจะเกี่ยวข้องกับอะไร อย่างไร สิ่งสำคัญที่สุด คือ จะต้องมีการชี้แจงต่อที่ประชุม
กรรมการโรงเรียน ชุมชน และผู้บริหาร เพื่อให้แน่ใจว่าโครงการสอนที่เปลี่ยน
แปลงใหม่นั้นเป็นการสนองความต้องการอย่างแท้จริงของเด็ก ๆ ทุกคน

กล่าวโดยสรุป ความคิดเห็นของแหมมอนด์เกี่ยวกับการประเมิน ได้เน้น
ความพร้อมของบุคลากรระดับโรงเรียน และท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินการประเมิน
ด้วยตนเอง โดยแนะนำให้ใช้หลักของไทเลอร์ในการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
และการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อพิจารณาประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ด้วย

3. รูปแบบการประเมินของครอนบาค

ตามแนวความคิดของครอนบาคนั้น การประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา (สัพพันธ์ สุกมลสันต์ และคณะ. 2528 : 136 - 137) จึงเรียกแนวคิดนี้ว่า การประเมินเป็นยุทธศาสตร์ของการตัดสินใจ ดังนั้น โครงการทางการศึกษาในความหมายของครอนบาคจึงหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษา ซึ่งอาจจะ เป็นสื่อการเรียนการสอน หรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน การประเมินจึงต้องอาศัยข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ในการตัดสินใจหลายเรื่อง ๆ ด้วย เหตุนี้ในการประเมินจึงประกอบด้วยขั้นตอนและมีเทคนิควิธีที่แตกต่างกัน และไม่มีวิธีการประเมินแบบใดแบบหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกสถานการณ์หรือทุกเหตุการณ์ จึงไม่ควรใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงอย่างเดียว ควรมีการวัดตัวแปรอื่นประกอบด้วย

ครอนบาคได้แบ่งจุดมุ่งหมายในการประเมิน ออกเป็น 3 ประการ คือ (สัพพันธ์ สุกมลสันต์ และคณะ. 2528 : 137)

1. เพื่อปรับปรุงรายวิชา (Course Improvement) เพื่อตัดสินใจว่า อุปกรณ์การเรียนการสอน และวิธีการสอนใดที่น่าพอใจ และมีส่วนใดที่ดำเนินการอยู่แล้วต้องแก้ไข
 2. เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับตัวบุคคล (Decision About Individual) เช่น ในการตัดสินใจเพื่อการวางแผน การคัดเลือก หรือการแยกกลุ่ม หรือแจ้งให้ผู้อยู่ในโครงการทราบว่า ส่วนใดที่เขาเด่น และส่วนใดที่เขาควรต้องปรับปรุงแก้ไข เป็นต้น
 3. เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีในการบริหาร (Administrative Regulation) เช่น เพื่อการตัดสินใจว่า ระบบการศึกษาของโรงเรียนดีหรือไม่เพียงไร และครูแต่ละคนของโรงเรียนมีประสิทธิภาพดีหรือไม่อย่างไร เป็นต้น
- สำหรับการประเมินผลโครงการเรียนการสอนนั้น ครอนบาคมีความเห็นว่า ควรทำการทดสอบทั้งจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และผลพลอยได้อื่น (Side Effects) ของโครงการนั้นด้วย ไม่ควรทำการประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ แต่เพียงอย่างเดียว การทดสอบนั้นควรทดสอบความรู้ความสามารถทั่ว ๆ ไปของ

ผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญมากกว่าการทดสอบความรู้ความจำที่เฉพาะเจาะจงของแต่ละรายวิชา เพราะสิ่งเหล่านี้ได้วัดจากการวัดผลของแต่ละรายวิชาแล้ว ส่วนขั้นตอนในการประเมินผลโครงการเกี่ยวกับการเรียนการสอนนั้น ครอนบาคมีความเห็นดังนี้

1. บรรยายโครงการนั้นให้กว้างที่สุดเท่าที่จะทำได้ แม้ว่าเนื้อหาในการบรรยายนั้นจะเกี่ยวกับโครงการแต่เพียงผิวเผินก็ตาม
2. การประเมินผลนั้น ควรประเมินผลที่เกิดขึ้นทุก ๆ ด้าน ไม่ควรประเมินแต่ผลที่เกิดตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เท่านั้น เช่น เจตคติ ความสนใจ การเลือกอาชีพ ความก้าวหน้าทั่ว ๆ ไป ระดับสติปัญญา และความถนัด ในการเรียนวิชาอื่น ๆ ด้วย
3. การวิเคราะห์คะแนน ควรวิเคราะห์คะแนนของข้อสอบแต่ละข้อ ซึ่งจะมีความสำคัญมากกว่าคะแนนรวม
4. ไม่จำเป็นต้องทดสอบกลุ่มตัวอย่างด้วยข้อสอบชุดเดียวกัน แต่ควรทำการทดสอบด้วยข้อสอบหลาย ๆ ชุด กับกลุ่มตัวอย่างขนาดกลางที่แตกต่างกัน ซึ่งจะได้ผลดีมากกว่าการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใหญ่ด้วยข้อสอบเพียงชุดเดียว
5. การสัมภาษณ์ และข้อทดสอบแบบอัตนัย อาจมีความจำเป็นในการประเมินผลโครงการ แต่ไม่ควรใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ เพราะว่่าสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก
6. ในการประเมินผลไม่ควรใช้การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เรียนเนื้อหา หรือวิธีที่แตกต่างกัน เพราะว่าเป็นการยากที่จะตีความผลที่เกิดขึ้น เนื่องจากการทำให้กลุ่มตัวอย่างเท่าเทียมกันนั้นทำได้ยาก และการเก็บข้อมูลอาจมีอคติ (Bias) รวมทั้งผู้เรียนอาจมี Placebo Effect ซึ่งยากต่อการแก้ไข นอกจากนี้ ครอนบาคเชื่อว่า ผลที่ได้จากการเปรียบเทียบในลักษณะกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองนั้นให้ผลได้ไม่เที่ยงตรง ซึ่งหมายความว่า ครอนบาคมีแนวความคิดเกี่ยวกับแนวทางการประเมินผลแบบไม่เปรียบเทียบ (Noncomparative Evaluation) และเชื่อในการศึกษาประชากรทั้งหมด (Gross Study) และไม่เชื่อในแนวความคิดการประเมินผลเปรียบเทียบ (Comparative Evaluation) หรือการศึกษาทดลอง (Experimental Studies) และการศึกษากลุ่มย่อย (Micro-Studies)

จากแนวความคิดดังกล่าวเกี่ยวกับขั้นตอนในการประเมินผลโครงการของครอนบาค ทำให้พบว่าครอนบาคเห็นว่า การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และมีความเชื่อว่าหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของการประเมินผลก็คือ การค้นหาว่าส่วนใดของโครงการที่บกพร่องและต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนั้น หน้าที่ของนักประเมินผลโครงการก็คือ การรวบรวมข้อมูลของรายวิชาในโครงการ เพื่อให้รู้การพัฒนาของรายวิชานั้น เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงวิชานั้นให้ดีขึ้น และข้อเท็จจริงที่ได้นั้น ต้องได้จากการเข้าใจอย่างลึกซึ้งของกระบวนการเรียนการสอนนั้นด้วย

นอกจากนี้ แนวความคิดที่น่าสนใจของครอนบาค ก็คือ ครอนบาคมีความคิดว่าการกำหนดจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจงมากเกินไปนั้น ทำให้การเรียนการสอนได้ผลน้อยกว่าการกำหนดวัตถุประสงค์กว้าง ๆ เพราะว่าการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะลงไป จะทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจกับสิ่งที่กำหนดไว้เฉพาะเท่านั้น และไม่สนใจเรียนสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ทำให้การเรียนการสอนได้ผลน้อยกว่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอนบาคเห็นว่าข้อสอบไม่ควรให้ผู้เรียนรู้คำตอบเลย ไม่ควรแนะนำการทำข้อสอบ และข้อสอบควรเป็นข้อสอบที่เป็นความลับด้วยจึงจะดี และแต่ละครั้งควรต้องออกข้อสอบใหม่ การจะนำผลการทดสอบของข้อสอบเดียวกันแต่ต่างวาระมาเปรียบเทียบกันย่อมไม่ได้ ดังนั้น เนื้อหาเดียวกันควรมีข้อสอบหลาย ๆ ข้อ เพื่อใช้กับแบบสอบหลาย ๆ ชุด

สำหรับวิธีการประเมินผลตามแนวคิดของครอนบาคมี 4 ขั้นตอน คือ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และคณะ. 2535 : 27 - 29)

1. การศึกษากระบวนการ (Process Studies) การศึกษากระบวนการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอน ซึ่งจะมีประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน หรือให้นักเรียนบันทึกกิจกรรมในชั้นเรียน เรื่องเกี่ยวกับวิธีการสอนของครู หัวข้อที่เรียนในชั้นเรียนเหมาะสมหรือไม่ เป็นต้น ส่วนนี้เป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของหลักสูตร ซึ่งเกิดขึ้นในขณะที่การใช้หลักสูตรกำลังดำเนินการอยู่

2. การวัดเจตคติ (Attitude Measures) เจตคติเป็นผลที่ออกมาส่วนหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน เจตคติไม่ได้เป็นแต่เพียงความพอใจหรือไม่พอใจเท่านั้น

แต่ยังหมายถึงความตั้งใจหรือความเชื่อด้วย ดังนั้น เจตคติจึงเป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลการศึกษา เช่น ในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้เกิดเจตคติด้านต่าง ๆ ขึ้นในตัวนักเรียน ซึ่งจะส่งผลไปยังวิชาที่เรียนด้วย ถ้าหากนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ก็จะทำให้เกิดความสนใจอยากจะเรียนวิชานั้นเป็นต้น

การวัดเจตคติมีหลายวิธีการ เช่น การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น แต่การใช้แบบสอบถามมักจะถูกวิจารณ์ว่าข้อมูลมักจะลำเอียง (Bias) และถ้าหากผู้ตอบมีจุดมุ่งหมายใดจุดมุ่งหมายหนึ่งเป็นการเฉพาะ หรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับตัวแล้วก็จะยิ่งเพิ่มความลำเอียงมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามก็อาจจะขจัดปัญหานี้ได้โดยการพิจารณาตีความหมายผลเฉลี่ยของกลุ่มที่ตอบ แทนที่จะพิจารณาคำตอบของแต่ละบุคคล

3. การวัดความสามารถทั่วไป (Proficiency Measures) การวัดความสามารถมีวิธีการและเทคนิคการวัดหลายวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้แบบทดสอบมาตรฐานสำหรับวัด ซึ่งนับว่ามีประโยชน์มากในการปรับปรุงหลักสูตร แต่ควรจัดคำถามสำหรับสอบในแต่ละกลุ่มให้แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลกว้างขวางขึ้น ส่วนแบบทดสอบแบบความเรียงหรือแบบทดสอบปลายเปิด ก็อาจนำมาใช้วัดความสามารถบางอย่างได้

การวัดความสามารถนี้ ครอบคลุมให้ความสำคัญต่อคะแนนของแต่ละข้อมากกว่าคะแนนรวม ทั้งนี้เพราะคำถามแต่ละคำถามในเนื้อหาที่ต่าง ๆ กัน และการวัดนี้สามารถวัดได้ตลอดเวลา เช่น อาจวัดแต่ละบทเรียน เป็นต้น และการวัดแต่ละบทเรียนก็สามารถวัดได้หลายลักษณะ หลายรายการ ดังนั้น การวัดความสามารถควรวัดทุก ๆ ด้านที่คิดว่ามี ไม่ควรจำกัดเฉพาะภายในขอบเขตของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเท่านั้น แต่อาจจะวัดสิ่งอื่นที่อยู่นอกเหนือหลักสูตรได้ ถ้าหากเราต้องการ

การใช้แบบทดสอบวัดความสามารถนี้มีข้อควรระวัง คือ การตอบคำถามของนักเรียนแต่ละครั้ง ควรเป็นการนำความรู้ความเข้าใจในรายวิชานั้นมาตอบจริง ๆ ไม่ใช่เป็นการตอบโดยอาศัยการทราบแนวข้อสอบมาก่อน นอกจากนี้ การเลือกแบบทดสอบมาใช้วัด จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับระดับของนักเรียนและ

สิ่งที่จะวัดด้วย

4. การศึกษาติดตามผล (Follow - up Studies) การศึกษาติดตามผลเป็นวิธีการที่จะทำได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนได้เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว และต้องใช้เวลาในการติดตามและรอคอยผล ผลที่ได้จากการศึกษาแบบนี้มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรหรือรายวิชาที่เรียนได้น้อย เพราะมักจะไม่นำผลการและไม่ทราบว่าหลักสูตรหรือรายวิชานั้น ๆ ควรได้รับการปรับปรุงด้านใดโดยเฉพาะบ้าง เพราะการศึกษาติดตามผลเป็นการประเมินผลโดยส่วนรวมของหลักสูตร แต่จะมีประโยชน์ในการวางหลักสูตรใหม่ เพราะอาจจะใช้วิธีการเรียนแบบหลักสูตรเดิมหรือจำกัดรายวิชานั้น ๆ ถึงแม้ว่าครอนบาคจะไม่เห็นด้วยกับวิธีการศึกษาโดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม แต่ครอนบาคก็คิดว่า สำหรับการศึกษเพื่อติดตามผลนั้น ควรต้องมีการศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษารายวิชาหนึ่งรายวิชาใดโดยเฉพาะหรือกลุ่มตัวอย่างในโครงการกับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีพื้นฐานคล้ายคลึงกัน แล้วศึกษาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นระหว่างสองกลุ่มนี้ว่าแตกต่างกันหรือไม่ในความก้าวหน้าทางวิชาชีพ หรือทางความก้าวหน้าทางการศึกษาในระยะยาว

จากวิธีการประเมินทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ จะเห็นได้ว่าครอนบาคให้ความสำคัญกับการศึกษาติดตามผลมากที่สุด (สัพพัตน์ สุกมลสันต์ และคณะ. 2528 : 141)

ในการนำแนวคิดของครอนบาคมาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ มีข้อควรพิจารณาดังนี้ (สมบุรณ์ ชิตพงศ์ และคณะ. 2535 : 29)

1. การประเมินผลมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมาก เพราะกระบวนการประเมินผลที่มีระบบได้รับการยอมรับในปัจจุบันว่าสามารถช่วยในการตัดสินใจที่มีเหตุผลได้

2. การประเมินผลทำหน้าที่หลายประการในวงการการศึกษาได้ เช่น การปรับปรุงหลักสูตร การตัดสินใจเกี่ยวกับตัวบุคคล และการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดระบบการบริหาร

3. ไม่ควรนำผลงานหรือผลการปฏิบัติของนักเรียนเพียงอย่างเดียวมาเป็นเกณฑ์สำหรับการประเมินหลักสูตร เพราะยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญและเกี่ยวข้องจะต้องนำมาพิจารณาด้วย และการศึกษาติดตามผลในระยะยาวก็เป็นส่วนที่มีความสำคัญในการประเมินผลหลักสูตรในขั้นสุดท้าย

4. เมื่อมีปัจจัยหลายอย่างในการพิจารณาการประเมินผล ดังนั้น จึงต้องเลือกใช้วิธีการวัดและเครื่องมือหลายแบบให้เหมาะสมและครอบคลุมปัจจัย เหล่านั้น

ดังนั้น ถ้าต้องการนำแนวคิดของครอนบาคมาใช้ในการวางแผนการ ประเมินผลแล้ว ควรดำเนินการดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะประเมินผล เพื่อช่วยใน การตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตร โดยคำนึงถึงข้อจำกัดเกี่ยวกับทรัพยากร ต่าง ๆ เช่น เวลา งบประมาณ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ช่วยเหลือ เป็นต้น

2. ไม่ควรนำหลักสูตรใหม่ไปเปรียบเทียบกับหลักสูตรเก่า เพราะ ครอนบาคเคยกล่าวว่า การเปรียบเทียบโดยผลรวมนั้นไม่อาจจะให้ข้อมูลที่สำคัญได้ ดังนั้น จึงควรรวบรวมข้อมูลจากหลักสูตรใหม่ในทุก ๆ ด้าน ใช้เกณฑ์หลาย ๆ อย่าง ในการพิจารณาพฤติกรรมของนักเรียน นอกจากนั้นให้พิจารณาใช้เครื่องมือที่มี คุณภาพหลาย ๆ แบบที่สามารถอธิบายให้เกิดความเข้าใจผลการประเมินให้มากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้

กลุ่มที่ 2 รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า ได้แก่ รูปแบบการ ประเมินของสไล์เวเน สเต็ค และโพรวิส

1. รูปแบบการประเมินสไล์เวเน (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และคณะ.
2535 : 36 - 37)

สไล์เวเนได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน โดยได้นำแนวคิด ของครอนบาคมาขยายให้กว้างขวางออกไปอีก เพราะสไล์เวเนมองเห็นว่า ใน ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินองค์ประกอบหรือเครื่องมือต่าง ๆ ทางการศึกษา เช่น หลักสูตรใหม่ แบบเรียนแบบโปรแกรม และครู ยังขาดความสมบูรณ์ในเรื่อง ของปรัชญา ทฤษฎี และหลักการปฏิบัติ สไล์เวเนจึงได้พยายามชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่อง และวิธีการของการลดข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการประเมินที่มีอยู่ โดยยึดแนวคิดที่ได้ จากบทความในเรื่องการประเมินเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาของครอนบาค และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น ๆ เป็นหลัก

จุดมุ่งหมายและบทบาทของการประเมินตามแนวคิดของครอนบาค มี ดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประเมินเป็นการพิจารณาว่า การประเมินนั้นช่วยในการตอบคำถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางการศึกษา อันได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน บุคลากร วิธีการ หรือโครงการต่าง ๆ เช่น คำถามที่ว่าโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ มีประสิทธิภาพเพียงใด หรือการดำเนินงานคุ้มกับการลงทุนหรือไม่ เหล่านี้เป็นต้น กระบวนการของการประเมินยังประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดเกณฑ์ และกระบวนการของการตัดสินใจที่ประกอบด้วยการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล การให้น้ำหนัก และการเลือกเกณฑ์

2. บทบาทของการประเมิน ประกอบด้วยบทบาทต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน เช่น บทบาทในการฝึกอบรม บทบาทในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร บทบาทในการทดลอง เพื่อการปรับปรุงทฤษฎีการเรียนรู้ ตลอดจนบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การประเมินจะมีบทบาทที่สำคัญ 2 ประการคือ

2.1 บทบาทในการประเมินระยะสั้น ๆ (Formative Evaluation) เป็นการประเมินในระหว่างที่โครงการหรือการพัฒนาหลักสูตรกำลังดำเนินงานอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ เพราะการประเมินจะช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่นำมาใช้ในการพิจารณาการดำเนินโครงการว่ามีจุดบกพร่องที่ใด

2.2 บทบาทในการประเมินระยะยาว หรือประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อโครงการหรือกระบวนการพัฒนาหลักสูตรได้สิ้นสุดลงแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินคุณค่าและการควบคุมติดตามโครงการ ตลอดจนการค้นหาค้นหาส่วนที่ดีของโครงการ เพื่อการนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นต่อไป

บทบาทของการประเมินที่สโตร์เวนได้หยิบยกขึ้นมาพิจารณา คือ การประเมินอาจจะมีผลต่อความวิตกกังวล และความหวาดกลัวของผู้ปฏิบัติงาน ในเมื่อผลของการประเมินได้ถูกนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินในเรื่องการเลื่อนตำแหน่งการทำงาน ตลอดจนปลดบุคลากรออกจากการทำงาน อย่างไรก็ตามการหลีกเลี่ยงไม่ให้มีการประเมินย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ดังที่สโตร์เวนได้กล่าวว่า การประเมินจะทำหน้าที่สำคัญในการค้นหาว่า โครงการควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขในส่วนใด

ด้วยเหตุนี้ในกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร การประเมินระยะสั้น (Formative Evaluation) จึงกลายเป็นเรื่องที่จะขาดเสียมิได้ และในความเห็นของสไคร์เวน การประเมินผลสรุปก็จำเป็นที่จะต้องทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างสิ่งใหม่ ๆ เช่น การสร้างสื่อการเรียนการสอนใหม่ เพื่อต้องการที่จะตรวจสอบผลดูว่า สื่อที่พัฒนาขึ้นมาใหม่นี้ดีกว่าสื่อที่มีใช้อยู่แล้วหรือไม่ สไคร์เวน จึงได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ในการดำเนินงานตามโครงการทางการศึกษาจำเป็นที่จะต้องให้ทั้งการประเมินระยะสั้นและการประเมินผลสรุปควบคู่กันไป

อีกประเด็นที่ควรกล่าวถึง ได้แก่ บทบาทของนักประเมินอาชีพ และนักประเมินสมัครเล่น โดยทั่วไปแล้วนักประเมินมักจะเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะเรื่องวิธีการ และเทคนิคของการประเมิน แต่ขาดความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาของเรื่องที่จะประเมิน จึงมักจะไม่เข้าใจในการทำงานระหว่างนักประเมินกับผู้ดำเนินโครงการ สไคร์เวนจึงได้เสนอแนะความคิดที่ว่า ในเรื่องการประเมินเพื่อการปรับปรุงหรือการดูความก้าวหน้าของโครงการในการประเมินระยะสั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้นักประเมินอาชีพ อาจจะเป็นนักประเมินสมัครเล่น ซึ่งอาจจะเป็นผู้ที่ทำงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้น ๆ แต่ถ้าเป็นการประเมินเพื่อการตัดสินคุณค่าหรือการประเมินผลสรุป ควรที่จะใช้นักประเมินอาชีพ อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานการประเมินนั้น ควรจะได้แยกหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจน นอกจากนี้ ควรจะได้มีการปรึกษากันระหว่างนักประเมินกับผู้ดำเนินงานในโครงการด้วย

โดยทั่วไป การประเมินจะเกี่ยวกับกระบวนการของการตัดสินผลผลิต และคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และวิธีการของการประเมิน ก็คือ การวิเคราะห์รายละเอียดของกระบวนการ ซึ่งได้แก่ การดูความสัมพันธ์ต่อเนื่องของเหตุและผลกับการแปลความหมายจากสิ่งนั้น นั่นก็คือ การศึกษากระบวนการบางอย่าง ซึ่งก็คือกระบวนการของการประเมินนั่นเอง ซึ่งครอนบาคเรียกว่า การวิจัยกระบวนการ ประกอบด้วย วิธีการศึกษา 3 แบบ คือ

1. การศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน อันได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน เช่น สัดส่วนของเวลาที่ครูสอนแต่ละช่วงเวลา ระยะเวลาที่นักเรียนใช้ในการทำการบ้าน อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาสังเกตว่า มีอะไร

เกิดขึ้นบ้าง สไคร์เวนได้สรุปว่า การศึกษาวิจัยแบบนี้ไม่มีประโยชน์ด้านทฤษฎี และการเอาไปใช้

2. การศึกษาความเป็นเหตุเป็นผลของกระบวนการหรือปรากฏการณ์ เป็นวิธีการศึกษาที่มุ่งตอบคำถามในเรื่องของเหตุและผล กล่าวคือ เมื่อมีการจัดกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ถ้าเราเพิ่มเวลาในการอภิปราย และเวลาในการทำแบบฝึกหัดแล้ว นักเรียนจะมีความเข้าใจในวิชาเลขคณิตเพิ่มขึ้นหรือไม่ นั่นคือ เราได้นำเอาการตั้งสมมุติฐานมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษานั้นเอง แต่สไคร์เวนก็ได้ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาแบบนี้เป็นการยากที่จะพิสูจน์ให้เห็นได้ชัดเจน เนื่องจากมีตัวแปรที่ควบคุมไม่ได้เกี่ยวข้องกับอยู่มากมาย

3. การประเมินระยะสั้นหรือการประเมินความก้าวหน้า สไคร์เวนได้กล่าวว่า การประเมินระยะสั้น หรือการประเมินความก้าวหน้า เป็นการวิจัยประเภทหนึ่งที่เรียกว่า การวิจัยกระบวนการ (Process Research) บทบาทที่สำคัญของการประเมินเป็นระยะ ก็คือ การค้นหาข้อบกพร่องและความสำเร็จของโครงการในขณะที่ยังมีการดำเนินงานอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่

ปัญหาหนึ่งที่พบในเรื่องของการประเมินตามแนวคิดของสไคร์เวน ก็คือ ปัญหาในเรื่องการใช้กระบวนการวิธีการประเมินที่ไม่ถูกต้อง ไม่พิถีพิถัน หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ ใช้วิธีการที่หยาบเกินไป ในการตั้งคำถามของการประเมิน เราควรที่จะกล่าวว่าโครงการหรือหลักสูตรบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใดมากกว่าที่จะถามว่าโครงการนี้ หรือหลักสูตรนี้ดีเพียงใด ในขณะเดียวกัน ถ้าเป้าหมายไม่มีคุณค่าเพียงพอ ก็ไม่มีความหมายอะไรที่เราจะต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น ด้วยเหตุนี้เองการกำหนดเป้าหมายจึงเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง และการประเมินที่เหมาะสมหรือที่ดีนั้น จะต้องเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการประเมินเป้าหมายต่าง ๆ หรือกล่าวง่าย ๆ ว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับเป้าหมายเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน นอกจากนี้แล้ว สไคร์เวนยังชี้ให้เห็นว่า ยังไม่มีนักประเมินอาชีพที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนครูในโรงเรียนก็ยังไม่มีความสามารถในการประเมิน แม้แต่ในระดับประเทศเราก็กังขาต่อแหล่งวิชาการในเรื่องเหล่านี้

ในการประเมินตามแนวคิดของสโตร์เวน มีวิธีการที่สามารถนำมาใช้ได้ 2 วิธีด้วยกัน คือ

1. การประเมินก่อนมีการปฏิบัติงาน หรือการประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) ได้แก่ การประเมินค่าของสิ่งเหล่านั้นภายในตัวมันเอง ซึ่งประกอบด้วย การประเมินเนื้อหา เป้าหมาย กระบวนการ หรือเจตคติของครู ฯลฯ ซึ่งเราอาจจะเรียกได้อีกว่า เป็นการประเมินขั้นทุติยภูมิ (Secondary Evaluation) เพราะยังไม่ได้มีการกำหนดเกณฑ์โดยตรง เพียงแต่ใช้เปรียบเทียบผลโดยทางอ้อม และเป็นการประเมินก่อนที่จะได้มีการปฏิบัติงาน

2. การประเมินเมื่อมีการปฏิบัติงานแล้ว หรือการประเมินคุณค่าการปฏิบัติงาน (Pay off Evaluation) เป็นการตัดสินคุณค่าจากผลที่เกิดขึ้นจากการใช้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การประเมินความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน หรือคะแนนที่ได้จากกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม เป็นต้น ทั้งนี้โดยอาศัยตัวแปรเกณฑ์มาใช้ในการพิจารณา ซึ่งเราเรียกว่าเกณฑ์ปฐมภูมิ (Primary Criteria)

สโตร์เวนได้แนะนำว่า ในการประเมินทั้ง 2 อย่างนี้ ต่างก็มีข้อดีและข้อบกพร่องในตัวของมันเอง เราจึงควรที่จะต้องใช่วิธีการประเมินทั้ง 2 อย่างประสมกัน (Hybrid Evaluation)

สำหรับการประเมินโดยการใช้วิธีการประเมินแบบประสม (Hybrid Evaluation) เป็นการประเมินที่ใช้เกณฑ์ 2 ประเภทคือ เกณฑ์ปฐมภูมิ และเกณฑ์ทุติยภูมิ เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา นั่นก็คือ การใช้การประเมินคุณค่าภายในซึ่งเป็นเกณฑ์ทุติยภูมิ กับการประเมินคุณค่าการปฏิบัติงานซึ่งเป็นเกณฑ์ปฐมภูมิ ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยเริ่มแรกจะเป็นเรื่องของการกำหนดเป้าหมาย และหลังจากที่โครงการได้ดำเนินงานไปแล้ว ก็มีความจำเป็นที่จะต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ 3 กิจกรรม คือ

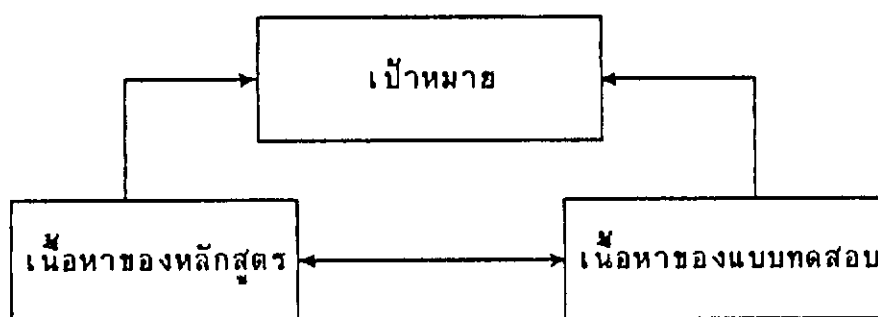
1. จะต้องมีการตรวจสอบเป้าหมายอยู่ตลอดเวลาว่า ควรจะได้มีการปรับปรุงหรือไม่ อย่างไร

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เช่น แบบทดสอบวัดความก้าวหน้า หรือเครื่องมือที่บ่งบอกและควบคุมกิจกรรมของโครงการ ตั้งแต่ต้นจนจบ

ตลอดจนการติดตามผลโครงการ

3. การใช้การตัดสินจากภายนอก เพื่อการนำมาพิจารณาในเรื่อง เป้าหมาย เนื้อหาและเครื่องมือวัดต่าง ๆ เพราะการใช้เกณฑ์ที่ได้จากภายนอกจะ ช่วยแก้ไขปัญหาในเรื่องของความเที่ยงตรงของสิ่งเหล่านี้ โดยในทางปฏิบัติไม่ จำเป็นจะต้องใช้นักประเมินอาชีพ อาจจะให้ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับตรรกวิทยา นัก ประวัติศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ ผู้ชำนาญในสาขาวิชา นักจิตวิทยา หรือผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านหลักสูตร เป็นผู้ประเมินก็ได้

กระบวนการในการตรวจสอบจุดมุ่งหมาย และการปรับปรุงเครื่องมือ ที่ใช้เพื่อการรวบรวมข้อมูล สไตน์เวนเรียกว่า เป็นการประเมินผลย่อย (Mediated Evaluation) ซึ่งการประเมินแบบนี้จะมีประโยชน์มากในการตรวจสอบความก้าวหน้า ของโครงการมากกว่าการใช้การประเมินผลสรุป เพราะการประเมินแบบนี้จะช่วย ในการวิเคราะห์จุดอ่อนของโครงการ เพื่อที่จะสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้น วิธีดำเนินการ ในการประเมินทำได้โดยการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ 3 ด้าน ด้วยกัน คือ เป้าหมาย (Goals) เนื้อหาของแบบทดสอบ (Examination Content) และเนื้อหาของหลักสูตรรายวิชา (Course Content) ความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบทั้ง 3 นี้ แสดงได้ดังนี้คือ

สไตน์เวนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกับครอนบาคในเรื่องของการนำ กลุ่มเปรียบเทียบมาใช้ในการประเมิน ซึ่งสไตน์เวนมีความเห็นว่า การใช้กลุ่ม เปรียบเทียบมีข้อดีมากกว่าการไม่ใช้กลุ่มเปรียบเทียบ โดยเขาให้เหตุผลว่าการ

ใช้กลุ่มเปรียบเทียบจะเป็นการประหยัดกว่า เพราะไม่ต้องทำการศึกษาในระยะยาว และใช้กลุ่มตัวอย่างมาก ไม่ต้องเสียเวลา และค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้แล้ว สวีคร์เวนยังแนะนำให้ใช้เทคนิค Double-Blind เพื่อให้ผลของการประเมินมีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ จะเห็นได้ว่าความคิดดังกล่าวนี้ ชัดแย้งกับความคิดของครอนบาคโดยสิ้นเชิงที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้กลุ่มเปรียบเทียบ

เกณฑ์ที่ใช้ในการบ่งบอกความสำเร็จของการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประเมินนั้น สวีคร์เวนกล่าวว่าประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ประเภทของจุดมุ่งหมายของการศึกษา จุดมุ่งหมายของการศึกษาแบ่งออกได้หลายระดับด้วยกัน ซึ่งโดยปกติจะยึดถือตามแนวคิดของการแบ่งจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom) ซึ่งสวีคร์เวนได้นำเอาจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ๆ มาอธิบายดังนี้ คือ

1.1 ความรู้ความจำ ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับเรื่องเฉพาะ ความรู้ความจำเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ คำจำกัดความ ตลอดจนความรู้ความจำเกี่ยวกับการจัดลำดับ การจัดกลุ่มจัดพวก และวิธีดำเนินการ เหล่านี้เป็นต้น

1.2 ความเข้าใจ เป็นความสามารถในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในเนื้อเรื่อง และระหว่างเนื้อเรื่อง หรือสาขาวิชา

1.3 เจตคติ และค่านิยม อันได้แก่ การมีเจตคติในเรื่องต่าง ๆ เช่น เจตคติต่อวิชา เจตคติต่อการเรียนรู้ เจตคติต่อเพื่อนและสังคม ฯลฯ

1.4 ความสามารถที่ไม่ใช่ทางด้านสติปัญญา อันได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ และความสามารถทางการใช้ทักษะในการเคลื่อนไหว

2. พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงการบรรลุเป้าหมายของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา อันได้แก่ เครื่องบ่งชี้ที่จะบ่งบอกว่า ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมอะไรบ้างถ้าเขาสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาเหล่านั้น

2.1 ถ้าบุคคลมีความรู้ พฤติกรรมที่แสดงออกมา คือ การท่องจำ การแยกแยะ การบอกชื่อ ฯลฯ

2.2 ถ้าบุคคลมีความเข้าใจ พฤติกรรมที่แสดงออกมา คือ การวิเคราะห์เหตุการณ์ การสังเคราะห์เหตุการณ์ ข้อความ การประเมินผล ตลอดจนการแก้ปัญหา

2.3 ถ้าบุคคลมีเจตคติ สิ่งที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน คือ การแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ซึ่งอาจจะตรวจสอบได้โดยการใช้เครื่องมือวัดประเภทต่าง ๆ เช่น แบบสอบถาม แบบวัดเจตคติ เหล่านี้ เป็นต้น

2.4 ถ้าบุคคลเกิดทักษะที่ไม่เกี่ยวกับความสามารถทางด้านสติปัญญา ตัวบ่งชี้ได้แก่ ความสามารถที่จะปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว ฯลฯ

3. การติดตามผล

4. ผลรอง ได้แก่ ผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นที่ไม่ใช่เกิดกับตัวนักเรียนโดยตรง เช่น ผลที่เกิดกับครู เพื่อนของครู นักเรียนคนอื่น ๆ พ่อ - แม่ ผู้ปกครองของนักเรียน ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียน เหล่านี้เป็นต้น

คุณค่าที่ได้รับและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการประเมิน สโตร์เวน เป็นนักประเมินอีกผู้หนึ่ง ที่ให้ความสำคัญของการประเมินในเรื่องของค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้รับ โดยเขาได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า การประเมินจะขาดความสมบูรณ์ ถ้านักประเมินมิได้พิจารณาในเรื่องคุณค่าที่ได้รับโดยเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการดำเนินงานของโครงการ และสโตร์เวนได้เสนอว่า นักประเมินควรจะได้พิจารณาใน 3 เรื่องด้วยกัน คือ

1. ความเป็นประโยชน์ กล่าวคือ นักประเมินควรจะต้องพิจารณาดูว่า สิ่งที่ได้ลงทุนไปนั้นมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด คำนวณกับค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ไปหรือไม่ เพียงใด

2. ประเด็นทางศีลธรรม ปัญหาในเรื่องศีลธรรมและจรรยาบรรณส่วนมากมักจะถูกละเลย มีนักประเมินน้อยคนที่จะสนใจในเรื่องเหล่านี้ แต่สโตร์เวนกลับมองเห็นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องนำเข้ามาพิจารณาด้วย เช่น การใช้หลักสูตรที่แบ่งแยกระดับของเด็กนักเรียน เป็นต้น

3. ค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการ นักประเมินส่วนมากไม่ค่อยสนใจ เนื่องจากมีความยุ่งยากในการประเมินและมีประเด็นมากมาย แต่ในความเป็นจริงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

โดยทั่วไป ในการประเมินโครงการใดโครงการหนึ่ง นักประเมินมักจะกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเป้าหมายของการประเมิน

นั้นส่วนมากจะมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโครงการเหล่านั้น แต่สไคร์เวน มีความคิดว่า ในบางครั้งนักประเมินอาจจะไม่สนใจว่าโครงการนั้นจะมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ดังนั้น ในการประเมินแบบนี้จึงเป็นวิธีการประเมินที่ใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อการค้นหาผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการ ไม่ว่าผลอันนั้นจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ และเรียกวิธีการประเมินแบบนี้ว่า การประเมินแบบไม่จำกัดเป้าหมาย หรือการประเมินแบบเป้าหมายอิสระ (Goal-Free Evaluation)

การประเมินด้วยวิธีนี้เป็นรูปแบบที่ดีกว่าการประเมินโดยการยึดจุดมุ่งหมาย เนื่องจากนักประเมินอาจจะค้นพบผลที่เกิดขึ้นอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย ซึ่งบางครั้งก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเช่นกัน โดยทั่วไปการประเมินแบบนี้จะใช้กับการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) อย่างไรก็ตาม การประเมินแบบไม่จำกัดเป้าหมายมีจุดที่น่าพิจารณาดังนี้ (Guba. 1981 : 16 - 18)

1. รูปแบบนี้ล้มเหลวต่อการตอบคำถามว่า อะไรคือ ผลที่ต้องการค้นพบหรือจะกำหนดได้อย่างไร
2. ให้คำแนะนำต่อผู้ปฏิบัติน้อย รูปแบบนี้จึงขึ้นอยู่ความสามารถและประสบการณ์ของผู้ประเมิน
3. ผู้ประเมินต้องคาดการณ์หรือตั้งสมมุติฐานถึงส่วนสำคัญของการพิจารณาตัดสินไว้ล่วงหน้า
4. รูปแบบนี้ไม่สามารถตอบคำถามว่า มาตรฐานการตัดสินจะสร้างได้อย่างไร และประการสุดท้าย
5. สไคร์เวนกล่าวถึงคุณสมบัติของรูปแบบนี้ว่าเกินความจริง เพราะเรียกร้องความสนใจให้กับรูปแบบ

ถ้าต้องการจะนำแนวความคิดของสไคร์เวนมาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลโครงการในการเรียนการสอนแล้ว ควรดำเนินการดังนี้ (สัพพันธ์ สุกมลสันต์ และคณะ. 2528 : 152 - 153)

1. การประเมินผลความก้าวหน้า
 - 1.1 ค้นหาจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของโครงการว่าคืออะไร
 - 1.2 ลำดับความสำคัญของจุดมุ่งหมาย แล้วเลือกจุดมุ่งหมาย

ที่สำคัญ ๆ มาประเมินผล

1.3 ทำการประเมินผลจุดมุ่งหมายที่จะประเมินนั้นว่า ควรแก่การประเมินหรือไม่ แล้วกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลจุดมุ่งหมายแต่ละข้อ

1.4 สร้างข้อสอบตามเนื้อหาที่กำหนดในโครงการให้ครบถ้วน และละเอียดทุกแง่มุม

1.5 ตรวจสอบจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เสมอ ๆ เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน

1.6 ทำการประเมินผลเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ด้วยการปรับปรุงแบบทดสอบให้มีความเชื่อมั่นให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตรวจสอบดูความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างจุดมุ่งหมายของโครงการ เนื้อหาของโครงการ และเนื้อหาของข้อสอบว่าสัมพันธ์กันดีหรือไม่

1.7 สุ่มแบ่งนักเรียนออกมาเป็นกลุ่ม ๆ อย่างน้อย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง แล้วทดสอบนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อการเรียนเนื้อหาบางส่วนได้เสร็จสิ้นลงไปแล้ว

1.8 นำผลของการทดสอบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาเปรียบเทียบกัน ส่วนใดที่ได้ผลดีก็เก็บไว้ใช้ต่อไป แต่ส่วนใดที่บกพร่องก็แก้ไขปรับปรุงในครั้งต่อไป แต่ที่สำคัญก็คือ ครูต้องพยายามศึกษาถึงสาเหตุของความบกพร่องนั้นให้ได้ จะได้แก้ไขได้ตรงจุด

2. การประเมินผลสรุปรวม การประเมินผลสรุปของโครงการต้องอาศัยความคิดของนักประเมินผลภายนอกที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการดังกล่าวแล้วมาร่วมพิจารณาว่า โครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่ หน้าที่ของครูในขั้นนี้คือ ให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้ประเมินภายนอกนี้ด้วยดี การประเมินผลในขั้นนี้มักเกี่ยวกับการพิจารณาว่า จุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้นั้นประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการประเมินที่สโตร์เวนได้เสนอขึ้นมานี้ เขาได้ใช้แนวคิดของการประเมินที่ครอนบาคได้กล่าวไว้เป็นพื้นฐาน โดยสโตร์เวนได้เน้นให้เห็นว่า บทบาทที่สำคัญของการประเมินผล ก็คือ การตัดสินคุณค่าของโครงการหรือของสิ่งที่ทำการประเมิน นอกจากนั้น เขายังได้ชี้ให้เห็นความแตกต่าง

ระหว่างการประเมินความก้าวหน้ากับการประเมินผลสรุปไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ การประเมินความก้าวหน้าเป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานของ โครงการ และควรใช้นักประเมินที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงการ เพราะ เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการนั้นเป็นอย่างดี หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ ให้ผู้ประเมินที่อยู่ภายในโครงการหรือในหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการนั้น ๆ ส่วนการประเมินผลสรุปนั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการ และผู้ประเมินควรจะเป็นนักประเมินที่เป็นบุคคลภายนอก

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่สโว์เวนได้เสนอไว้ ก็คือ ความแตกต่าง ของการประเมิน คุณค่าภายในหรือการประเมินก่อนการปฏิบัติงาน (Intrinsic Evaluation) อันได้แก่ การประเมินกระบวนการที่ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย กับ การประเมินเมื่อมีการปฏิบัติงานแล้ว หรือการประเมินคุณค่าของการปฏิบัติงาน (Pay-off Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อการตัดสินใจคุณค่าที่ได้จาก โครงการ ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินใน 2 ลักษณะ แสดงได้ดังนี้ คือ

ลักษณะของการประเมิน	การประเมินก่อนการปฏิบัติงาน	การประเมินเมื่อมีการปฏิบัติ งานแล้ว
การประเมินระยะสั้น	ตัดสินใจสอดคล้องของ เนื้อหา	ตัดสินใจที่เกิดขึ้นระหว่าง การดำเนินการเพื่อนำข้อมูล ไปใช้ในการปรับปรุง
การประเมินผลสรุป	ตัดสินใจคุณค่าของวัตถุประสงค์ท้าย	ตัดสินใจผลขั้นสุดท้าย

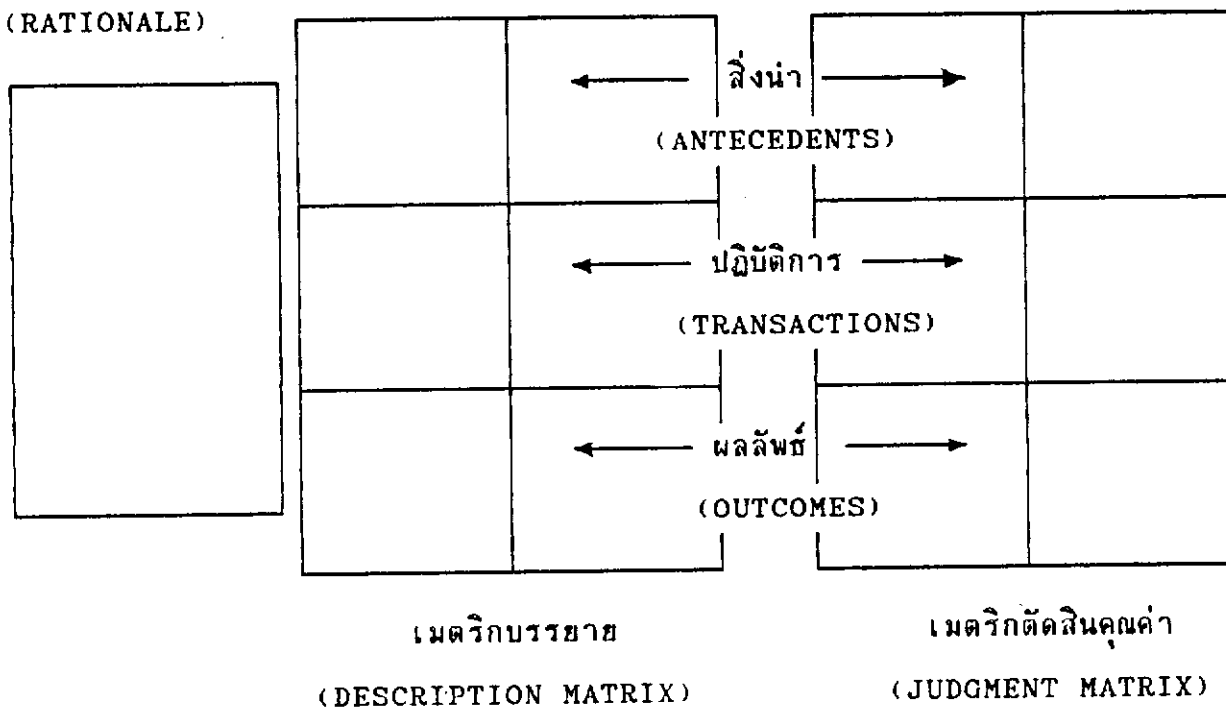
ประการสุดท้าย สโว์เวนได้เสนอแนวคิดในการประเมินโดยไม่ จำกัดเป้าหมาย เพื่อว่าผลที่ได้จากการประเมินนั้น อาจจะมีสิ่งอื่น ๆ ที่นอกเหนือ ไปจากที่คาดหวังไว้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่สำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการ ประเมินผลกระทบจากโครงการ

2. รูปแบบการประเมินของสแต็ค

รูปแบบการประเมินของสแต็ค เป็นรูปแบบการประเมินที่มุ่งเน้นการตัดสินคุณค่า (Judgment Model) ของโครงการ โดยสแต็คได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นการบรรยายและตัดสินคุณค่าโครงการทางการศึกษา ซึ่งเน้นเรื่องการบรรยายสิ่งที่จะถูกประเมิน โดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่า (ธนิตฐา วิทยานุมาศ และณัฐภา สรรพศรี. 2528 : 156)

รูปแบบการประเมินของสแต็คประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 2 ประการ คือ การบรรยาย (Description) และการตัดสินใจ (Judgment) ซึ่งการบรรยายนั้นเป็นการอธิบายลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) กระบวนการ (Transactions) และผลผลิต (Outcomes) ส่วนการตัดสินใจเป็นการตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของโครงการ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการบรรยายมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (Standards) ทั้งในด้านปัจจัยที่ต้องการ กระบวนการ และผลผลิต (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และ คณะ. 2535 : 28) ดังภาพประกอบ 4

ความคาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้นจริง มาตรฐาน การตัดสิน
 หลักการและเหตุผล (INTENTS) (OBSERVATIONS) (STANDARDS) (JUDGMENTS)
 (RATIONALE)

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิโครงสร้างการประเมินของสแต็ค

จากแผนภูมิตั้งต้นจะเห็นได้ว่า สแต็คแบ่งการประเมินโครงการออกเป็น 2 ส่วน คือ การบรรยาย (Descriptive) และการตัดสินคุณค่า (Judgment) (ธนิตฐา วิทยาอนุมาศ และณัฐภา สรรพศรี. 2528 : 156 - 158)

ภาคการบรรยาย ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุด ในภาคนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. เป้าหมายหรือความคาดหวัง (Goals or Intents) เป็นเป้าหมายที่ครอบคลุมนโยบายทั้งหมด สำหรับการประเมินการศึกษาไม่ควรจะสนใจเป้าหมายเฉพาะในแง่พฤติกรรมของผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย ความคาดหวังนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1.1 สิ่งนำ (Antecedence) เป็นสภาพที่มีอยู่ก่อน ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับผลของการเรียนการสอน

1.2 ปฏิบัติการ (Transactions) เป็นผลสำเร็จของการจัดการทำงาน เป็นองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอน

1.3 ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นผลของโครงการทางการศึกษา

2. สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ (Observations) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริง มีส่วนประกอบ 3 ส่วนเช่นกัน คือ สิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์

ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่เป็นจริง มิได้เป็นตัวชี้บ่งว่าข้อมูลที่เราได้มีความเที่ยงหรือความตรง แต่เป็นเพียงสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ตั้งใจไว้ได้เกิดขึ้นจริงเท่านั้น

ภาคการตัดสินใจคุณค่า เป็นส่วนที่จะตัดสินว่าโครงการประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด นักประเมินต้องพยายามศึกษาดูว่า มีมาตรฐานอะไรบ้างที่เหมาะสมในการที่จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจโดยทั่วไป สำหรับเกณฑ์ที่ใช้มี 2 ชนิด คือ

1. เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criterion) เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งไว้ว่าจะเกิดขึ้นก่อน โดยมีความเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม

2. เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมของกลุ่ม

ถ้าผู้ประเมินไม่สามารถหามาตรฐานที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ ก็ต้องพยายามหาโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจ เพราะรูปแบบการประเมินนี้มุ่งเน้นความสอดคล้องและความเหมาะสมผลของเมตริกบรรยาย และเมตริกตัดสินใจคุณค่า สำหรับความสอดคล้องนั้น มี 2 ลักษณะ คือ

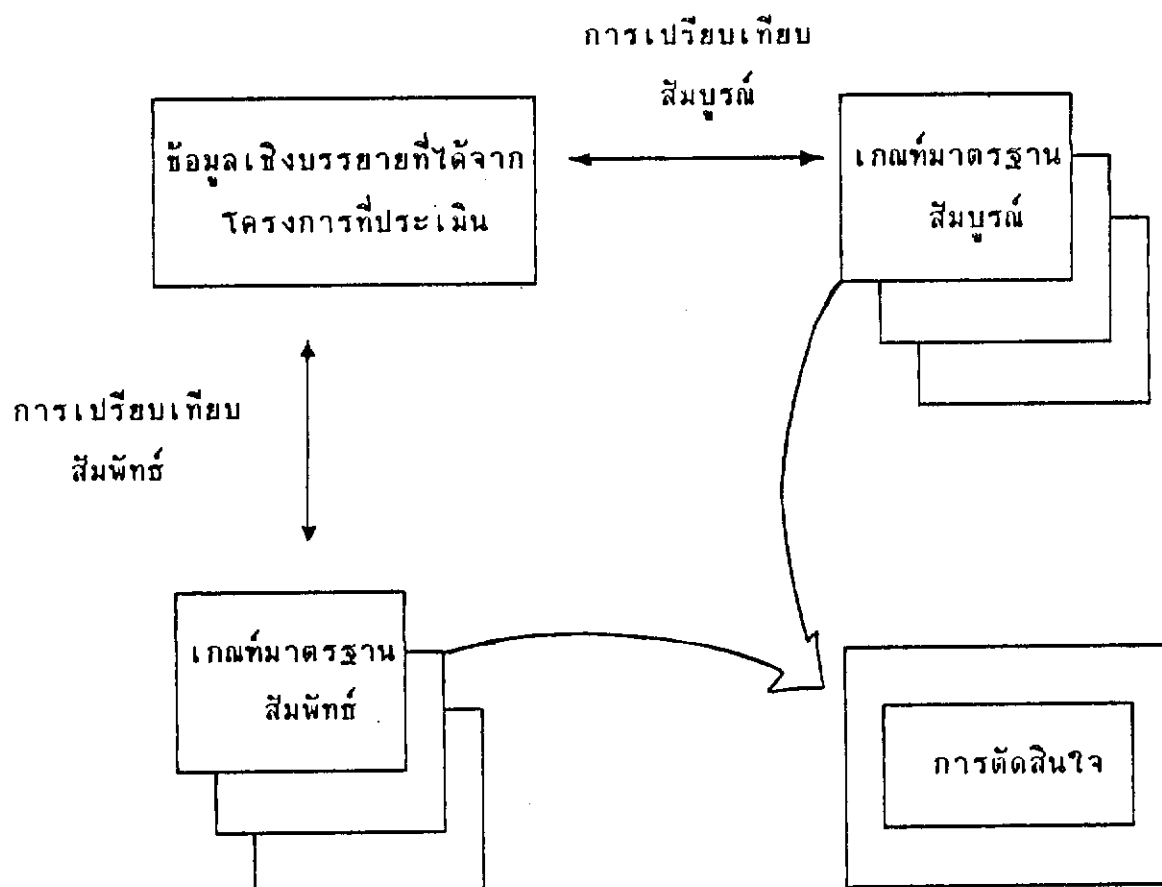
1. Contingence เป็นความสอดคล้องเชิงเหตุผล (Logical) จะพิจารณาความสัมพันธ์ในแนวตั้งตามรูปแบบของสแต็ค

2. Congruence เป็นความสอดคล้องที่ปรากฏขึ้นจริง หรือเป็นความสอดคล้องในเชิงประจักษ์ (Empirical) จะพิจารณาความสัมพันธ์ในแนวนอนตามรูปแบบของสแต็ค

ข้อดีสำหรับรูปแบบของการประเมินของสแต็ค คือ เสนอวิธีการประเมินที่เป็นระบบ เพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยายและตัดสินคุณค่า มีมาตรฐานในการประเมินปรากฏชัดเจน แต่มีข้อจำกัด คือ เซลล์บางเซลล์ของเมตริกมีความคาบเกี่ยวกัน และความแตกต่างระหว่างเซลล์ไม่ชัดเจน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในโครงการได้

ในการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพของโครงการนั้น จะต้องนำข้อมูลเชิงบรรยายที่ได้จากการประเมินมาเปรียบเทียบกับทั้งเกณฑ์มาตรฐานสัมบูรณ์ และเกณฑ์มาตรฐานสัมพัทธ์ประกอบกัน ดังภาพประกอบ 5 (สัมบูรณ์ ชิตพงศ์ และ คณะ.

2535 : 39)

ภาพประกอบ 5 แผนภูมิการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพของโครงการโดยใช้รูปแบบการประเมินของสแต็ค

ในการประยุกต์รูปแบบการประเมินของสเติร์มมีขั้นตอนดังต่อไปนี้
(สัพักตร์ พิบูลย์. 2528 : 37 - 39)

ขั้นที่ 1 เป็นการวิเคราะห์หลักการและเหตุผล การวิเคราะห์ในขั้นนี้จะทำให้ทราบเหตุผลและหลักการในการดำเนินโครงการว่ามีความเหมาะสม เหตุสมผลหรือไม่

ขั้นที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงตรรก (Logical Contingency) ของแผนงาน โดยวิเคราะห์ในแง่ของความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของแผน (Feasibility Studies) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่คาดหวังว่าจะมีหรือจะจัดให้มีขึ้นกับกิจกรรมหรือโครงการที่คาดหวังว่าจะทำ และเป้าหมายผลงานที่คาดหวังในแต่ละกิจกรรมเหล่านั้น

ขั้นที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (Congruence) ระหว่างแผนงานกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในขั้นนี้จะได้อธิบายว่า ปัจจัยที่มีจริงเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้หรือไม่ มีปัจจัยใดบ้างที่จัดให้มีขึ้นได้ตามแผน และปัจจัยใดบ้างที่ไม่เป็นไปตามแผน รวมทั้งสาเหตุที่ทำให้ดำเนินการตามแผนไม่ได้ ตลอดจนมีกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้ง ๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในแผนหรือไม่ ซึ่งจะทำให้ทราบว่าเป้าหมายหรือผลงานที่เกิดขึ้นเป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่

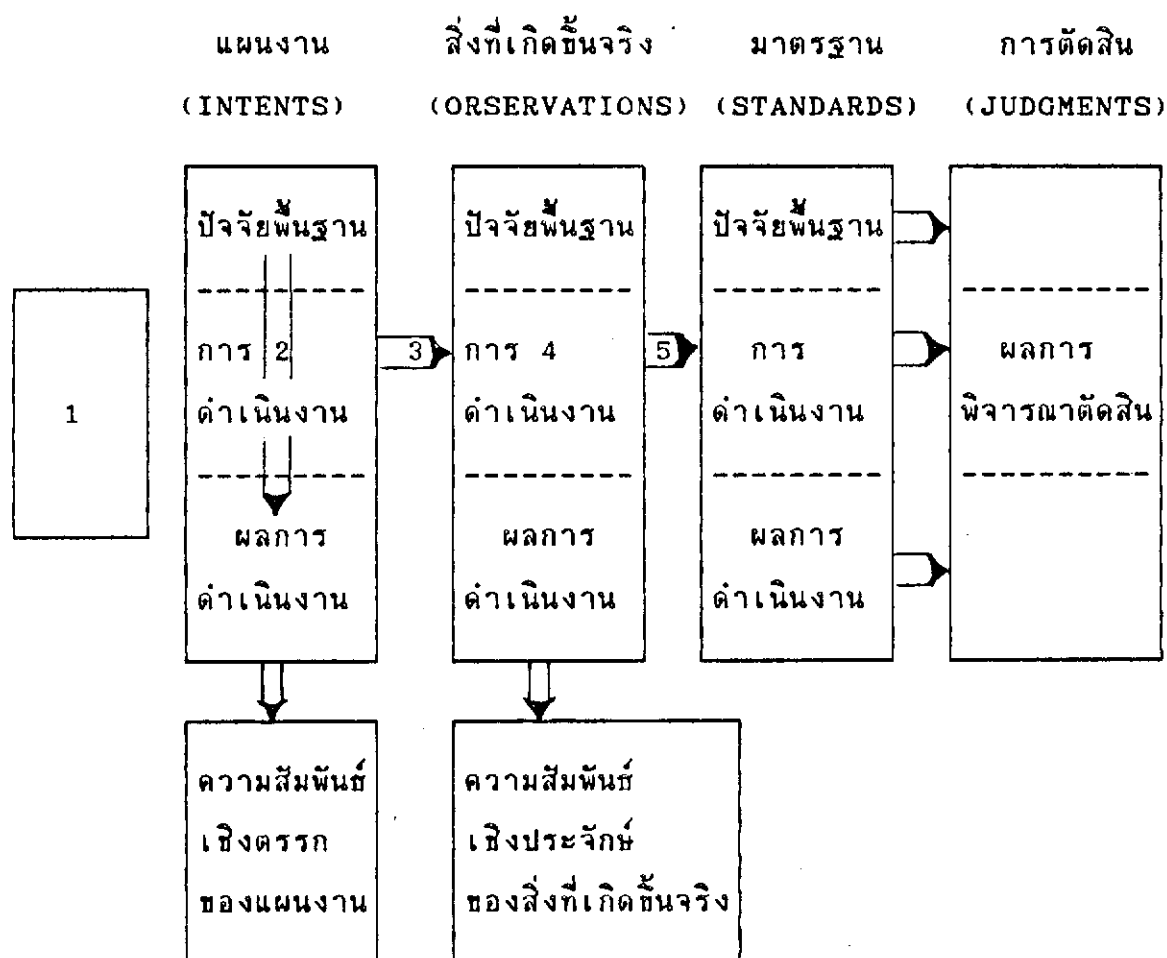
ขั้นที่ 4 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับการดำเนินงานและผลการดำเนินงานในสภาพที่เกิดขึ้นจริง หลังจากที่ได้ดำเนินการตามแผนแล้ว ในขั้นนี้จะทำให้ได้ข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ เช่น "มีโครงการใดบ้างที่ไม่บรรลุผลตามเป้าหมายอันเนื่องมาจากขาดปัจจัยพื้นฐานหรือบกพร่องในขั้นตอนของการดำเนินงาน" หรือ "โครงการใดบ้างที่บรรลุผลตามเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องจากได้ดำเนินการตามแผนและใช้ปัจจัยพื้นฐานที่มีอยู่อย่างเต็มที่" ฯลฯ

ขั้นที่ 5 เป็นการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่ากิจกรรม โดยทำการเปรียบเทียบระหว่างสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (Observation) กับมาตรฐานการดำเนินงานที่ควรจะเป็น (Standards) ซึ่งในที่นี้จะต้องทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้ได้ว่า "มีปัจจัยใดบ้าง ควรจะมีแนวทางการดำเนินงานที่ควรจะเป็นอย่างไร และผลงานที่ควรจะได้รับหรือความมุ่งหวังคืออะไรบ้าง" เมื่อได้ข้อมูลเหล่านั้นแล้ว

ก็ทำการเปรียบเทียบเชิงประเมินกับสภาพการที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละด้าน ซึ่งการประเมินในขั้นตอนนี้จะทำให้ได้คำตอบต่อไปนี้ คือ

1. ปัจจัยพื้นฐานที่มีจริงสอดคล้องกับรายการปัจจัยต่าง ๆ ที่ควรมีหรือไม่ และคุณภาพของปัจจัยต่าง ๆ เป็นเช่นไร
2. ด้านการดำเนินงานนั้น ได้ดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานที่ควรจะเป็นหรือไม่ และคุณภาพของการดำเนินงานเป็นอย่างไร
3. รายการกิจกรรมหรือผลงานที่เกิดขึ้นจริงสอดคล้องกับรายการกิจกรรมหรือผลงานที่ควรมุ่งหวังหรือไม่ ตลอดจนคุณภาพของผลงานที่เกิดขึ้นเป็นไปตามมาตรฐานที่ควรจะเป็นหรือไม่

จากขั้นตอนการประยุกต์รูปแบบการประเมินของสแต็ค สามารถเขียนแสดงได้ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แผนภูมิแนวทางการวิเคราะห์และการประเมินผลเพื่อการตัดสิน
คุณค่าตามโครงสร้างของรูปแบบการประเมินของสเต็ม

โดยสรุป จะเห็นว่า ขั้นตอนที่ 1-4 เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์ใน
เมตริกภาคบรรยาย ส่วนขั้นตอนที่ 5 เป็นการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่า การ
ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวนี้ เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการใช้ประเมินผลงาน
ขององค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ สำหรับกรณีของการใช้ขั้นตอนทั้งห้าเพื่อประเมิน
โครงการใดโครงการหนึ่งนั้น จะเห็นว่าสามารถประยุกต์ใช้ได้ไม่ยากนัก กล่าวคือ
ในขั้นแรกจะเป็นการวิเคราะห์หลักการและเหตุผลของโครงการอื่น ๆ และดำเนิน
การขั้นตอนต่อไปเรื่อย ๆ จนครบห้าขั้นตอน ในที่นี้จะเห็นว่า ปัจจัยพื้นฐานการ
ดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน ก็จะกลายเป็นปัจจัยของโครงการ วิธีการ

ดำเนินการโครงการ และผลที่คาดหวังของโครงการนั้น ๆ

3. รูปแบบการประเมินของโพรวิส

รูปแบบการประเมินโครงการของโพรวิส เป็นการประเมินโครงการ ขณะดำเนินการ (Ongoing Program) ในโรงเรียน โดยใช้กลุ่มผู้ประเมิน (Evaluation Staff) ซึ่งแยกคนละชุดกับกลุ่มผู้ดำเนินโครงการ (Program Staff) โดยศึกษาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นผลอันเนื่องมาจากโครงการ (Performance) กับมาตรฐาน (Standard) ที่กำหนดไว้ในโครงการ ดังนั้น จึงเรียกรูปแบบการประเมินแบบนี้ว่า รูปแบบความไม่สอดคล้องกัน (The Discrepancy Model)

จุดมุ่งหมายของการประเมินของโพรวิส ก็เพื่อพิจารณาข้อมูลความ ไม่สอดคล้อง (Discrepancy Information) เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจใน 3 ลักษณะ คือ การปรับปรุงโครงการ หรือดำเนินการต่อไป หรือยกเลิกโครงการ ดังนั้น การ ประเมินโครงการรูปแบบนี้จึงเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับ (สมบูรณ์ ชิดพงศ์ และคณะ. 2535 : 41)

1. การพิจารณายอมรับมาตรฐานของโครงการ
2. การพิจารณาความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นระหว่างส่วนต่าง ๆ ของโครงการกับมาตรฐานที่กำหนด
3. ใช้ข้อมูลความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นพิจารณาจุดอ่อนของโครงการ ในการใช้รูปแบบการประเมินโครงการของโพรวิส มีข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้ (นิคม ตั้งคะพิภพ และ คณะ. 2528 : 162 - 163)

1. โครงการทางการศึกษาจำนวนมากที่นำไปใช้ในระบบโรงเรียน ยังไม่มีการวางแผนที่เหมาะสม

2. ข้อเท็จจริงจากข้อ 1 ที่ทำให้การประเมินเป็นกระบวนการในการพัฒนาโครงการ และทำให้โครงการมีเสถียรภาพ (Stabilization) ไปพร้อม ๆ กับการประเมินโครงการ เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายนี้กระบวนการประเมินจะต้องให้สารสนเทศแก่ผู้วินิจฉัยสั่งการ จนสามารถที่จะปรับปรุงทำให้โครงการมีเสถียรภาพขึ้น และสามารถประเมินโครงการไปพร้อมกันด้วย

3. ผู้รับฟัง (Audience) ในการใช้สารสนเทศจากการประเมินโครงการในการวินิจฉัยสั่งการ มี 2 กลุ่มใหญ่ ๆ กลุ่มผู้รับฟังกลุ่มแรก เป็นผู้รับผิดชอบในการวินิจฉัยสั่งการ เพื่อที่จะปรับปรุงและทำให้โครงการย่อยที่เฉพาะเจาะจงมีประสิทธิภาพมากขึ้น กลุ่มผู้รับฟังกลุ่มนี้ประกอบด้วย คณะดำเนินโครงการทุกชั้น ตั้งแต่ผู้ร่วมโครงการโดยอาชีพ ไปจนถึงผู้บริหารสูงสุดในการบริหารโครงการ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มที่รับผิดชอบในการวินิจฉัยสั่งการให้โครงการคงอยู่ดำเนินต่อไป หรือล้มเลิกให้สิ้นสุดโครงการการศึกษาต่าง ๆ นั่นคือ เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการวินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ กลุ่มนี้เป็นผู้รับฟังสารสนเทศจากการประเมินที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นระดับกำหนดนโยบายของระบบโรงเรียนทั้งหมด

4. ในกระบวนการประเมินจะช่วยให้คณะผู้ดำเนินโครงการยอมรับการปรับปรุงโครงการ และจะช่วยให้ใช้วิธีเชิงวิเคราะห์ในโครงการมากขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในคณะผู้ดำเนินการโครงการ

5. หน้าที่ (Function) ของการประเมินกับการวินิจฉัยสั่งการควรแยกจากกัน ถึงแม้ว่าจะเสริมกันก็ตาม ดังนั้น ผู้ประเมินโครงการจะต้องคงความเป็นอิสระในคณะผู้ดำเนินโครงการ และในขณะที่เกี่ยวข้องกันจะต้องเชื่อได้ว่าต้องไม่มีบทบาทในการนำทางการดำเนินโครงการ

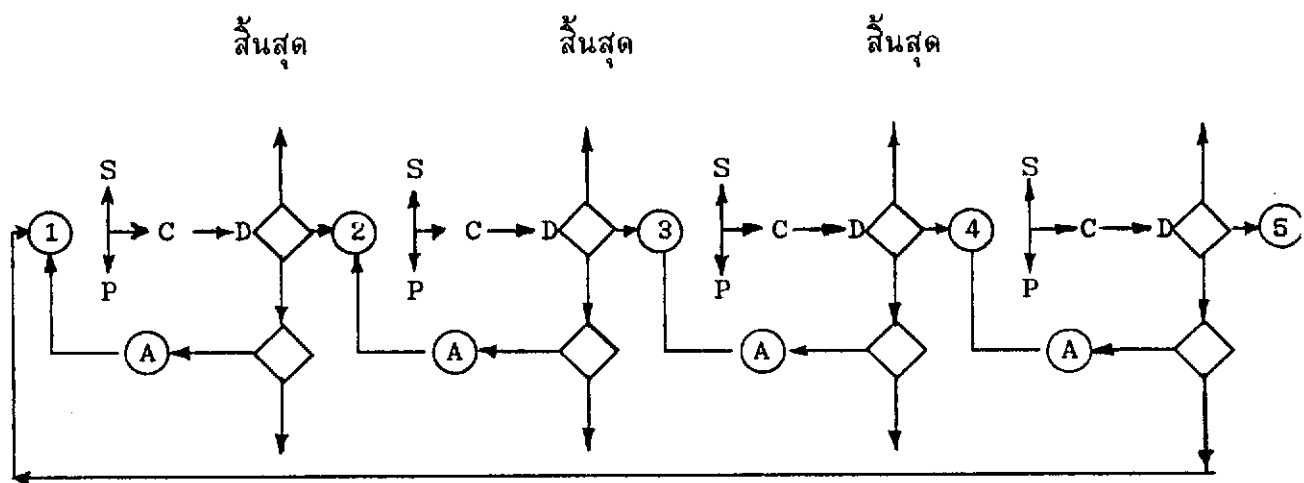
ในการประเมินโครงการตามรูปแบบของโพรวิส เป็นการประเมินโครงการขณะดำเนินการ ซึ่งมีขั้นตอนในการประเมินอยู่ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการออกแบบโครงการ (Program Definition) การเตรียมการ (Installation) กระบวนการดำเนินการ (Process) และผลผลิต (Product) การประเมินในแต่ละขั้นตอนเป็นการเปรียบเทียบผลจากโครงการ (Program Performance) กับมาตรฐาน (Standard) โดยพิจารณาข้อมูลความไม่สอดคล้อง (Discrepancy Information) ในแต่ละขั้นตอน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ 4 ประการ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และคณะ. 2535 : 41 - 42) คือ

1. ควรดำเนินโครงการต่อไปหรือไม่
2. ดำเนินการในขั้นเดิมซ้ำ ภายหลังจากได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตรฐานหรือการปฏิบัติ
3. ย้อนกลับไปดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 ใหม่

4. ยุติโครงการ

ความไม่สอดคล้องของโครงการที่พบจากการเปรียบเทียบในแต่ละขั้นตอน ควรมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานหรือมาตรฐานใหม่โดยเร็วที่สุด เพราะถ้าทิ้งไว้นานจะมีค่าใช้จ่ายและความเสี่ยงต่อความล้มเหลวของโครงการมากขึ้น

กระบวนการเปรียบเทียบในแต่ละขั้นตอนสามารถอธิบายได้ ดังภาพประกอบ 7

S = มาตรฐาน

D = ความแตกต่าง

P = การปฏิบัติจริง

A = การเปลี่ยนแปลง, ปรับปรุง

C = การเปรียบเทียบ

ภาพประกอบ 7 แผนภูมิการเปรียบเทียบขั้นตอนต่าง ๆ แต่ละขั้นตอนตามแนวคิดของโพรวิส

สำหรับขั้นที่ 5 เป็นขั้นการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลที่ได้ (Cost-Benefit) ซึ่งผู้ประเมินจะเลือกพิจารณาหรือไม่ก็ได้ ภายหลังจากดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 ถึง 4 ไปแล้ว

สำหรับรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน มีดังต่อไปนี้ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และ คณะ. 2535 : 42 - 46)

ขั้นที่ 1 การออกแบบโครงการ (Program Definition) การออกแบบโครงการเป็นการบรรยายรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการทางการศึกษา (Educational Program) ซึ่งได้มาจากคณะกรรมการโครงการ โครงการจะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมายของโครงการ
2. นักเรียน คณะทำงาน วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นสิ่งช่วยให้จุดมุ่งหมายของโครงการเป็นจริงได้
3. กิจกรรมของนักเรียนและคณะทำงาน ซึ่งจะทำให้โครงการบรรลุจุดประสงค์

องค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้ อาจเปรียบได้กับความหมายของผลผลิต (Outcomes) ปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) และกระบวนการ (Process)

การออกแบบโครงการอาจกระทำโดยวิธีการประชุมคณะกรรมการระดับต่าง ๆ ทุกระดับ โดยจัดกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับข้อมูลใน 3 องค์ประกอบนี้ แล้วรวบรวมข้ออภิปรายต่าง ๆ เพื่อออกแบบโครงการขึ้น

การประเมินในขั้นที่ 1 นี้ จึงเป็นการพิจารณาความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ของโครงการที่ออกแบบ รายละเอียดที่คณะผู้ประเมินควรพิจารณา ร่วมกับคณะกรรมการโครงการ ได้แก่

1. การอธิบายกลุ่มเป้าหมายและเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือก ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจของคณะกรรมการโครงการต่อโครงการนั้น
2. การอธิบายลักษณะของกลุ่มปฏิบัติงานและเกณฑ์ในการเลือก ตลอดจนการกำหนดระดับความสามารถในการฝึกอบรมกลุ่มดำเนินงาน
3. จุดมุ่งหมายหลักของโครงการในรูปของพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย
4. จุดมุ่งหมายนำทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายหลัก อันได้แก่ พฤติกรรมพื้นฐานของนักเรียนที่จำเป็นต้องมีพื้นฐานสำหรับการบรรลุจุดมุ่งหมายหลัก
5. ลำดับขั้นตอนของจุดมุ่งหมายนำทาง และธรรมชาติของขั้นตอน

ของประสบการณ์การเรียนรู้

6. คุณลักษณะและพฤติกรรมเบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งควรกำหนดไว้ในโครงการด้วย

7. ความต้องการการสนับสนุนจากผู้บริหาร สิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

8. การกำหนดจำนวน หน้าที่ และตำแหน่งของสมาชิก

9. การกำหนดเวลาในการปฏิบัติแต่ละกิจกรรม

ขั้นที่ 2 การเตรียมการ (Program Installation) ขั้นนี้เป็นการพิจารณาสภาพความเป็นจริงที่มีอยู่ก่อนเปรียบเทียบกับมาตรฐานของโครงการ โดยเฉพาะด้านกิจกรรมของครูและนักเรียนว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับคณะผู้ดำเนินการในการตัดสินใจว่า ควรฝึกอบรมครูเพิ่มเติมหรือปรับปรุงโครงการ หรือยกเลิกโครงการ ข้อควรระวังในการประเมินขั้นนี้ ก็คือ ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของข้อมูลที่นำมาเปรียบเทียบ ทั้งนี้เพราะข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้นมักเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งจะนำมาเปรียบเทียบในเชิงปริมาณได้ยาก

ขั้นที่ 3 กระบวนการดำเนินการ (Process) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ (Interim Product) เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินการ การประเมินจะมุ่งหาคำตอบว่าผลผลิตที่ได้นั้นบรรลุจุดประสงค์ย่อย (Enabling Objectives) ที่จะนำไปสู่จุดประสงค์ปลายทางหรือจุดประสงค์หลัก (Terminal Objective) มากน้อยเพียงไร ขั้นตอนสำคัญของการประเมินในขั้นนี้ มีดังนี้

1. เรียงลำดับกิจกรรมของนักเรียนและครูที่สัมพันธ์กับประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละประสบการณ์

2. แสดงลำดับขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่จุดประสงค์นำทางในแต่ละจุดประสงค์

3. เรียงลำดับจุดประสงค์นำทางทั้งหมด

4. แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ของจุดประสงค์นำทางที่จะนำไปสู่จุดประสงค์ปลายทางแต่ละข้อ

5. ดำเนินการซ้ำจากข้อ 1 ถึงข้อ 4 เช่นนี้ สำหรับทุกจุดประสงค์ปลายทาง

6. ประมาณเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดในแผนภูมิ

7. รวบรวมกิจกรรมทั้งหมดของครูโดยการกำหนดเป็นหน้าที่เพื่อใช้กำหนดตำแหน่งในการสอน

8. กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อกิจกรรมการสอน

9. กำหนดค่าใช้จ่ายของสิ่งอำนวยความสะดวกและความต้องการของคณะกรรมการในแต่ละจุดบนแผนภูมิ

10. กำหนดพฤติกรรมเบื้องต้น (Entry Behavior) ของนักเรียน

11. ตลอดขั้นที่ 3 หาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมร่วมของนักเรียน และพฤติกรรมของครูในกระบวนการ ซึ่งอาจใช้เป็นตัวแปรอิสระในการประเมินขั้นที่ 4

ขั้นที่ 4 ผลผลิต (Product) เป็นขั้นที่ผู้ประเมินใช้แผนแบบการทดลองเพื่อตอบคำถามว่า "โครงการได้บรรลุจุดประสงค์ปลายทางแล้วหรือไม่" การหาคำตอบในลักษณะนี้ได้ใช้กันมานานแล้วในการวิจัยทางการศึกษา การประเมินขั้นนี้สามารถใช้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระในการทดลอง และผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 มากำหนดแผนแบบการทดลองได้

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลที่ได้ (Cost-Benefit) ขั้นนี้เป็นทางเลือก (Option) ที่จะทำการประเมินหรือไม่ก็ได้ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในระบบผลผลิตของโรงเรียน เพื่อกำหนดประสิทธิภาพของโครงการ ได้มีการอภิปรายกันมากในปัจจุบัน การอภิปรายนี้จะมีความหมายถ้าอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังนี้

1. โครงการนั้นสามารถทำซ้ำได้อีก

2. มีการตกลงในเรื่องคุณค่า (Value) และการวัดผลประโยชน์ (Benefit)

3. สามารถกำหนดและวัดสภาพที่เกิดขึ้นก่อน (Antecedent Condition) ได้อย่างพอเพียง เพื่อที่จะนำไปกำหนดผลผลิตได้

4. อย่างน้อยต้องมี 2 โครงการ ซึ่งมีปัจจัยนำเข้าที่ทราบค่าใช้จ่ายที่จะให้ผลร่วมกัน และมีข้อมูลที่สามารถเปรียบเทียบสภาพที่เกิดขึ้นก่อน (Antecedent Conditions)

ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายควรจะตอบคำถามว่า "ระหว่าง 2 โครงการ หรือมากกว่า โครงการใดที่จะบรรลุจุดประสงค์โดยมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด"

การนำรูปแบบการประเมินของโพรวิสไปประยุกต์ใช้นี้ มีการอภิปรายกันว่าการประเมินควรเป็นหน้าที่รับผิดชอบของคนในหน่วยงานนั้น (Internal Unit) หรือควรเป็นบุคคลภายนอก (External Organization) ซึ่งความจริงไม่สำคัญเท่ากับการกำหนดหน้าที่ให้ชัดเจน ให้ทุกฝ่ายทราบจุดมุ่งหมายและผู้ร่วมงานทุกคนได้รับการคัดเลือกและฝึกฝนมาอย่างดี เพราะการประเมินเป็นการติดตามการบริหารโครงการ เพื่อให้แน่ใจว่าโครงการดำเนินไปตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งการกำหนดมาตรฐานนั้นต้องมีเกณฑ์อย่างชัดเจน มีความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ในกรณีที่กำหนดมาตรฐานไม่ชัดเจน ผู้ประเมินอาจช่วยกันกำหนดให้ชัดเจนขึ้น โดยให้คณะผู้ดำเนินการพิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) อีกครั้ง (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และคณะ. 2535 : 45 - 46)

ไมล์ส (Miles : 1965) ได้เสนอแนะว่า การประเมินโดยทั่ว ๆ ไป คณะผู้ประเมินควรประกอบด้วยสมาชิก ดังนี้

1. ผู้ที่มีความสามารถในกระบวนการกลุ่มย่อยหลาย ๆ คน (อาจไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญทางการประเมิน) สำหรับรับผิดชอบการจัดการและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของกลุ่ม
2. นักจิตวิทยาอย่างน้อย 1 คนสำหรับสร้างเครื่องมือทางจิตวิทยา
3. ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบการวิจัย
4. ผู้เขียนรายงานที่มีความรู้ทางศัพท์การศึกษาและความคิดรวบยอดทางการประเมินอย่างน้อย 1 คน
5. หน่วยงานประมวลผลข้อมูล ทำหน้าที่เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
6. ที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา

7. ผู้ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนและผู้ควบคุม
โครงการ

ซึ่งทพรวิสได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ภายในระหว่างกิจกรรมของ
กลุ่มผู้ประเมินและกลุ่มดำเนินการ ไว้ดังนี้

กิจกรรมกลุ่มผู้ประเมิน (Evaluation Staff)	กิจกรรมกลุ่มผู้ดำเนินการ (Program Staff)
- กำหนดจุดตัดสินใจในการประเมิน สร้างเครื่องมือและกำหนดมาตรฐาน - อธิบายเกณฑ์ที่แจ่มชัดของมาตรฐาน - แจ้งมาตรฐานให้กลุ่มทราบ พิจารณา ข้อมูลที่จำเป็นในการเปรียบเทียบผล ที่ปฏิบัติจริงกับมาตรฐานและออกแบบ วิธีการเก็บข้อมูลจากการปฏิบัติจริง - รายงานความแตกต่างระหว่าง มาตรฐานกับผลการปฏิบัติจริง - กำหนดจุดตัดสินใจในกระบวนการ แก้ปัญหา - กำหนดข้อมูลที่เป็นสาเหตุข้อบกพร่อง ในการปฏิบัติจริง - กำหนดและสังเคราะห์ข้อมูลที่ ต้องการ	- พิจารณามาตรฐานและกำหนด มาตรฐานใหม่ ถ้าจำเป็น - หาวิธีแก้ความแตกต่างของมาตรฐาน ที่กลุ่มผู้ดำเนินการใช้ - พิจารณาข้อมูลที่มีอยู่หรือที่สามารถ หาได้ เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบ ผลที่ปฏิบัติจริงกับมาตรฐาน - จัดเตรียมข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ จริง - เลือกกิจกรรมต่าง ๆ จากทางเลือก เมื่อเกิดความไม่สอดคล้อง - อธิบายเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา สาเหตุของความแตกต่าง กำหนด ทางเลือกที่เป็นไปได้ กำหนดข้อมูล ที่จำเป็นในการพิจารณาทางเลือก - พิจารณาเกณฑ์ของทางเลือกที่ดีที่สุด เลือกทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับปรับปรุง

จากรูปแบบการประเมินโครงการของโพรวิสที่เป็นรูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องกัน สามารถสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และ คณะ. 2535 : 47 - 49)

1. นิยาม (Definition) เป็นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติการ (Performance) กับมาตรฐาน (Standard)
2. จุดประสงค์ (Purpose) เพื่อพิจารณาตัดสินว่าโครงการนั้นควรปรับปรุง ดำเนินการต่อไป หรือควรรุคโครงการ
3. จุดเน้นที่สำคัญ (Key Emphasis) คือ พิจารณาความไม่สอดคล้องระหว่างมาตรฐานกับการปฏิบัติโดยวิธีทำงานเป็นคณะ (Team Approach)
4. บทบาทของผู้ประเมิน (Role of Evaluator) เป็นคณะทำงานเพื่อช่วยปรับปรุงโครงการ และให้คำปรึกษากับผู้บริหาร โดยต้องเป็นคณะบุคคลที่เป็นอิสระ
5. ความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ (Relationship to Objectives) คือ ความเห็นพ้องต้องกันระหว่างผู้ประเมินกับคณะผู้ดำเนินการเกี่ยวกับมาตรฐาน โดยการเปรียบเทียบการปฏิบัติกับมาตรฐานว่าสอดคล้องกันหรือไม่
6. ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ (Relationship to Decision Making) โดยคณะผู้ประเมินรวบรวมข้อมูลที่เป็นต่อการปรับปรุงโครงการและแสดงความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติกับมาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ (Criterion) ข้อมูลใหม่ (New Information) และการตัดสินใจ (Decision)
7. ชนิดของการประเมิน (Types of Evaluation) ประกอบด้วย
 - 7.1 การออกแบบโครงการ (Design)
 - 7.2 การเตรียมโครงการ (Installation)
 - 7.3 กระบวนการ (Process)
 - 7.4 ผลผลิต (Product)
 - 7.5 ค่าใช้จ่าย (Cost)
8. โครงสร้างของการเสนอ (Constructs Proposed) ประกอบด้วย

8.1 ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความคิดไม่สอดคล้อง

8.2 ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) และการปรับปรุงจุด
ประสงค์ และ/หรือโครงการ

9. เกณฑ์ในการตัดสินการประเมิน (Criteria for Judging
Evaluation) ประกอบด้วย

9.1 ความคิดเห็นรวมทั้งกลุ่ม

9.2 ความสอดคล้องแบบหนึ่งต่อหนึ่งระหว่างการออกแบบและ
การดำเนินการ

9.3 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติกับมาตรฐาน เพื่อเป็นเครื่องมือ
สำหรับการปรับปรุง

9.4 ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นระยะ ๆ

10. การนำไปใช้สำหรับการออกแบบการประเมิน (Implications
for Design) ประกอบด้วย

10.1 มีการประเมินแบบต่อเนื่อง มีข้อมูลย้อนกลับเป็นช่วง ๆ
(Loops)

10.2 มีการจัดการกับข้อมูลที่ตรงกับความต้องการและทันเวลา
เพื่อการตัดสินใจ

10.3 มีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลที่ได้ (Cost-Benefit)

10.4 การประเมินเป็นการพัฒนาโครงการ

11. ข้อดี (Contributions) ได้แก่

11.1 มีการติดต่อประสานงานระหว่างกลุ่มผู้ดำเนินการกับกลุ่ม
ผู้ประเมิน มีการป้อนข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่อง

11.2 สามารถประเมินและปรับปรุงโครงการได้ตั้งแต่เริ่มต้น
จนสิ้นสุดโครงการ

11.3 ชี้แนะทางเลือกในการปรับปรุงจุดมุ่งหมายและการดำเนิน
โครงการ

11.4 กำหนดมาตรฐานอย่างชัดเจน

12. ข้อจำกัด (Limitations) ได้แก่

- 12.1 ใช้เวลาและค่าใช้จ่ายสูง
- 12.2 การกำหนดมาตรฐานยังไม่แน่นอน
- 12.3 ต้องการผู้ชำนาญการมาก
- 12.4 เป็นการออกแบบการประเมินโครงการทั้งระบบ ไม่

พิจารณาประเมินบางส่วนของโครงการ

กลุ่มที่ 3 รูปแบบการประเมินที่เน้นการให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ผู้นำการประเมินในกลุ่มนี้ คือ สตีฟเฟิลบีม และ อัลคิน

1. รูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิลบีม หรือที่เรียกกันว่า รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจโดยเฉพาะ และเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมจากนักประเมินผลในปัจจุบันเป็นอย่างมาก

คำว่า CIPP ย่อมาจากคำ 4 คำ ได้แก่

C = Context คือ สภาวะแวดล้อม

I = Input คือ ปัจจัยเบื้องต้น

P = Process คือ กระบวนการ

P = Product คือ ผลผลิต

การประเมินแบบชิปปี้เป็นการประเมิน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลหรือสารสนเทศไปใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินการของโครงการต่าง ๆ การประเมินแบบชิปปี้ประกอบด้วยกรประเมิน 4 อย่าง คือ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และคณะ. 2535 : 51 - 52)

1. การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการและความจำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการศึกษา ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรคทั้งในและนอกระบบสังคมปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในด้านกำลังคน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ตลอดจนระบบการบริหาร ระบบการจัดการ เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่

เหมาะสมที่สุดกับทรัพยากรที่มีอยู่ และเป็นทางเลือกที่มีโอกาสทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการได้มากที่สุด

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินการดำเนินงาน เมื่อนำโครงการที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร เพื่อที่จะได้สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่

4. การประเมินผลผลิตหรือผลงาน (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าโครงการนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ โดยพิจารณาว่าผลที่ได้รับบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ หรือดูว่าผลจากโครงการคุ้มค่าหรือไม่

โดยสรุป การประเมินในข้อ 1 และ 2 เป็นการประเมินเพื่อวางแผนโครงการ ส่วนการประเมินในข้อ 3 เป็นการประเมินขณะดำเนินการ และการประเมินในข้อ 4 เป็นการประเมินหลังดำเนินงาน

ในการใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ มีข้อควรคำนึงดังต่อไปนี้ (จำเนียร สุขหลาย และ คณะ. 2528 : 183)

1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

2. ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องการการออกแบบการประเมินที่แตกต่างกัน และควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปแบบทั่ว ๆ ไป

3. ในกรณีที่รูปแบบการประเมิน มีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (Content) ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือ วิเคราะห์ รวบรวม และนำเสนอ

4. การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ขั้นการวิเคราะห์ ออกแบบ เลือก และปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ

5. เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความเที่ยงตรงภายใน ความเที่ยงตรงภายนอก ความเชื่อมั่น และมีความเป็นปรนัย

6. การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (Cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

กูบา (Guba. 1981 : 13 - 15) ได้กล่าวถึงจุดเด่นและจุดอ่อนของรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ ไว้ดังนี้

จุดเด่นของรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ คือ

1. เป็นรูปแบบแรกที่ย้ายขอบเขตของการประเมินให้กว้างขวางออกไปมากกว่าการใช้จุดประสงค์

2. ตอบสนองต่อความต้องการใหม่ ๆ สำหรับผู้ประเมิน และได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นประโยชน์ยิ่งต่อโครงการที่มีขอบเขตกว้างและซับซ้อน

3. รูปแบบนี้เหมาะสมอย่างยิ่งกับความตื่นตัวในทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory)

4. วิธีการของรูปแบบนี้ สมเหตุสมผล และเป็นระบบ

5. นำไปใช้ปฏิบัติการได้เป็นอย่างดี

จุดอ่อนของรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ คือ

1. รูปแบบนี้สร้างจากข้อตกลงเบื้องต้นที่ปราศจากเหตุผลที่ดีเกี่ยวกับการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลของผู้ตัดสินใจ เกี่ยวกับการเปิดกว้างของกระบวนการตัดสินใจ

2. รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ สรุปลักษณะของกระบวนการตัดสินใจในขณะที่ละเลยรูปแบบอื่น ๆ

3. รูปแบบนี้ล้มเหลวที่จะตอบคำถามเกี่ยวกับ "คุณค่า" และ "มาตรฐาน"

4. เมื่อทดลองแล้วปรากฏว่ายากต่อการนำไปปฏิบัติการ หนักต่อการปฏิบัติและการดำเนินการ พอ ๆ กับความสับสนเปลืองในการดำเนินงานต่อไป

2. รูปแบบการประเมินของอัลคิน

อัลคินได้ให้ความหมายของการประเมินว่า คือ ขบวนการที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกเฟ้นข่าวสารที่เหมาะสม การรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวสาร เพื่อรายงานข้อมูลสรุปเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ทำการตัดสินใจในการเลือกหนทางต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ (สาราญ มีแจ้ง และ พงศ์ศิริ สาลี.

2528 : 196)

องค์ประกอบในการประเมินผลโครงการตามรูปแบบของอัลคิน มีดังต่อไปนี้ (สมบูรณ์ ชิตพงษ์ และคณะ. 2535 : 54 - 55)

1. การประเมินระบบ (System Assessment) เป็นการประเมินเกี่ยวกับระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งหมด ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การหาทางเลือกในการแก้ปัญหา การตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา เพื่อนำมากำหนดเป็นขอบเขต จุดมุ่งหมาย ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินการของโครงการ สำหรับการประเมินแต่ละส่วนของระบบนั้น อาจจะใช้เทคนิควิธีแตกต่างกันไปก็ได้

2. การประเมินการวางแผนโครงการ (Program Planning Evaluation) เป็นการประเมินก่อนที่จะนำโครงการไปดำเนินการ เพื่อดูว่าโครงการที่กำหนดขึ้นมานั้น มีการวางแผนที่เหมาะสมแค่ไหน เพื่อนำไปสู่การเลือกโครงการที่เหมาะสมต่อไป ในการประเมินอาจกระทำได้โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาว่า การวางแผนโครงการนั้นจะสามารถทำให้โครงการบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ ทั้งนี้จะต้องอาศัยเกณฑ์การประเมินทั้งจากภายนอกและภายใน

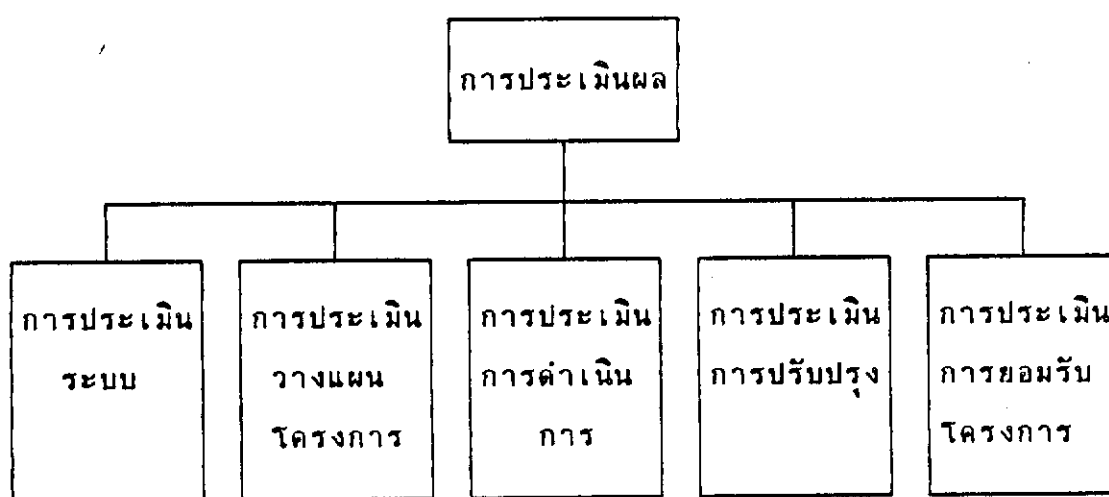
3. การประเมินการดำเนินการ (Program Implementation Evaluation) เป็นการประเมินผลในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการ เพื่อที่จะนำผลจากการประเมินมาใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจ ใช้ในการตัดสินใจว่า จากข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ เท่าที่โครงการดำเนินการไปแล้วนั้น โครงการดังกล่าวควรจะดำเนินต่อไปในรูปใด จะมีการแก้ไขปรับปรุงหรือไม่ ดำเนินการต่อไปหรือไม่ หรือยุติโครงการ ก่อนที่จะก่อให้เกิดความเสียหายมากขึ้น หรือว่าจะดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องมีการแก้ไขในการประเมินผลตามข้อนี้ นอก

จากจะประเมินว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงการหรือไม่แล้ว ยังต้องประเมินต่อไปอีกว่า ผลที่ออกมานั้นมีคุณค่าหรือเป็นประโยชน์ต่อโครงการหรือไม่อีกด้วย

4. การประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการ (Program Improvement Evaluation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจในการปรับปรุงโครงการทั้งโครงการที่กำลังดำเนินอยู่ และเมื่อโครงการนั้นสิ้นสุดแล้ว ในการประเมินผลจะดูว่าโครงการที่ประเมินนั้น จะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในแต่ละด้านของโครงการ ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อโครงการอื่น เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงการ

5. การประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ (Program Certification Evaluation) ในบางครั้งผลจากการประเมินโครงการอาจต้องนำไปใช้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการยอมรับว่าโครงการนั้นมีความสมเหตุสมผลและเหมาะสมที่จะนำไปดำเนินการเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมาย ดังนั้น ในการประเมินผลจึงจำเป็นต้องหาข้อมูลหรือสารสนเทศ เพื่อนำมาอ้างอิงในการยืนยันว่าโครงการนั้นมีความเป็นไปได้ และจะเกิดประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากองค์ประกอบในการประเมินผลโครงการตามรูปแบบของอัลคิน อาจสรุปด้วยภาพประกอบ 8 ดังนี้

ภาพประกอบ 8 แผนภูมิโครงสร้างการประเมินของอัลคิน

การประเมินทั้ง 5 ส่วนนี้ มีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์ โดยในการประเมินระบบ และการวางแผนโครงการจะเป็นการกำหนดแนวทางที่จะไปสู่จุดประสงค์ การประเมินการดำเนินการก็เป็นการดูว่าโครงการที่นำมาปฏิบัตินั้น ดำเนินการไปตามขั้นตอนที่ได้วางแผนหรือไม่ การประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ เป็นการจัดเตรียมข้อมูล เพื่อแสดงว่าจุดประสงค์บรรลุ และการประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ เป็นการพิจารณาว่าจุดประสงค์ได้ไปถึงระดับใด การประเมินทั้ง 5 ส่วนนี้ สามารถอธิบายความแตกต่างได้อย่างชัดเจนในการประเมินระบบของการศึกษา และการประเมินโครงการเกี่ยวกับการสอน

ข้อจำกัดสำหรับรูปแบบการประเมินของอัลคิน มีดังต่อไปนี้

1. หน้าที่ของผู้ประเมินไม่ชัดเจน
2. กระบวนการตัดสินใจไม่สมบูรณ์
3. สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและยุ่งยาก
4. กิจกรรมบางอย่างไม่ชัดเจน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบรูปแบบการประเมินที่สำคัญ ๆ หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบต่างก็มีจุดเด่นและจุดอ่อนแตกต่างกันไป สำหรับการประเมินโครงการเพชรในตมครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ เพราะรูปแบบการประเมินนี้ มีลักษณะการให้ข้อมูลย้อนกลับในกระบวนการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและเป็นวัฏจักรที่ครบวงจร ทำให้ผลการประเมินมีประโยชน์สำหรับผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ และอาจใช้ในการตรวจสอบการตัดสินใจครั้งก่อน ๆ ได้อีกด้วย นอกจากนี้ ขบวนการของการประเมินโดยใช้รูปแบบชิปปี้ ยังชี้ให้เห็นองค์ประกอบจากสภาวะแวดล้อมที่มีอิทธิพล หรือส่งผลกระทบต่อผลการประเมินด้วย

ปัจจัยและลักษณะการประเมินที่มีประสิทธิภาพ

เมื่อผู้ประเมินโครงการได้เลือกรูปแบบ ที่จะนำมาใช้ในการประเมินโครงการแล้ว สิ่งที่คุณประเมินควรนำมาพิจารณาประกอบการประเมินในแต่ละครั้งด้วย ก็คือ ปัจจัยและลักษณะการประเมินที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยและลักษณะการประเมินดังต่อไปนี้ (โกวิทย์ พวงงาม. 2534 : 31 - 32)

1. การมีส่วนร่วมกันอย่างแท้จริงของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในโครงการ ได้แก่ ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบโครงการ ผู้ทำการประเมิน (อาจเป็น คนภายนอกโครงการ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย) และผู้ให้การสนับสนุนด้านเงินทุน
2. ความต่อเนื่องของงานประเมินผล ควรเริ่มต้นและจบลงพร้อม ๆ กับโครงการ
3. การประเมินผลต้องให้ความสำคัญ ทั้งในเรื่องของกระบวนการและเนื้อหา
4. ข้อมูลในการประเมินผลนั้น ควรจะมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลที่สามารถแสดงเป็นตัวเลขหรือจำนวน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ ซึ่งจะช่วยให้รู้ถึงความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อ กิจกรรมตามโครงการ
5. ระบบข้อมูล ข้อมูลที่ได้มาไม่ควรเป็นข้อมูลที่มีความโน้มเอียงหรือเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของกลุ่มที่เกี่ยวข้องในโครงการตามข้อ 1 แต่ควรเป็นข้อมูลกลาง
6. ผลการประเมินส่งผลใช้ได้ในแง่ของการปฏิบัติ
7. นำผลการประเมินเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

โครงการเพชรในตม

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องการยับยั้งการแทรกซึมบ่อนทำลายประเทศของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ โดยการปลุกระดมราษฎรในพื้นที่แทรกซึมทั้งหมด ให้เกิดความเคลื่อนไหวในการอาสาพัฒนาและป้องกันหมู่บ้านของตนเอง ให้พ้นจากความอดอยากและพ้นจากการคุกคามของผู้ก่อการร้าย อันเป็นการสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงถาวรทั่วทุกภาค อย่างเป็นรูปธรรม ได้พิจารณาเห็นว่า หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีปัญหาในเรื่องการศึกษา เนื่องจากเป็นชนบทที่ทุรกันดารห่างไกล ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นผู้นำการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จึงเป็นจุดอ่อนที่ล่อแหลมต่อการแทรกซึมบ่อนทำลาย และตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายตรงข้ามอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก จึงให้โอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนในหมู่บ้าน อพป.

โดยจัดดำเนินการโครงการเพชรในตม ร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ พ.ศ. 2529 เพื่อพัฒนาบุคลากรในพื้นที่ให้มีความรู้ด้านต่าง ๆ จนสามารถที่จะไปเป็นครูในภูมิภาคเฝ้าเดิม และเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง อันเป็นการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่สมบูรณ์ในระดับหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ของโครงการเพชรในตม

1. เพื่อเน้นการส่งเสริมเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. ให้มีความรู้ความสามารถที่จะไปเป็นครูในชนบทที่ทุรกันดารห่างไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อมุ่งพัฒนาเยาวชนให้มีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพ และชีวิตประจำวัน สามารถที่จะใช้วิชาความรู้ไปพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง
3. พัฒนาเยาวชนให้สามารถเป็นผู้นำทางความรู้ และความคิดให้กับผู้อยู่ในหมู่บ้าน อพป. ซึ่งเป็นชนบทที่ห่างไกลความเจริญ

งบประมาณและทรัพยากร

งบประมาณและทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการเพชรในตมได้มาจาก

1. งบประมาณประจำปี ตามโครงการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ทุนการศึกษาของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

3. เงินอุดหนุน หรือเงินบริจาคเพื่อโครงการเพชรในตม

การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาโครงการเพชรในตม

ในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาโครงการเพชรในตม มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. คุณสมบัติของผู้สมัครเป็นนิสิตโครงการเพชรในตม

1.1 เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้าน อพป. และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมถึงภาคต้นของชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่ต่ำกว่า 2.50 มีความประพฤติดี มีศรัทธาต่อวิชาชีพครู

1.2 เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ที่จะป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามประกาศของทบวงมหาวิทยาลัย

2. การคัดเลือก

2.1 ศูนย์อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง กองอำนวยการรักษาความมั่นคงจังหวัด เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครแต่ละจังหวัด

2.2 ทดสอบความรู้เบื้องต้น โดยใช้แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบมาตรฐานของสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.3 สอบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ความประพฤติดี

2.4 การตรวจโรค ให้เป็นไปตามระเบียบการตรวจโรคของทบวงมหาวิทยาลัย ในการสอบคัดเลือกผู้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3. การเรียนการสอน

นิสิตตามโครงการเพชรในตมจะต้องศึกษาวิชาต่าง ๆ คือ

3.1 การศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.2 การศึกษาอบรมวิชาพิเศษเสริมหลักสูตร ได้แก่ การส่งเสริมความมั่นคงแห่งชาติ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและจริยธรรม การบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมพิเศษ การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี การส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมนันทนาการและกลุ่มสัมพันธ์ และการพัฒนาชุมชน

3.3 การฝึกปฏิบัติจริงในหมู่บ้านชนบท

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาในโครงการเพชรในตมจะต้องศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

1. โครงสร้างของหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา รับนิสิตที่ผ่านการสอบคัดเลือกตามระเบียบการสอบคัดเลือกของทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ โดยทั่วไปใช้เวลาศึกษา 4 ปี

หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา

4 ปี

แบบที่ 1

1. วิชาพื้นฐานทั่วไป	30 หน่วยกิต
2. วิชาชีพครูไม่น้อยกว่า	38 หน่วยกิต
3. วิชาเอกไม่น้อยกว่า	44 หน่วยกิต
4. วิชาโทไม่น้อยกว่า	18 หน่วยกิต
5. วิชาเลือกเสรี	5-10 หน่วยกิต
รวมแล้วไม่น้อยกว่า	140 หน่วยกิต

แบบที่ 2

1. วิชาพื้นฐานทั่วไป	30 หน่วยกิต
2. วิชาชีพครูไม่น้อยกว่า	38 หน่วยกิต
3. วิชาเอก (เอกเดี่ยว) ไม่น้อยกว่า	55 หน่วยกิต
4. วิชาเลือกเสรี	5-17 หน่วยกิต
รวมแล้วไม่น้อยกว่า	140 หน่วยกิต

2. รายละเอียดของหลักสูตร

2.1 วิชาศึกษาทั่วไป

กำหนดให้เรียน	32-33 หน่วยกิต
รายวิชาบังคับให้เรียน	32-33 หน่วยกิต
2.1.1 กลุ่มภาษา	10 หน่วยกิต
2.1.2 กลุ่มมนุษยศาสตร์	6 หน่วยกิต
2.1.3 กลุ่มสังคมศาสตร์	6 หน่วยกิต
2.1.4 กลุ่มวิทยาศาสตร์และ คณิตศาสตร์	6-7 หน่วยกิต
2.1.5 กลุ่มพลศึกษา	8 หน่วยกิต

2.1.1	กลุ่มภาษา	10	หน่วยกิต
	ภาษาไทย	4	หน่วยกิต
	ทช 101 ทักษะทางภาษา 1	2	(2-0-4)
	ทช 102 ทักษะทางภาษา 2	2	(2-0-4)
	ภาษาต่างประเทศ	6	หน่วยกิต
	ให้เลือกเรียนภาษาใดภาษาหนึ่ง		
	1. ภาษาอังกฤษ		
	อก 101 ภาษาอังกฤษ 1	3	(3-0-6)
	อก 102 ภาษาอังกฤษ 2	3	(3-0-6)
	2. ภาษาฝรั่งเศส		
	ฝศ 101 ภาษาฝรั่งเศส 1	3	(2-2-5)
	ฝศ 102 ภาษาฝรั่งเศส 2	3	(2-2-5)
	3. ภาษาเยอรมัน		
	ยม 101 ภาษาเยอรมัน 1	3	(2-2-5)
	ยม 102 ภาษาเยอรมัน 2	3	(2-2-5)
2.1.2	กลุ่มมนุษยศาสตร์	6	หน่วยกิต
	บร 101 สารนิเทศและการศึกษา		
	ค้นคว้า	2	(2-0-4)
	มน 101 มนุษย์กับความงาม	2	(2-0-4)
	มน 102 มนุษย์กับการใช้เหตุผล		
	และจริยธรรม	2	(2-0-4)
2.1.3	กลุ่มสังคมศาสตร์	6	หน่วยกิต
	สศ 101 มนุษย์กับอารยธรรม	2	(2-0-4)
	สศ 102 มนุษย์กับสังคม	2	(2-0-4)
	สศ 103 มนุษย์กับโลกปัจจุบัน	2	(2-0-4)
2.1.4	กลุ่มวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	6-7	หน่วยกิต

สำหรับผู้ศึกษาหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.)

สายศิลป์ 6 หน่วยกิต

คณ 101 คณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ 2 (2-0-4)

วท 101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
กับสิ่งแวดล้อม 2 (2-0-4)

วท 102 วิทยาศาสตร์กับการพัฒนา
คุณภาพชีวิต 2 (2-0-4)

สำหรับผู้ศึกษาหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.)

สายวิทยาศาสตร์ 7 หน่วยกิต

คพ 101 คอมพิวเตอร์และการประมวล
ผลข้อมูล 3 (3-1-5)

วท 101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
กับสิ่งแวดล้อม 2 (2-0-4)

วท 102 วิทยาศาสตร์กับการพัฒนา
คุณภาพชีวิต 2 (2-0-4)

2.1.5 กลุ่มพลศึกษา 4 หน่วยกิต

พล 101 การเสริมสร้างคุณภาพชีวิต 2 (2-0-4)

และเลือกเรียนรายวิชาพลศึกษาจากหลักสูตร ขึ้นปริญญาดำเนินการ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ที่จะเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้และ
ทักษะที่จำเป็นทางการบริหารในการประกอบอาชีพทางการศึกษา

2.3 โครงสร้างของวิชาชีพครูและรายวิชา

หลักสูตร 4 ปี 38 หน่วยกิต

โดยเรียนรายวิชาหมวดต่าง ๆ ดังนี้

2.3.1 วิชาชีพครูบังคับเฉพาะหลักสูตร 4 ปี 12 หน่วยกิต

ศษ 163 ประสบการณ์ทางวิชาชีพครู 1 1 (0-2)

ศษ 171 การศึกษาไทย 3 (3-0)

ศษ 263	ประสบการณ์ทางวิชาชีพครู	2	1 (0-2)
ศษ 361	วิธีสอนทั่วไป		2 (2-1)
ศษ 363	ประสบการณ์ทางวิชาชีพครู	3	1 (0-2)
จิต 101	จิตวิทยาเบื้องต้น		2 (2-0)
บพ 300	การบริหารและการนิเทศ การศึกษาเบื้องต้น		2 (2-0)

2.3.2 วิชาชีพครูบังคับร่วม 15 หน่วยกิต

นน 301	การแนะแนวเบื้องต้น		2 (2-0)
ทน 301	สื่อการสอน		2 (2-0)
วพ 401	การวัดผลการศึกษา		3 (3-0)
สข 416	โครงการสุขภาพในโรงเรียน		2 (2-0)
ศษ 463	การฝึกสอนและ/หรือฝึกงาน		6 (0-12)

2.3.3 วิชาชีพครูเลือก ให้เลือกเรียน

ไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต
จากรายวิชาต่อไปนี้ ตามความเห็นชอบของภาควิชา

ของวิชาเอก

จิต 323	จิตวิทยาวัยรุ่น		3 (3-0)
จศ 202	จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับครู		2 (2-0)
จศ 301	จิตวิทยาการศึกษา		3 (3-0)
นน 215	กลุ่มสัมพันธ์สำหรับครู		2 (2-0)
บพ 412	การเป็นผู้นำในชุมชน		2 (2-0)
กญ 311	การศึกษานอกระบบโรงเรียน		2 (2-0)
กญ 321	หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่		3 (3-0)
กญ 323	งานอาสาสมัครและกิจกรรม เยาวชน		2 (2-0)
กญ 331	หลักการพัฒนาชุมชนเบื้องต้น		2 (2-0)
กพ 301	การศึกษาพิเศษ		2 (2-0)

กพ 302	การสอนเด็กที่มีปัญหาทาง พฤติกรรมในชั้นเรียน	2 (2-1)
กพ 303	การสอนซ่อมเสริม	2 (2-1)
ทน 313	นวัตกรรมการศึกษา-การศึกษา เฉพาะกรณี	2 (2-0)
ทน 335	เทคนิคการใช้กระดานดำ	2 (2-1)
วจ 320	วิจัยการศึกษาเบื้องต้น	3 (3-0)
วผ 306	การวัดทัศนคติเบื้องต้น	3 (3-0)
วผ 405	หลักการประเมินผล	3 (3-0)
ศษ 300	ความรู้ทั่วไปสำหรับอาชีพครู	2 (2-0)
ศษ 400	สันทนากการสำหรับครู	2 (2-1)
ศษ 401	การศึกษาด้วยตนเอง	2 (0-4)
ศษ 464	การสอนจุลภาค 1	2 (2-1)
ศษ 465	การสอนจุลภาค 2	2 (2-1)
ศษ 466	การนิเทศการฝึกสอน	2 (2-0)
ศษ 471	ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น	2 (2-0)
ศษ 472	จรรยาบรรณการศึกษา	2 (2-0)
มย 311	การมัธยมศึกษา	2 (2-0)
มย 401	หลักสูตรมัธยมศึกษา	2 (2-1)
มย 450	วิทยาศาสตร์สำหรับครู มัธยมศึกษา	2 (2-1)
ปถ 311	การประถมศึกษา	2 (2-0)
ปถ 401	หลักสูตรประถมศึกษา	2 (2-1)
ปถ 472	การศึกษาในชนบท	2 (2-0)
อส 381	หลักการอาชีวศึกษา	3 (3-0)

กิจกรรมเสริมหลักสูตร

สำหรับหลักสูตรเสริมสำหรับนิสิตโครงการเพชรในตม มีการศึกษาอบรม

7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมความมั่นคงแห่งชาติ
2. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและจริยธรรม
3. ด้านการบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมพิเศษ
4. ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี
5. ด้านการส่งเสริมอาชีพ
6. ด้านกิจกรรมนันทนาการและกลุ่มสัมพันธ์
7. ด้านการพัฒนาชุมชน

การบรรจุและแต่งตั้งผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการเพชรในตม เข้ารับ

ราชการเป็นข้าราชการครู

การสรรหาบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูนั้น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 มาตรา 38 กำหนดให้บรรจุและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งที่ประกาศ โดยบรรจุและแต่งตั้งตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ ซึ่งการสรรหาบุคคลโดยวิธีการนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้เข้าสอบได้ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้คนดี มีความรู้ความสามารถเข้ารับราชการ อย่างไรก็ตามหากหน่วยงานทางการศึกษาใดมีเหตุพิเศษที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการสอบแข่งขัน พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 มาตรา 40 กำหนดว่า ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 42 อาจคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค. กำหนด ซึ่ง ก.ค. ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค. ที่ ศษ 1502/ว 1 ลงวันที่ 14 มกราคม 2526 เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูในหน่วยงานทางการศึกษา โดย ก.ค. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับกรณีที่มีเหตุพิเศษ ซึ่งอาจคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูได้ โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการสอบแข่งขันไว้ ดังต่อไปนี้

1. กรณีการบรรจุและแต่งตั้งผู้ได้รับทุนรัฐบาล เพื่อศึกษาวิชาในประเทศหรือต่างประเทศ

2. กรณีการบรรจุและแต่งตั้งผู้สำเร็จการศึกษาในวิชาชีพที่ขาดแคลนที่ ก.ค. เป็นผู้กำหนด

3. กรณีอื่นที่ ก.ค. อนุมัติ

ส่วนวิธีการคัดเลือกนั้น ให้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 42 พิจารณาดำเนินการโดยวิธีสัมพัทธ์ ทดลองปฏิบัติงานหรือวิธีการคัดเลือกอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างตามที่เห็นสมควร เพื่อให้ได้ผู้มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะบรรจุและแต่งตั้ง แต่สำหรับกรณีตามข้อ 3 ก.ค. จะกำหนดวิธีการคัดเลือกเป็นราย ๆ

สำหรับการคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการเพชรในตมเพื่อบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูนี้ ต้องดำเนินการตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ประกอบกับหนังสือสำนักงาน ก.ค. ที่ ศษ 1502/ว 1 ลงวันที่ 14 มกราคม 2526 โดยคัดเลือกได้ในกรณีผู้ได้รับทุนรัฐบาล เพราะนักศึกษาโครงการเพชรในตมได้รับการสนับสนุนจากองค์การหรือสถาบันที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทุนการศึกษาของส่วนกิจการพลเรือน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
 2. ทุนที่สถาบันในโครงการจัดสรรให้
 3. ทุนของผู้มีจิตศรัทธา เช่น มูลนิธิกองทุนกำลังเอก (เพชรในตม)
- เป็นต้น

คุณลักษณะครูที่ดี

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาสังคมและประเทศ ดังนั้น ครูซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของประชาชนด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประถมศึกษา เพราะครูประถมศึกษาเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่เยาวชนของประเทศที่อยู่ในวัย 6-12 ปี ซึ่งต้องเข้ารับการศึกษาก่อนบังคับตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6

เพราะการศึกษาในระดับนี้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดให้แก่เยาวชนเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และเป็นการเตรียมคนเข้าสู่อาชีพหากไม่ได้ศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไป ครูประถมศึกษาก็เป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประชากรส่วนใหญ่ของประเทศให้มีความรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคม (ศรีสมร พุ่มสะอาด. 2530 : 15, 25) ด้วยเหตุนี้จึงมีนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาถึงคุณลักษณะของครูประถมศึกษา และพบว่าครูประถมศึกษาในปัจจุบันควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

คณะผู้จัดทำวารสารเศรษฐกิจและสังคม (2521 : 38 - 42) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูดีเด่นจำนวนหนึ่ง พบว่า ครูทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าบทบาทของครูนอกจากจะสอนหนังสือแล้ว ครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนในการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า

เพทาย ศิริศุภมิตร (2521 : 21 - 31) กล่าวว่า ครูที่ดีควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความจริงใจต่อนักเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตัวครู
2. มีความกระตือรือร้นในอาชีพ จึงต้องขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ
3. มีความอดทนทั้งกาย วาจา และใจ รวมถึงการอดทนต่อความไม่เข้าใจและความไม่พอใจของนักเรียน

สุรชาติ สังข์รุ่ง (2521 : 20 - 21) กล่าวว่า ครูที่ดีควรมีคุณลักษณะ 2 ประการ คือ

1. มีความรู้
 2. มีคุณธรรม มีความประพฤติดี และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นครู
- กมล สดประเสริฐ และคณะ (2523 : 122 - 126) ได้สรุปคุณลักษณะของครูประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. ครูควรมีลักษณะพิเศษหลายอย่าง เพราะครูต้องเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนในด้านลักษณะท่าทาง ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด ความร่วมมือ และที่สำคัญคือ ความรักเด็ก และรักสังคม

2. ครูต้องให้ความร่วมมือกับชุมชนและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม

3. ครูต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องหลักสูตรและการสอน
4. ครูต้องรู้เรื่องพัฒนาการของผู้เรียนและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. ครูต้องมีส่วนรับผิดชอบช่วยเหลือโรงเรียน โดยการจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดทั้งการช่วยดูแลรักษาโรงเรียน

พระราชปัญญานันทมุนี (ทัสนีย์ ศุกเมธี. 2523 : 36 อ้างอิงมาจาก พระราชปัญญานันทมุนี. ม.ป.ป.) กล่าวว่า ครูเป็นผู้พัฒนาคน จึงต้องมีอุดมการณ์ มีคุณธรรม และมีความเป็นครูตลอดเวลาทั้งในและนอกโรงเรียน ผู้ใดเป็นครูก็แสดงว่าเป็นคนมีจิตใจสูง มีความเสียสละเพื่อผู้อื่น ดังนั้น อุดมการณ์ของครูจึงอยู่ที่การเสียสละเพื่อศิษย์ ซึ่งสอดคล้องกับ พุทธศาสนิกชน (2523 : 60 - 61) และ ทัสนีย์ ศุกเมธี (2523 : 36) ที่ว่า อุดมคติของครูก็คือ การเสียสละเพื่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งการจะปฏิบัติตามอุดมคติได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับการรู้จักตนเอง การบังคับตนเอง การเคารพตนเอง และพอใจในตนเอง โดยพยายามตัดกิเลสตัณหา ความเห็นแก่ตัว และมีความเมตตา กรุณา มากขึ้น

สุจิต เพียรชอบ (ประสงค์ สุริยธนาภาส และคณะ. 2523 : 9 - 10 อ้างอิงมาจาก สุจิต เพียรชอบ. ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ครูควรมีบทบาทหลายด้านโดยเฉพาะต้องเป็นผู้พัฒนานักเรียนให้รู้จักคิด มีเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ และมีสติปัญญาสูงขึ้น พยายามปลูกฝังลักษณะนิสัยที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การตรงต่อเวลา การรักงาน ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นประชาธิปไตย และเป็นผู้มีวินัยธรรม ทั้งนี้โดยที่ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย นอกจากนี้ ครูต้องมีบทบาทในการช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนในสังคมให้เจริญก้าวหน้าอันจะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติ แต่การที่ครูจะพัฒนาเด็กและพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้นั้น ครูต้องพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นด้วย ซึ่งแนวความคิดนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2523 : 113 - 114) และ ยนต์ ชุ่มจิต (2526 : 117 - 119) ที่กล่าวว่า ครูมีหน้าที่ในการสอนนักเรียน ตลอดจนทำหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทั้งเรื่องตัวเอง ครอบครัว และโรงเรียน รวมทั้งต้องมีหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนด้วย

ทัสนีย์ ศุกเมธี (2524 : 36 - 37) กล่าวถึง บทบาทของครูที่ดีในสังคมว่า ต้องเป็นผู้มีความรู้ดี โดยเฉพาะทางด้านวิชาการ มีความสามารถในการ

สอน มีเทคนิคและวิธีการสอนที่ดี สนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีบุคลิกลักษณะที่ดีทั้งในเรื่องรูปร่าง ท่าทาง กิริยามารยาท การแต่งกาย มีความประพฤติดีตามหลักของคุณธรรม โดยที่เป็นแบบอย่างที่ดีของคนทั่วไป รวมทั้งมีสุขภาพแข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถช่วยเหลือพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พจน์ สะเพียรชัย (2524 : 242) ที่ว่าครูไม่ใช่จะทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว การเกี่ยวข้องกับชุมชนหรือสังคมในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ และไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด

พจน์ สุจ้านงค์ (2524 : 132) ได้ศึกษาบทบาทของครูในการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า บุคคลสำคัญ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และเจ้าอาวาส มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูควรมีส่วนช่วยในการพัฒนาหมู่บ้าน เช่นเดียวกับเมธี ปิณฑนานนท์ (2524 : 31 - 34) ที่กล่าวถึงบทบาทของครูกับการพัฒนาชนบทยากจนว่า ครูที่ทำงานในท้องถิ่นมักจะได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีความเสียสละ อดทน พากเพียร และมีกุศลจิต ดังนั้น ครูต้องมีบทบาทในการให้ความรู้แก่ประชาชน และช่วยพัฒนาชุมชน นอกเหนือไปจากการสอน โดยที่ครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้ประสบการณ์และลักษณะความเป็นผู้นำด้วย

ปรีชา เศรษฐีธร (2524 : 58 - 62) ได้เสนอแนวความคิดในการผลิตครูให้มีคุณภาพนั้นต้องปลูกฝังลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ให้ความรู้อย่างเพียงพอ ทั้งความรู้พื้นฐาน ความรู้ทางวิชาชีพ และความรู้ด้านวิชาเฉพาะ

2. ด้านคุณธรรม โดยเฉพาะด้านวิญญาณของความเป็นครู กล่าวคือ ครูต้องมีความอดทนมานะพยายาม มีความเสียสละ มีจิตมุ่งมั่น มีความเมตตากรุณา และมีอุดมการณ์ที่แน่นอนต่อการปฏิบัติงาน

พุทธทาสภิกขุ (2524 : 47 - 62) ได้กล่าวถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนเด็กว่า ครูไม่ควรทำหน้าที่สอนหนังสือเพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องเป็นผู้นำทางวิญญาณของเด็ก กล่าวคือ ต้องทำให้จิตใจของเด็กเจริญงอกงามด้วย ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีวิญญาณของความเป็นครู คือ มีธรรมะนั้นเอง สำหรับธรรมที่แสดงถึงความมีวิญญาณของความเป็นครูก็คือ ความเสียสละ ครูต้องยอมเสียสละเพื่อหน้าที่และเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน การที่นักเรียนจะเป็นคนดีมีคุณภาพตามที่สังคมต้องการได้นั้น จะต้องถือ

และปฏิบัติตามแบบอย่างของครูเป็นครู

กันต์ ชินบุตร (2524 : 4 - 6) ได้กล่าวว่า ครูเป็นผู้ที่ควรเคารพบูชา ดังนั้น การวางตัวของครูให้เป็นที่ควรเคารพบูชานั้น ครูจะต้องประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดีงาม กล่าวคือ ครูจะต้องมีวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง ซึ่งวิญญาณของความเป็นครู ได้แก่

1. ต้องมีความประพฤติดี มีศีลธรรมประจำใจในเรื่องต่อไปนี้ คือ ไม่เล่นการพนัน ไม่ดื่มเครื่องดื่มของเมา และไม่มีเรื่องชู้สาว
2. มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในการสอน ตรงต่อเวลา และตรงต่อแผน หรือกำหนดการสอน
3. ต้องเอาใจใส่เด็กทุกกระยะทั้งในและนอกเวลาทำการสอน
4. มีความเสียสละทั้งทางกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของกำลังกายและกำลังใจ เช่น การเสียสละเวลาเพื่อสอนซ่อมเสริมให้เด็ก เป็นต้น

อรุณ ปรีดีฉลก (2526 : 59 - 64) ได้กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่สังคมคาดหวังในเชิงคุณงามความดีสูงมากอาชีพหนึ่ง ดังนั้น ครูควรจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 2 ส่วน คือ เป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาที่สอนและต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม

นิรุต ถึงมาก (2526 : 90) ได้กล่าวถึงการผลิตครูให้มีคุณภาพว่า ครูที่มีคุณภาพหรือครูที่ดีนั้น หมายถึง ครูที่มีความสามารถในการสอนและอบรมเยาวชน รวมทั้งต้องเป็นผู้นำชุมชน สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ทาง ซึ่งครูที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมก็ยากที่จะปลูกปั้นเป็นครูที่ดีได้

ไพบุลย์ จันทสศ (2526 : 39 - 40) กล่าวว่า การพิจารณาว่าครูมีคุณภาพหรือไม่นั้น ควรพิจารณาที่ผลงานของครู ซึ่งผลงานของครูย่อมเกิดจากความขยันและปัญญาของครู หรือกล่าวได้ว่าเป็นวิญญาณของความเป็นครูนั่นเอง สำหรับความขยันนั้น หมายถึง ความขยันในการเรียนการสอน ขยันค้นคว้าหาวิธีการมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอโดยอาศัยปัญญา

ยนต์ ชุ่มจิต (2526 : 41 - 62) ได้กล่าวถึง คุณธรรมสำหรับครูที่จำเป็นต้องนำมายึดถือเป็นแนวปฏิบัติว่ามีดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัย คือ การเป็นผู้ยึดถือระเบียบและกฎของสังคม เป็นแนวปฏิบัติ สามารถบังคับตนเองได้ในเรื่องของการตรงต่อเวลา ตรงต่อหน้าที่ และการไม่ทิ้งของไม่เลือกที่ เป็นต้น

2. ความยุติธรรม คือความมีน้ำใจเป็นกลาง ไม่ลำเอียง ใช้ปัญญาเป็นเครื่องวิเคราะห์หาเหตุผล

3. ความซื่อสัตย์สุจริต คือ มีความจริงใจบริสุทธิ์ใจต่อทุก ๆ คน

4. ความขยันหมั่นเพียร และมีศรัทธาในอาชีพ คือ ความขยันในการ ปฏิบัติภารกิจ อันได้แก่ การสอน การอบรมดูแลนักเรียนทั้งในและนอกเวลาเรียน ต้องรู้จักใช้จ่ายทรัพย์ ตลอดจนมีการยึดมั่นในอาชีพของตน ไม่ถูกอาชีพว่าต่ำต้อย

นอกจากครูจะต้องมีคุณธรรมดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีอุดมการณ์ในการเป็น ครูด้วย ซึ่งอุดมการณ์ในการเป็นครูประกอบด้วยคุณลักษณะดังต่อไปนี้ (ชนัด คุ้มจิต. 2526 : 35)

1. ศรัทธาในอาชีพครู อุทิศตนเพื่อศิษย์และการศึกษา ได้แก่ การรู้จัก และเข้าใจบทบาทของครู เข้าใจและเห็นคุณค่างานครูที่มีต่อตนเองและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ภูมิใจและมีความสุขในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบต่องานสูง อุทิศ เวลาให้แก่งานอาชีพ เอาใจใส่ต่องานจนสำเร็จและมีคุณภาพดี ทำงานเต็มกำลัง สติปัญญาและความสามารถ งดเว้นการกระทำใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย ยินดีให้ความช่วยเหลือศิษย์และผู้อื่น ส่งเสริมศิษย์ให้เจริญก้าวหน้า ป้องกันและ ช่วยเหลือเมื่อศิษย์ทำสิ่งผิดพลาด ไม่ชักนำศิษย์ไปในทางเสื่อมเสียและหมั่นศึกษาหา ความรู้ในวิชาการทั่วไป

2. ขำขันและเสริมสร้างเกียรติแห่งอาชีพครู ได้แก่ การงดเว้นอบายมุข ซึ่งได้แก่ ฝิ่นน้ำเมา เที่ยวกลางคืน เที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็น มิตร และเกียจคร้านการทำงาน นอกจากนี้ต้องมีคุณธรรมเหมาะสมกับงานในหน้าที่ ดำรงชีวิตให้เหมาะสมสัมพันธ์กับงานในหน้าที่ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ศิษย์และ บุคคลทั่วไป รักษาชื่อเสียงของคณะครูและให้เกียรติกัน ไม่นำความรู้ความสามารถ ไปใช้ในทางทุจริต ไม่พยายามใช้หรือให้ผู้อื่นใช้อำนาจหน้าที่ของตนเองไปในทางที่ ผิด พยายามค้นคว้าวิจัยและเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ต่อสาธารณชน

3. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ได้แก่ การไม่นำเวลาราชการไปทำงานเพื่อประโยชน์ตน พยายามนำความรู้ความสามารถของตนออกเผยแพร่แก่ชุมชน แก้ปัญหาและให้คำปรึกษากับบุคคลที่มีปัญหา ให้ความร่วมมือกับชุมชนทำกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ชุมชนทราบ และร่วมมือกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในการสวดส่งดูแลความมั่นคงปลอดภัยของชาติ

ซึ่งอุดมการณ์ในการเป็นครูดังกล่าวสอดคล้องกับ จิตรกร ตั้งเกษมสุข (2527 : 96 - 101) ที่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่สำคัญของครูว่า คือ การมีอุดมคติและอุดมการณ์ มีความจริงใจและจริงจัง มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตน และเป็นผู้นำทางปัญญาของคนในชุมชนทั้งในด้านการคิดและการกระทำ เพราะถ้าครูทำงานโดยขาดอุดมการณ์แล้ว นอกจากจะทำให้ตนเองและอาชีพครูด้อยศักดิ์ศรีและศรัทธาของคนในสังคมแล้ว จะทำให้เด็กนักเรียนด้อยคุณภาพไปด้วย

ทองคุณ หงส์พันธ์ (2527 : 120 - 125) กล่าวถึง คุณลักษณะที่ดีของครูว่ามี 2 ประการ คือ

1. มีความรู้

2. มีคุณธรรมนิยม ได้แก่ มีอุดมคติของครู วิญญาณของครู คุณธรรมของครู และจริยธรรมของครู

นอกจากนี้ ทองคุณ หงส์พันธ์ ยังได้กล่าวถึงบุคคลที่เป็นครูว่า จะต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี อย่างน้อยต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติตัวได้สอดคล้องกับการสอนของตนเอง สามารถอุทิศเวลา และมีความเสียสละในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ในการสร้างสรรค์ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีส่วนช่วยในกิจกรรมของชุมชนให้ประสบผลสำเร็จและพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าด้วย

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2527 : 10) กล่าวถึง บทบาทของครูในอนาคตว่า ครูมิใช่เป็นเพียงผู้สอนและถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ หากต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำทางความคิดและการแก้ปัญหา เพื่อเป็นแบบอย่างของความสามารถในการพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้เหมาะสม และทันกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ต่าง ๆ มีโลกทรรศน์กว้าง มีความยืดหยุ่น คล่องตัว ทันสมัย และมีคุณธรรมจรรยาที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู

ประยูร ชีระพงษ์ (2528 : 19 - 20) กล่าวถึงความหมายของครูว่า การเป็นครูนั้นมิใช่อยู่ที่วุฒิหรือปัญหา หรือมีประสบการณ์ในการสอนมาเป็นเวลานาน หากแต่ครูจะต้องเป็นผู้ชี้แนะแนวทางที่ดีหรือเป็นผู้ยกระดับวิญญานของมนุษย์ กล่าวคือ ครูต้องมีวิญญานของความเป็นครู ซึ่งได้แก่ มีความเสียสละ มีความขยันมานะ พยายาม และมีความประพฤติดี

สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย (2528 : 2) ได้มีการประชุมสัมมนา เรื่องบทบาทของครูต่อการพัฒนาชนบท ซึ่งที่ประชุมได้มีมติและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูว่าการพัฒนาชนบทเป็นงานสำคัญยิ่ง ครูต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทุกรูปแบบ และครูจะต้องถือเป็นภาระหน้าที่ในฐานะเป็นผู้นำชนบท เพิ่มจากหน้าที่การสอนนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2528 : หลังปก) ได้กำหนดคุณลักษณะของครูที่ดีไว้ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ดีและหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
2. มีความสามารถในการปฏิบัติงาน
3. มีความประพฤติดีและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา
4. รักหาวินัยดี ปฏิบัติตามวินัยโดยครบถ้วน
5. กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์
6. สอนและอบรมศิษย์โดยใช้หลักวิชาทางการศึกษา มีความรักและ

เมตตาต่อศิษย์ทุกคน ติดตาม ส่งเสริม แก้ไขการเรียน และความประพฤติของศิษย์

7. ละเว้นอบายมุขได้อย่างเด็ดขาด โดยเฉพาะสุรา การพนัน และบุหรี่

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2528 : 1 - 14) ยังได้กำหนดวินัยสำหรับข้าราชการครูไว้ด้วย เพราะถือว่าวินัยเป็นข้อบังคับสำหรับการประพฤติปฏิบัติของครู และถือว่าครูที่ดีต้องประพฤติตามวินัยด้วย สำหรับวินัยของข้าราชการครู มีดังนี้

1. สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและเที่ยงธรรม

3. สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมาย และระเบียบของทางราชการให้เกิดผลดี ก้าวหน้า ด้วยความอดสาหัส เอาใจใส่ ระมัดระวัง และรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ

4. ต้องรักษาความลับของทางราชการ

5. ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบ ด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ห้ามมิให้ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง

6. ต้องปฏิบัติราชการโดยมิให้กระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้น แต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ หรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว ชั่วคราว

7. ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความ ซึ่งควรร้องบอก ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

8. ต้องถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ

9. ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ มิได้

10. ต้องสุภาพเรียบร้อย และรักษาความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการและ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการ

11. ต้องต้อนรับให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้ความ สงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า ห้ามมิให้ดูหมิ่นเหยียดหยามกดขี่หรือข่มเหงราษฎร

12. ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจ ทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

13. ต้องไม่เป็นการมการหรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดในลักษณะ งานที่คล้ายคลึงกันในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

14. ต้องไม่เป็นการมการพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

15. ต้องไม่กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว เช่น ประพฤติตนเป็น คนเสเพล เสพของมึนเมา จนไม่สามารถครองสติได้ หมกมุ่นในการพนัน กระทำ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอื่นใด ซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง หน้าที่ราชการของตน

16. ต้องถือว่าเป็นหน้าที่พิเศษที่จะสนใจ และรับทราบเหตุการณ์เคลื่อนไหวอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติ และป้องกันภัยอันตรายซึ่งบังเกิดแก่ประเทศชาติจนเต็มความสามารถ

วริวัณน์ สาครินทร์ (2529 : 33 - 34) กล่าวว่า คุณลักษณะของครูที่ดี คือ ต้องเป็นผู้มีความรู้ สอนดี คิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งต้องมีความสนใจต่อชุมชนด้วย ในฐานะที่เป็นผู้นำชุมชนทางวิชาการ

จันทร์ ชุ่มเมืองปัก (2529 : 1 - 9) กล่าวถึง ครูที่ควรยกย่องว่า คือ ครูที่มีความรักและปรารถนาดีต่อศิษย์อย่างแท้จริง เป็นครูโดยวิญญาณ และควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. เต็มใจและจริงใจที่จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครู มีความห่วงใย สงสาร เมตตา อดทนต่อการสอนศิษย์
2. เป็นผู้พัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวิชาชีพ มีความเสียสละ แต่งตัวถูกต้องตามกาลเทศะ สามารถควบคุมอารมณ์ได้
3. พยายามสร้างเอกลักษณ์ทางเทคนิคของการสอน มีความมั่นใจ และมีความเป็นตัวของตัวเอง
4. พัฒนาความรู้และประสบการณ์โดยสม่ำเสมอ เป็นผู้รักการอ่าน ชอบค้นคว้า ชอบแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์
5. เป็นผู้มีเจตคติหรือทัศนคติในทางบวก มองโลกในแง่ดี พร้อมทั้งจะให้มากกว่ารับ เป็นผู้มีสุขภาพจิตดี มีเมตตาธรรม มีสติปัญญา มีความสามัคคี และพร้อมที่จะให้อภัยต่อผู้อื่นเสมอ

สายหยุด จำปาทอง (2529 : 6 - 7) ได้กล่าวถึง ภาระหน้าที่และบทบาทในอนาคตของครูว่า ต้องมีภาระหน้าที่ในการสอนทั้งในด้านการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีวินัย ให้การแนะนำแนวทาง ในขณะที่เด็วกันครูก็ต้องทำการวัดผลประเมินผล และศึกษาค้นคว้าวิจัยด้วย รวมทั้งเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (จันทร์ ชุ่มเมืองปัก. 2529 : 7 อ้างอิงจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2526) ได้กำหนดระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณ และวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2526 ไว้ดังนี้

1. เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 2. ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
 3. ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้
 4. รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู
 5. ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษา และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา
 6. ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่ปิดป้องและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ
 7. ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการโดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน ไม่เบียดบังและใช้แรงงาน หรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
 8. ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ
 9. สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ ผู้ร่วมงาน และของสถานศึกษา
 10. รักษาความสัมพันธ์ระหว่างครูและช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน
- นอกจากนี้ ครูสภายังได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติเพื่อการสรรหาครูที่อุทิศตนเพื่อคุณธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพครู พ.ศ. 2529 สำหรับครูประถมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2529 : 1 - 3) ไว้ดังนี้ คือ
1. ศรัทธาในอาชีพครู
 2. มีความยุติธรรม
 3. มีพรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา)
 4. มีความซื่อสัตย์สุจริต
 5. มีความกตัญญูกตเวที

6. มีความรับผิดชอบสูง
7. มีความสามัคคี
8. ตรงต่อเวลา
9. มีความเสียสละและอุทิศเวลาเพื่อหน้าที่ครู
10. รู้จักประเมินผลและปรับปรุงตนเอง
11. มีறிวิโอดัปะปะ (มีความละเอียดต่อการทำซ้ำ)
12. มีความขยัน-ประหยัด อดทน และมีวินัย
13. ยึดมั่นในจรรยาบรรณครูและวินัยตามระเบียบประเพณีครู
14. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
15. ละเว้นอบายมุข

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2530 : 44 - 49) ได้ทำการสัมภาษณ์ เสน่ห์ จามริก เสรี วงษ์มณฑา และพระราชวรบุรี เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี พบว่า ครูที่ดีควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. ต้องมีความรู้ในด้านวิชาการทั่ว ๆ ไปที่จะสอน และวิชาครูอย่างกว้างขวาง และทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

2. มีเทคนิควิธีและความสามารถในการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ โดยเฉพาะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาในการถ่ายทอด มีความเอาใจใส่ และสามารถสอนให้นักเรียนนำวิชาความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. มีคุณสมบัติส่วนตัวที่ดี มีคุณธรรม มีศีลธรรมจรรยาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและคนทั่วไป มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นบุคคลที่มีลักษณะของกัลยาณมิตร ซึ่งได้แก่ มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง มีความประพฤติเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดี ไม่เบียดเบียนใคร ช่วยเหลือเกื้อกูลคนทั่วไป มีสุขภาพจิตที่ดี จิตใจเบิกบานแจ่มใส มีเมตตากรุณา จิตใจอ่อนโยน มีสติปัญญา มีเหตุผล ละเว้นจากอบายมุขทั้งปวง

4. ครูต้องมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน โดยต้องเป็นผู้นำทั้งด้านความรู้ การปฏิบัติตน การประกอบอาชีพ การช่วยเหลือให้คำแนะนำและแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อที่แนะนำประชาชนและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าทันต่อ

ความเจริญและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะครูที่ดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ มีดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ วรณพร วิเชียรวงศ์ (2520 : 72 - 73) ได้ใช้แบบจำลองของชิปปี้ ประเมินโครงการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การประเมินผลการเรียนของนิสิต เมื่อวันที่ 5-7 สิงหาคม 2520 กลุ่มประชากร ได้แก่ คณาจารย์คณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 40 คน วิธีการประเมินใช้สังเกตการประชุมแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์คณาจารย์ผู้เข้าประชุม ประธานอนุกรรมการ และการศึกษาเอกสาร ผลการประเมินปรากฏว่า วัตถุประสงค์ของโครงการประชุมครั้งนี้ มีความเหมาะสม ทักษะการที่เื้อื่อต่อการประชุม มีเพียงพอ การดำเนินกิจกรรมการประชุมส่วนใหญ่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ผลของการประชุมทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจ จุดมุ่งหมาย หลักการและระบบการประเมินผลการเรียนของนิสิต และได้รับประสบการณ์ในการวิเคราะห์พัฒนาแบบสอบ สัมภาษณ์ พร้อมทั้งเห็นความสำคัญและมีความกระตือรือร้นในการที่จะปรับปรุงผลการเรียนของนิสิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประดิษฐ์ อปรมัย (2521 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเชิงประเมินระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู โดยใช้รูปแบบที่ดัดแปลงมาจากแบบจำลองชิปปี้ และแบบจำลองการประเมินผลความไม่สอดคล้องกัน (Discrepancy Evaluation Model) ผลการประเมินพบว่า แบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา ส่วนมาตรฐานในวิทยาลัยประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมาย เนื้อเรื่อง กระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษา และวิธีการประเมินผล ในส่วนของหลักสูตรมาตรฐานไม่สอดคล้องกับหลักสูตรส่วนประกอบ (Performance) องค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงสร้างมาตรฐานบางองค์ประกอบ สอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตรส่วนประกอบ ส่วนการศึกษาเชิงประเมินผล สัมฤทธิ์ของหลักสูตรพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา ส่วน

ด้านทัศนพิสัย (Affective Domain) บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรน้อย และ
ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรปานกลาง
สมหวัง พิริยานุวัฒน์ และคณะ (2522 : 74 - 77) ได้ใช้แบบ

จำลองชิปป์ประเมินผลหลักสูตรครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตปริญญาเอก สาขา
จิตวิทยาการศึกษา จำนวน 18 คน ผลการประเมินปรากฏว่า ในด้านวัตถุประสงค์
และเนื้อหาสาระหลักสูตรสอดคล้องกันดี แต่รายวิชาของจิตวิทยาการศึกษาน้อยและ
กระจายเกินไป ด้านคุณภาพของนิสิตส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถในการสาขาเฉพาะ
ทางจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี
และโทอยู่ในระดับปานกลาง แต่ความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษและความถนัด
เชิงวิชาการยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ส่วนภาระของอาจารย์ผู้สอนได้ปฏิบัติงานสอน
มากกว่าเกณฑ์ในอุดมคติ บางท่านทำหน้าที่ควบคุมวิทยานิพนธ์และออกนิเทศในระดับ
ปริญญาตรีด้วย การค้นคว้าวิจัยเพื่อบุกเบิกความรู้ในศาสตร์น้อยมาก ยังไม่มี
ประสิทธิภาพเท่าที่ควร วิธีการสอบคัดเลือกไม่เหมาะสม ทั้งอาจารย์และนิสิตยัง
ไม่ทราบถึงปรัชญาของการบัณฑิตศึกษาอย่างเด่นชัด กระบวนการสอนของอาจารย์
ยังมีประสิทธิภาพต่ำในด้านเทคนิคการสอน ส่วนด้านผลิตผลของหลักสูตร ผลิตดุษฎี
บัณฑิตต่ำกว่าแผนร้อยละ 95 รุ่นแรกเป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญา
เอกค่อนข้างสูง

ลักษณะ บรรพภาณุจน์ (2523 : 90) ได้ประเมินผลโครงการอบรม
ครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ โดยใช้แบบจำลองชิปป์เป็นแบบในการประเมินกลุ่มตัวอย่าง
ได้แก่ ครูประจำการที่เข้าอบรมวิชาชุดครูวิทยาศาสตร์ 400 ชั่วโมง ระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา รุ่นที่ 4 จำนวน 77 คน และคณาจารย์ที่ให้การ
อบรม จำนวน 5 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชุดครูวิทยาศาสตร์ แบบสังเกตการสอน และแบบประเมิน
ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ ผลการประเมินพบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการ
กับนโยบายทางการศึกษาของประเทศ และของกรมการฝึกหัดครูสอดคล้องกัน เพราะ
ตามแผนการศึกษาชาติ 2520 ต้องการให้มีการปรับปรุงและขยายการฝึกและอบรม
ครู เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในชนบทกว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา

ของกรมการฝึกหัดครูที่ต้องการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมครูประจำการ . เพื่อเป็นการ
เพิ่มวิทยฐานะ และปรับปรุงวิธีการสอนของครู ส่วนความต้องการและความคาดหวัง
หวังของครูประจำการ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการทุกข้อ ทฤษฎีการ
เพื่ออำนวยความสะดวกการจัดอบรมโครงการ ด้านการวางแผนดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
และประสิทธิผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ การประเมินผลหลัง
สิ้นสุดโครงการแล้ว ครูประจำการที่เข้ารับการอบรมครั้งนี้สามารถผ่านการวัดผล
คิดเป็นร้อยละ 97.40 ต่างจากเกณฑ์ของโครงการที่ตั้งไว้ร้อยละ 100 เล็กน้อย
นับว่า บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

จาริก นนทวาลี (2524 : 3-7) ได้ศึกษาเกณฑ์การตัดสินครูประถมศึกษา
ดีเด่น โดยการศึกษาความเห็นของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด 62 คน
และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย 80 คน ที่มีต่อรายการ
คุณลักษณะของครูดีเด่น พบว่า ครูประถมศึกษาดีเด่นต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. ด้านการสอน
2. ด้านวิชาการ
3. ด้านกิจการนักเรียน
4. ด้านความสัมพันธ์และการบริการ
5. ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัวครู
6. ด้านงานธุรการ และการพัฒนา

จาริก ชูจิตติกุล (25424 : 89 - 102) ได้ศึกษาพฤติกรรมที่เชื่อดำเนิน
การพัฒนาชนบทของนักศึกษาวิทยาลัยครู พบว่า มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ ความ
เป็นผู้นำในการแก้ปัญหา การยอมรับนับถือผู้อื่น ความขยันศึกษาเล่าเรียน การไม่ถือ
ยศถาบรรดาศักดิ์ ความสนใจข่าวสารปัจจุบัน การรักษาสุขภาพจิต การติดต่อสัมพันธ์กับ
บุคคลภายนอก การให้ความร่วมมือ ความมีเมตตากรุณา ความมีมนุษยสัมพันธ์
ความมีน้ำใจนักกีฬา ความมีใจยุติธรรมในการทำงานร่วมกับคนอื่น การแลกเปลี่ยน
ความรู้และข่าวสารกับคนอื่น การประหยัดค่าใช้จ่าย ความเป็นผู้มีระเบียบประเพณี
อันดี มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม และความมีมรรยาท

กรมวิชาการ (อ่ำไพ สุจริตกุล และคณะ. ม.ป.ป. อ้างอิงจาก
กรมวิชาการ. 2524 : 10 - 31) ได้ศึกษาขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานการ

สอนของครูระดับประถมศึกษาระหว่าง พ.ศ.2517 - 2521 ปรากฏว่า ครูประถมศึกษามีคุณภาพจะต้องมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้วิชาสามัญเกี่ยวกับการเขียนเรียงความและย่อความ ลักษณะและข้อบังคับของคำประพันธ์และร้อยกรองอย่างง่าย ๆ ลักษณะและโครงสร้างพื้นฐานของภาษาไทย การอ่านร้อยกรองและทำนองเสนาะทุกชนิด การฟัง อ่าน พูด และเขียนภาษาไทย วิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน นิเวศศึกษา การทดลองและสาธิตทางวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษา หลักและเนื้อหาเบื้องต้น ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ไทย พลานามัยสำหรับบุคคลและชุมชน ศิลปะสำหรับครู และดนตรีสำหรับครู

2. ความรู้วิชาครูเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา หลักสูตรประถมศึกษา การทำบันทึกการสอน การวิเคราะห์หลักสูตร จิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กและธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย ความต้องการของเด็กแต่ละวัย การให้รางวัลและการลงโทษ หลักและวิธีการแนะแนว วิธีสร้างและใช้อุปกรณ์การสอน ระเบียบและหลักการวัดผล วิธีการวัดผล การเขียนข้อสอบและการฝึกสอน

ระวีวรรณ เสวตามร (2525 : 61) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครปฐม ที่มีต่อพฤติกรรมการสอนสังคมศึกษาของครู ปรากฏว่า พฤติกรรมที่ครูควรแสดงมากที่สุดตามลำดับ คือ ความมั่นใจในการสอน การให้ความยุติธรรมแก่นักเรียน การใช้ภาษาในการอธิบายให้เข้าใจ การแสดงความสนใจนักเรียน การฟังคำถามและตอบอย่างเต็มใจ การให้คำแนะนำช่วยเหลือและชี้แนวทางที่ถูกต้อง การกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดโดยการตั้งคำถาม แล้วให้นักเรียนตอบอย่างมีเหตุผล และการตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ เพื่อทบทวนบทเรียน

วชิระ น้ำเพชร (2525 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการการประชุมสัมมนาผู้แทนศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม เพื่อการจัดตั้งชมรมส่งเสริมกิจกรรมการเล่นดนตรีไทยและพัฒนาวัฒนธรรม โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ เช่นกัน กลุ่มประชากรในการวิจัยประเมินโครงการครั้งนี้ คือ ผู้แทนศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม คณะกรรมการดำเนินการประชุมสัมมนา และคณะวิทยากร รวม 80 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และ

แบบติดตามผล ผลของการประเมินปรากฏว่า วัตถุประสงค์ของโครงการการประชุมสัมมนาสอดคล้องกับนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา ด้านทรัพยากรเพียงพอในการดำเนินการจัดการประชุมสัมมนาอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานการประชุมสัมมนาเป็นไปตามแผนที่วางไว้ทุกขั้นตอน ส่วนผลผลิตของโครงการนั้นยังไม่บรรลุเป้าหมายของโครงการ กล่าวคือ ชมรมส่งเสริมกิจกรรมการเล่นดนตรีไทยที่จัดตั้งขึ้นในศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมยังมีจำนวนต่ำกว่าเกณฑ์อยู่มาก

อนุศักดิ์ เกตุศิริ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประธานสภาตำบล พัฒนาการ และเลขานุการสภาตำบล เกี่ยวกับลักษณะของครูที่เื้อื่อต่อการพัฒนาชนบท พบว่า ลักษณะของครูที่เื้อื่อต่อการพัฒนาชนบทมากที่สุด คือ มีความรู้ มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ และมีความอดทน เชื่อมั่นในตนเอง และมีการบำรุงรักษาสุขภาพอนามัย ส่วนการยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ นั้น กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าควรมีอยู่ในระดับมาก

ฉิลก บุญเรืองรอด (2526 : เอกสารหมายเลข 2) ได้กล่าวถึงงานวิจัยเรื่องปรัชญาการฝึกหัดครูไทย ของ ชีระ รุณเจริญ (Teera Runcharoen. 1982) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับอนาคตของครูไทยในอีก 10 ปีข้างหน้า โดยศึกษาจากเอกสารและสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,950 คน พบว่า อาชีพครูถูกจัดว่าเป็นอาชีพที่สำคัญที่สุดของสังคมไทย และได้ข้อสรุปเกี่ยวกับครูไทยในอนาคตดังนี้

1. ครูในอนาคตต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้มากกว่าในปัจจุบัน คือ
 - 1.1 ความยุติธรรม
 - 1.2 ความคิดก้าวหน้า
 - 1.3 ความรับผิดชอบ
 - 1.4 ความซื่อสัตย์
 - 1.5 ความรู้
 - 1.6 ความมีน้ำใจนักกีฬา
 - 1.7 การเข้ากับคนอื่นได้ดี
 - 1.8 ความมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

- 1.9 ความรอบคอบ
- 1.10 ความคิดริเริ่ม
- 1.11 ความมีเหตุผล
- 1.12 ความอดทน
- 1.13 ความมีคุณธรรม
- 1.14 ความเป็นผู้นำ
- 1.15 ความมีอารมณ์ขัน

2. ครูประถมศึกษาในอนาคตต้องเน้นการฝึกนักเรียนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองสูง และทำตัวประดุจพ่อแม่ของนักเรียน

3. ครูประถมศึกษาในอนาคตต้องเน้นบทบาทการจรรโลงขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นพิเศษ

4. ครูประถมศึกษาต้องพัฒนาทักษะในงานทุกด้านเพิ่มขึ้น ยกเว้น การติดต่อสื่อสาร

5. ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง และได้รับการฝึกด้านศีลธรรม ค่านิยม จากสถาบันฝึกหัดครูน้อย

6. ครูประถมศึกษามีความวิตกกังวลได้มาก ต้องทำงานหนัก ทั้งที่สวัสดิการน้อย และการปรับปรุงคุณภาพการสอนสามารถทำได้โดยใช้วิธีการสอนใหม่ ๆ

คณะกรรมการร่วมระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานประมาณ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2527 : 179 - 193) ได้ใช้แบบจำลองชิปปี้ ประเมินโครงการโรงเรียนมัธยม คมภ. กลุ่ม 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนในกลุ่ม คมภ.2 และโรงเรียนนอกโครงการ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาในระดับสูง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม และแจกเอกสารต่าง ๆ สรุปผลการประเมินได้ว่า การประเมินผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ คมภ.2 นั้น หลังจากที่ได้พัฒนาโครงการแล้ว โดยส่วนรวมจัดว่ามีคุณภาพดีกว่าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงระดับกลาง ในกรุงเทพมหานคร แต่ยังต้องยกว่า

โรงเรียนที่มีชื่อเสียงในระดับดีของกรุงเทพ ทั้งในด้านความประพฤติ และอุปกรณ์ การสอน การประเมินผลกระทบบของโครงการ คมภ.2 ที่มีต่อคุณภาพของการศึกษา ในชนบทต่อการพัฒนาการศึกษาโดยส่วนรวม และต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศนั้น บุคลากรในโครงการ คมภ.2 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอน บุคลากรมีประสบการณ์ในการพัฒนาโรงเรียนเป็นแบบอย่าง แก่โรงเรียนอื่นได้มาก โดยเฉพาะในด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและบริการชุมชนทั้งทางด้านวิชาการและวัสดุ ส่วนด้านข้อมูลในการดำเนินงานโครงการ คมภ.2 เพื่อให้เป็นแนวทางในการวางแผน และการดำเนินงานได้สรุปเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของโครงการ จากเป้าหมาย จากการเรียนการสอน โดยเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่นอกโครงการ พบว่า เมื่อ พัฒนาโครงการแล้ว ผลที่จะได้สูงกว่าโรงเรียนนอกโครงการ ในด้านปัญหาและ อุปสรรคของการดำเนินงานของโรงเรียนและของโครงการนั้น จะมีปัญหาทางด้าน ที่พักอาศัยของบุคลากร อุปกรณ์ การเงิน และด้านการฝึกอบรมบุคลากรยังไม่เพียงพอหรือเหมาะสม สำหรับปัญหาของโครงการนั้น มีปัญหาจากเรื่องงบประมาณ สมทบจากรัฐบาลไทย ไม่ได้กำหนดเวลา ทำให้งานด้านก่อสร้างล่าช้ากว่าแผนที่ กำหนดไว้

ศักดิ์สิทธิ์ ชิตติยาสุวรรณ (2527 : 16) ได้ศึกษาเรื่อง ตัวบ่งชี้ความ แตกต่างในการปฏิบัติงานของครู ตามแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวครูเป็นองค์ประกอบที่บ่งชี้ความแตกต่างในการ ปฏิบัติงานของครู ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร และความสามารถในการ สอน ซึ่งประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับหลักการและโครงสร้างของหลักสูตร การนำ เข้าสู่บทเรียน การใช้กระบวนการกลุ่ม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การให้การเสริมแรง การพูด การเขียน การประเมิน การชี้แนะ ให้นักเรียนคิดค้นและปฏิบัติเอง และการปกครองชั้น

วิจิต ทองนุ้ย (2527 : 8) ได้ประเมินความคิดเห็นของครูดีเด่นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ผลการประเมินปรากฏว่า ครูดีเด่นร้อยละ 79 เป็นครูสตรี ส่วน มากมีอายุระหว่าง 25-40 ปี และจำนวนร้อยละ 55 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญา ตรีขึ้นไป สำหรับการปฏิบัติงานของครูดีเด่นนั้น พบว่า ครูดีเด่นมีวิธีการทำงานโดย

ตั้งใจจริง เสียสละ มานะ อดทน ทำงานให้ดีที่สุด โดยมุ่งผลที่ตัวนักเรียน มีความซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี สามารถทำงานเป็นทีม มีมนุษยสัมพันธ์ ทำงานโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ และมีความคิดริเริ่มอยู่เสมอ ส่วนปัจจัยด้านงานที่ส่งผลให้ได้รับการคัดเลือกเป็นครูดีเด่น คือ การพัฒนาการเรียนการสอน การผลิตสื่อ และการตกแต่งห้องเรียน สำหรับผลงานที่ภูมิใจของครูดีเด่น คือ การรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการอาหารกลางวัน ห้องสมุดโรงเรียน ผลงานที่เป็นสิ่งประดิษฐ์และการเรียนการสอน ฯลฯ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูต่อสังคมนั้น ครูดีเด่นมีความเห็นว่า ครูควรเป็นผู้นำในการพัฒนาสังคมหรือชุมชน เป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งเป็นผู้ให้บริการด้านความรู้ ความช่วยเหลือ มีความเสียสละ และสามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชน ตลอดจนมีบทบาทในการผลิตสมาชิกใหม่ที่ดีและมีคุณภาพแก่สังคม ส่วนความคิดเห็นในด้านการเรียนการสอน ครูดีเด่นมีความเห็นว่าควรใช้วิธีการสอนหลายวิธี ควรจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในโรงเรียน ศึกษาวิเคราะห์อำเภอควรมีบทบาทในการนิเทศมากกว่านี้ การสอนทุกครั้งควรมีการเตรียมการสอน และปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ครูควรสอนให้ครบถ้วนตามหลักสูตร และควรปรับปรุงการสอนกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ โดยเน้นวิชาชีพให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคกลาง (2528 : 22 - 35) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อวิทยาลัยครูในด้านการกิจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติของวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อวิทยาลัยครู นำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ บุคลากรในวิทยาลัยครู ได้แก่ อธิการ รองอธิการ หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าสำนักงาน และอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาของท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด นายกเทศมนตรี และบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งหมด จำนวน 1,185 คน ผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู ปรากฏว่า ครูควรปรับปรุงด้านคุณธรรม จริยธรรม และความประพฤติเป็นอันดับแรก อันดับรองลงไป คือ ความรู้ทางวิชาการ และเทคนิคการสอน สำหรับการผลิตครูในอนาคตต้องมุ่งเน้นคุณภาพมากกว่าด้านปริมาณการผลิต

สุพิน จิมโอม และคณะ (2528 : 98 - 102) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อบุคลิกลักษณะของครูประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เด็กชอบในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคลิกภาพการสอนและการปกครองของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ ส่วนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,526 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมากกว่าร้อยละ 50 ชอบครูที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีอายุ 31-40 ปี
2. มีสุขภาพแข็งแรง
3. แต่งกายเรียบร้อย
4. มีลักษณะตามใจเด็ก
5. มีอารมณ์มั่นคงไม่โกรธง่าย
6. มีเสียงดังชัดเจน
7. มาทำงานทันหรือก่อนเวลาเข้าเรียน
8. เอาใจใส่ต่อนักเรียน
9. ให้คำแนะนำปรึกษาช่วยแก้ปัญหา
10. อยู่ในห้องเรียนตลอดเวลา
11. ใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน
12. ให้การบ้านพอดีกับวัย

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา และอธิบายคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงกับกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีคุณภาพ สำหรับคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงกับกลุ่มครูที่มีคุณภาพต่ำ ใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามเป็นเครื่องมือวัดคุณภาพครูประถมศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 332 คน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพ

ของครูประถมศึกษา มี 6 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรม และจริยธรรม
อุดมการณ์และวิญญาณครู การพัฒนาชุมชน วินัย และบุคลิกภาพของครู สำหรับ
คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงและ
คุณภาพต่ำ มี 4 ด้าน ตามลำดับความสำคัญ คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและ
จริยธรรม วินัย และการพัฒนาชุมชน

จันทร์ ชุ่มเมืองปัก (ม.ป.ป. : 7 - 8) ได้กล่าวถึง มาตรฐานวิชา
ชีพครูว่า ครูที่มีมาตรฐานก็คือ ครูที่ทำให้เกิดความรู้สึกรู้ใจ เกิดความศรัทธา
เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลในสังคมทั่วไป นอกจากนี้ ต้องมีความรู้ดี และมีทักษะ
ในการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 57 - 62)
ได้ใช้แบบจำลองชิปป์ประเมินโครงการครูทฤษฎากระดับประถมศึกษา เมื่อปี พ.ศ.
2532 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนงานที่กำหนดไว้กับ
ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต และผลกระทบของ
โครงการครูทฤษฎา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา เครื่องมือที่ใช้ในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบทดสอบวัด
ความรู้ รวมทั้งสิ้น 12 ชุด ทำการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ
ครูทฤษฎาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะ
กรรมการข้าราชการครู และกรมการฝึกหัดครู แห่งละ 1 คน ผู้รับผิดชอบ
โครงการครูทฤษฎาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสถาบันผลิตบัณฑิต
ทางการศึกษา 35 แห่ง นิสิตนักศึกษาในและนอกโครงการครูทฤษฎา กลุ่มละ 128
คน และประชาชน 640 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความ
เบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ค่า t -test และตัดสินคุณค่าของประเด็นที่
ประเมินโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการประเมินโครงการครูทฤษฎา มีดังนี้

1. ด้านปัจจัย จากผลการประเมินพบว่า

1.1 งบประมาณที่สถาบันผลิตบัณฑิตทางการศึกษา สำนักงานคณะ-
กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการฝึกหัดครู ได้รับเพื่อใช้ในการ
ดำเนินงานตามโครงการนั้นยังไม่พอเพียง สถาบันผลิตบัณฑิตทางการศึกษาส่วนใหญ่
จึงแก้ปัญหาโดยให้นิสิตนักศึกษา และคณาจารย์ออกค่าใช้จ่ายเองเมื่อจัดกิจกรรม

1.2 เกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าโครงการ การทำสัญญาเข้าโครงการ เกณฑ์การรักษาสภาพการเป็นนิสิตนักศึกษาในโครงการ เกณฑ์และวิธีการประเมินก่อนสำเร็จการศึกษา ทุกฝ่ายเห็นว่า มีความเหมาะสม ยกเว้นเกณฑ์การรักษาสภาพการเป็นนิสิตนักศึกษาในโครงการที่สถาบันผลิตบัณฑิตทางการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรปรับปรุงแก้ไข

1.3 สถานที่เรียน วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรในการดำเนินงานตามโครงการมีความพอเพียง

1.4 สถาบันผลิตบัณฑิตทางการศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ตรงกันในการเข้าร่วมโครงการคุรุทายาท คือ ต้องการสนับสนุนการยกระดับวิชาชีพครูให้สูงขึ้น เพราะเป็นโครงการที่มุ่งผลิตครูให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

1.5 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการฝึกหัดครู ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการคุรุทายาทอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่และสถาบันผลิตบัณฑิตทางการศึกษา ตลอดจนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบางแห่ง ยังไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของโครงการคุรุทายาทอย่างแจ่มชัด

2. ด้านกระบวนการ จากผลการประเมินพบว่า

2.1 การจัดชั้นเรียน สถาบันผลิตบัณฑิตทางการศึกษาส่วนใหญ่จัดให้นิสิตนักศึกษาในโครงการเรียนร่วมกับนิสิตศึกษานอกโครงการ แต่การจัดกิจกรรมเสริมให้แตกต่างกัน ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องลำบากพอสมควรสำหรับสถาบันผลิตบัณฑิตทางการศึกษาในด้านการปกครอง และมีผลทางจิตใจต่อนิสิตนักศึกษาพอสมควร แต่บางสถาบันก็จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมให้นิสิตนักศึกษาในและนอกโครงการเหมือนกัน

2.2 การประสานงานระหว่างหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามโครงการยังไม่ดีเท่าที่ควร เพราะมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสถาบันผลิตบัณฑิตทางการศึกษาบางแห่งไม่เข้าใจวิธีการดำเนินงานบางขั้นตอน ดังนั้น ผู้ที่รับผิดชอบโครงการนี้ควรร่วมกันจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อถือปฏิบัติ

2.3 การคัดเลือกนิสิตนักศึกษาเพื่อเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยจัดสอบคัดเลือก รวมทั้งส่วนกลางแห่งเดียว แล้วเรียงลำดับคะแนนและให้เลือกโรงเรียนก่อนหลังตามลำดับที่สอบได้เป็นการสร้างภาระให้กับนิสิตนักศึกษาในโครงการ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หากเป็นไปได้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรนำเงินสวัสดิการมาเป็นค่าใช้จ่ายในการนี้ หรืออาจไม่ต้องมีการสอบเพื่อคัดเลือกโรงเรียน แต่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งนิสิตนักศึกษาในโครงการที่สำเร็จการศึกษาไปยังโรงเรียนในภูมิลำเนาเดิมหรือใกล้เคียง ซึ่งจะตรงตามเจตนารมณ์ของการจัดทำโครงการครูทายาทที่ต้องการผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถและเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู เพื่อกลับไปพัฒนาบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง นอกจากนี้เป็นการลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องที่פקอาศัยของครูในโครงการ การเดินทาง การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย และเรื่องย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม

3. ด้านผลผลิต จากผลการประเมินพบว่า ครูในโครงการครูทายาทรุ่นแรกเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครูซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นที่พอใจทั้งฝ่ายผลิต คือ สถาบันการศึกษา และฝ่ายที่ใช้ครู คือ โรงเรียนประถมศึกษา

4. ด้านผลกระทบ จากผลการประเมินพบว่า

4.1 ครูในโครงการครูทายาทเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เป็นที่พึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและเพื่อนร่วมงาน ทำให้กรมสามัญศึกษาและกรมการฝึกหัดครู มีแนวคิดที่จะขยายขอบเขตการผลิตครูในลักษณะนี้

4.2 สถาบันที่ผลิตบัณฑิตทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการเรื่องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพราะประชาชนยังมีความเข้าใจในโครงการไม่ถูกต้อง เช่น เข้าใจว่าโครงการครูทายาทเป็นโครงการที่เปิดโอกาสสำหรับบุตรครูเท่านั้น ซึ่งความเข้าใจดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อการคัดเลือกนักเรียนเข้าสู่โครงการ คือ นักเรียนที่เรียนเก่งแต่ไม่ได้เป็นบุตรของครูอาจจะไม่กล้าสมัครเข้ารับการศึกษา ทำให้ไม่ได้นักเรียนที่เรียนเก่งเข้าสู่โครงการ

ต่อมา ประไพศรี ตยานันท์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการ
ครุทายาทของวิทยาลัยครู โดยใช้การประเมินแบบชิปปี้ เพื่อประเมินภาวะแวดล้อม
ปัจจัยเบื้องต้น วิธีการดำเนินงาน และผลผลิต ผลการวิจัย พบว่า โครงการ
ครุทายาทเป็นโครงการที่ดี สามารถดำเนินการและผลิตบัณฑิตได้ตามวัตถุประสงค์
ดังนี้ คือ

1. ด้านสภาวะแวดล้อม (Context) พบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการ
สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาทุกระดับ
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) พบว่า ปัจจัยส่วนใหญ่มีความเหมาะสม
แต่ถ้าจะให้โครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรจะพัฒนาหลักสูตรให้เปิดวิชาเลือก
เสรีเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับงานธุรการครู และเพิ่มหน่วยกิตวิชาพิเศษทาง
ดนตรี ศิลปะ และเกษตรให้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรทบทวนเกี่ยวกับเกณฑ์การ
รักษาสภาพนักศึกษา และเกณฑ์การบรรจุเข้ารับราชการ รวมทั้งงบประมาณสำหรับ
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม
3. ด้านการดำเนินงาน พบว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และ
ต่อเนื่อง ควรปรับปรุงงานด้านบริการและสวัสดิการ เช่น หอพัก ห้องสมุด ตลอดจน
การสอนเสริมด้านวิชาการให้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการประสานงานระหว่าง
หน่วยงานผู้ใช้ครูและผู้ผลิตครู
4. ด้านผลผลิต พบว่า ทั้งผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตและบัณฑิตมีความพึงพอใจ
โครงการนี้มาก โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชายอมรับว่า บัณฑิตครุทายาทเป็นผู้ที่มีความรู้
ความสามารถทางวิชาการ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง และมีทัศนคติ
ที่ดีต่อวิชาชีพครูอีกด้วย

จุลิม และคณะ (Chulam and Others. 1978 : 19 - 22) ได้
ศึกษาเรื่อง คุณภาพของการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศ
ปากีสถาน โดยการให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูและผู้บริหารทางการศึกษาทั้งชายและ
หญิงจากในเขตเมืองและนอกเขตเมืองของจังหวัดต่าง ๆ 15 จังหวัด จำนวน 500
คน ตอบแบบสอบถามและให้การสัมภาษณ์ จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญ
ที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ การมีความรู้สูง มีวุฒิทางการ
ศึกษาสูง การได้รับการฝึกฝนในเรื่องการสอน และอัตราค่าสุดของการลาออก

กลางคั่นของนักเรียนในชั้นประถมศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่า ครูที่ดีควรมีคุณลักษณะดังนี้ คือ ต้องมีความสามารถในการเตรียมการสอน ด้านการสอน ด้านการวัดและประเมินผล รวมทั้งต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม ดังนั้น ในการประเมินโครงการเพชรในตมครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้รูปแบบการประเมินแบบชีปป์ เพื่อประเมินโครงการเพชรในตม 4 ด้าน คือ

1. ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ (Context) เพื่อประเมินว่า จุดมุ่งหมายและหลักการของโครงการเพชรในตม มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหรือไม่ เพียงใด
2. ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน (Input) เพื่อประเมินว่าปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงานมีความเพียงพอ และเหมาะสมเพียงใด
3. ด้านกระบวนการดำเนินงาน เพื่อประเมินว่ากระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมเพียงใด
4. ด้านผลผลิต เพื่อประเมินว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการเพชรในตม มีคุณลักษณะครูที่ดีดังกล่าวข้างต้นหรือไม่ เพียงใด และผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจในผลผลิตที่ได้หรือไม่ เพียงใด

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพชรในตม ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ 7 กลุ่ม จำนวน 275 คน คือ

1. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน จำนวน 15 คน
2. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 47 คน
3. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 15 คน
4. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 38 คน
5. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู จำนวน 12 คน
6. ครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 75 คน
7. ผู้บริหารโรงเรียนที่ครูในโครงการเพชรในตมไปปฏิบัติหน้าที่สอน จำนวน 73 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ฉบับ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 เพื่อประเมิน

โครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ จำนวน 10 ข้อ ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน จำนวน 10 ข้อ และด้านกระบวนการดำเนินงาน จำนวน 12 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ และหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความเป็นปรนัยของข้อคำถาม

2. แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนที่ครูในโครงการเพชรในตมไปสอนอยู่ เพื่อประเมินโครงการเพชรในตม ด้านผลผลิต ซึ่งได้แก่ คุณลักษณะความเป็นครูของครูในโครงการเพชรในตม ด้านการเตรียมการสอน จำนวน 6 ข้อ ด้านการสอน จำนวน 13 ข้อ ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 8 ข้อ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม จำนวน 13 ข้อ และด้านอื่น ๆ จำนวน 3 ข้อ และสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 จำนวน 10 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ และหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความเป็นปรนัยของข้อคำถาม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือ คือ เพื่อประเมินโครงการเพชรในตมทั้งระบบตามรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ โดยประเมินในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลผลิต

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเขียนนิยามในการประเมินโครงการเพชรในตม

3. สร้างเครื่องมือตามนิยาม ได้แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ

3.1 แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เพื่อ

ประเมินโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน และด้านกระบวนการดำเนินงาน

3.2 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนที่ครูในโครงการเพชรในตมไปสอนอยู่ เพื่อประเมินโครงการเพชรในตม ด้านผลผลิต

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

4.1 ดร. ปราโมทย์ เจนการ ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

4.2 นายสมานจิต ภิรมย์วัน ผู้อำนวยการกองมาตรฐานตำแหน่ง
ที่ 2 กองมาตรฐานตำแหน่งที่ 2
สำนักงาน ก.ค.

4.3 นายอนันต์ น้ำเจริญ หัวหน้าฝ่ายมาตรฐานตำแหน่งที่ 5
กองมาตรฐานตำแหน่งที่ 2
สำนักงาน ก.ค.

4.4 นายวิเชียร ประยูรชาติ หัวหน้าฝ่ายมาตรฐานตำแหน่งที่ 2
กองมาตรฐานตำแหน่งที่ 2
สำนักงาน ก.ค.

4.5 นางรัตนา ศรีเทัญ หัวหน้างานมาตรฐานการสรรหา
บุคคล ฝ่ายสรรหาบุคคล
สำนักงาน ก.ค.

ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความเป็นปรนัยของข้อคำถาม

5. ปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และมีความเป็นปรนัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากร

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปถึงผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียนที่ครูในโครงการเพชรใน

คมไปปฏิบัติหน้าที่ และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งจัดส่งซองที่ติดแสตมป์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ส่งแบบสอบถามที่ตอบเสร็จแล้ว กลับคืนผู้วิจัย

2. สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงาน ก.ค. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และสมบูรณ์
2. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วมาลงรหัส และบันทึกเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์
3. เตรียมโปรแกรมคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC⁺

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากประชากรแต่ละกลุ่ม
2. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามแต่ละฉบับ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อดูว่าประชากรแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเพชรในตมแต่ละข้อ ในแต่ละด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลผลิต อยู่ในระดับใด โดยผู้วิจัยได้กำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของประชากรทุกกลุ่มไว้ ดังนี้ (ประพัฒน์ จำปาไทย. 2530 : 29 - 30)

การแปลความหมายคะแนน

คะแนนเฉลี่ย

0.01 - 0.49

0.50 - 1.49

1.50 - 2.49

2.50 - 3.00

ระดับความคิดเห็น

น้อย หรือ ไม่ดี

ค่อนข้างน้อย หรือ ค่อนข้างดี

ค่อนข้างมาก หรือ ดี

มาก หรือ ดีมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- $\bar{X}_1$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของหน่วยงานการรักษาความมั่นคงภายในเป็นผู้ตอบ
- $\bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นผู้ตอบ
- $\bar{X}_3$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ตอบ
- $\bar{X}_4$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้ตอบ
- $\bar{X}_5$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูเป็นผู้ตอบ
- $\bar{X}_6$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เป็นผู้ตอบ
- $\bar{X}_7$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามซึ่งผู้บริหารโรงเรียนที่ครูในโครงการเพชรในตมไปปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ตอบ
- $\bar{X}_T$ แทน ค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของ กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เป็นผู้ตอบ

- S_1 แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม
ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในเป็นผู้ตอบ
- S_2 แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม
ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เป็นผู้ตอบ
- S_3 แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม
ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ตอบ
- S_4 แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม
ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
เป็นผู้ตอบ
- S_5 แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม
ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ
ครูเป็นผู้ตอบ
- S_6 แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม
ซึ่งครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เป็นผู้ตอบ
- S_7 แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม
ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนที่มีครูในโครงการเพชรในตมไปปฏิบัติ
หน้าที่เป็นผู้ตอบ
- S_T แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม
ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของ กองอำนาจรักษาความ
มั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และ
ครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เป็นผู้ตอบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากประชากรแต่ละกลุ่มที่เป็นผู้ประเมิน
โครงการเพชรในตม

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากประชากรในแต่ละ
กลุ่ม ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ร้อยละของจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากประชากรแต่ละกลุ่มที่เป็น
ผู้ประเมินโครงการเพชรในตม

ประชากร	จำนวน(คน)	จำนวน(ฉบับ)	ร้อยละ
1. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชร ในตม สังกัดกองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายใน การประถมศึกษาแห่งชาติ	15	15	100.00
2. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชร ในตม สังกัดมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ	47	34	72.34
3. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชร ในตม สังกัดสำนักงานคณะ กรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ	15	15	100.00
4. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชร ในตม สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัด	38	38	100.00
5. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชร ในตม สังกัดสำนักงานคณะ กรรมการข้าราชการครู	12	12	100.00
6. ผู้บริหารโรงเรียนที่ครูใน โครงการเพชรในตมไปสอนอยู่	73	73	100.00
7. ครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4	75	75	100.00
รวม	275	262	95.27

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปถึงกลุ่มประชากรที่เป็นผู้ประเมินโครงการเพชรในตม จำนวน 275 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 262 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.27 ของแบบสอบถามที่ส่งไป โดยผู้ประเมินทุกกลุ่มได้ส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยครบตามจำนวนที่ผู้วิจัยได้ส่งไป ยกเว้นแบบสอบถามที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้ประเมิน ได้รับกลับคืนร้อยละ 72.34 ของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ส่งไป

2. การประเมินโครงการเพชรในตม

ในการประเมินโครงการเพชรในตมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการประเมินโครงการเพชรในตม ออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลผลิต ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละด้านตามลำดับ ดังนี้

2.1 การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ

การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและหลักการของโครงการเพชรในตมว่าสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหรือไม่ ในระดับใด โดยผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เป็นผู้ประเมิน ซึ่งผลการประเมินดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับความคิดเห็น
ของผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม และครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4
เกี่ยวกับการดำเนินโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ

รายการประเมิน	$\bar{X}_1,$ S_1	$\bar{X}_2,$ S_2	$\bar{X}_3,$ S_3	$\bar{X}_4,$ S_4	$\bar{X}_5,$ S_5	$\bar{X}_6,$ S_6	$\bar{X}_T,$ S_T
1. โครงการเพชรในตมสามารถ พัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพให้ ท้องถิ่นได้เพียงใด	2.27 0.70	2.59 0.59	2.80 0.41	2.55 0.50	2.67 0.49	2.69 0.55	2.62 0.55
2. โครงการเพชรในตมมีความ เหมาะสมกับสภาพการ ศึกษาของคนในท้องถิ่น ระดับใด	2.20 0.68	2.09 0.97	2.53 0.52	2.55 0.56	2.42 0.52	2.57 0.62	2.46 0.67
3. โครงการเพชรในตมเปิด โอกาสให้เยาวชนใน ท้องถิ่นเข้าร่วมโครงการ ตามระบบคุณธรรมได้เพียงใด	2.47 0.52	1.80 0.64	2.53 0.52	2.13 0.58	2.42 0.52	2.53 0.62	2.36 0.63
4. โครงการเพชรในตม สามารถตอบสนองความ ต้องการของประชาชนใน ท้องถิ่นทุกฐานะในระดับใด	2.07 0.80	1.55 0.67	2.07 0.70	2.18 0.65	1.67 0.78	2.17 0.65	2.05 0.71
5. โครงการเพชรในตม สามารถชักนำให้คนใน โครงการรักและกลับมา พัฒนาท้องถิ่นภายหลังจบการ ศึกษาแล้ว ได้เพียงใด	2.40 0.63	2.23 0.53	2.47 0.74	2.53 0.69	2.50 0.52	2.71 0.52	2.55 0.60

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}_1,$ S_1	$\bar{X}_2,$ S_2	$\bar{X}_3,$ S_3	$\bar{X}_4,$ S_4	$\bar{X}_5,$ S_5	$\bar{X}_6,$ S_6	$\bar{X}_T,$ S_T
6. โครงการเพชรในตมสามารถ ช่วยพัฒนาและเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตของเยาวชนได้ เพียงใด	2.40 0.63	2.27 0.55	2.60 0.51	2.40 0.60	2.83 0.39	2.65 0.53	2.53 0.56
7. โครงการเพชรในตมสามารถ ช่วยพัฒนาระบบประชาธิปไตย ให้เยาวชนและประชาชนใน ท้องถิ่นได้เพียงใด	2.20 0.94	1.82 0.73	2.40 0.74	2.24 0.59	2.58 0.52	2.45 0.55	2.31 0.67
8. ท่านอยากชักชวน บุตร ญาติ พี่น้อง เข้าร่วมโครงการ เพชรในตมมากเพียงใด	2.67 0.49	1.77 0.92	2.27 0.46	2.53 0.65	1.42 0.79	2.97 0.16	2.54 0.72
9. โครงการเพชรในตมมีความ ทันสมัยเพียงใด	2.07 0.88	1.73 0.94	2.27 0.46	2.24 0.72	2.17 0.39	2.57 0.52	2.30 0.70
10. ท่านเห็นด้วยที่จะให้โครงการ เพชรในตมผลิตบุคลากรใน สาขาวิชาชีพอื่น นอกเหนือ จากการผลิตกำลังคนสาขา วิชาชีพครูเพียงใด	2.53 0.83	2.18 1.01	2.80 0.41	2.34 0.94	2.25 0.75	2.61 0.75	2.49 0.83
รวม	2.33 0.41	2.01 0.39	2.48 0.37	2.37 0.38	2.29 0.20	2.60 0.24	2.42 0.37

จากตาราง 2 การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมาย และหลักการ ซึ่งเป็นการประเมินเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและหลักการของโครงการ เพชรในตมว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหรือไม่ ในระดับใด โดย ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมสังกัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครู ในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เป็นผู้ประเมิน นั้น ผลการประเมินพบว่า ผู้ รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการว่า จุดมุ่งหมายและหลักการของโครงการเพชรในตมมี ความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นค่อนข้างมาก ยกเว้น ครูในโครงการ เพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ที่มีความเห็นว่า จุดมุ่งหมายและหลักการของโครงการ เพชรในตมมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในระดับมาก

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมาย และหลักการ เป็นรายชื่อแล้ว พบว่า ประชากรแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ โครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของทุกสังกัด และครูใน โครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความเห็นว่า โครงการเพชรในตมสามารถพัฒนา กำลังคนที่มีคุณภาพให้ท้องถิ่นได้มาก ยกเว้นผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ที่มีความเห็นว่า โครงการเพชรในตม สามารถพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพให้ท้องถิ่นได้ค่อนข้างมาก

2. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และครูในโครงการเพชร ในตม รุ่นที่ 1-4 มีความเห็นว่า โครงการเพชรในตมมีความเหมาะสมกับสภาพ การศึกษาของคนในท้องถิ่นมาก ส่วนผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกอง อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการครู มีความคิดเห็นว่า โครงการเพชรในตมมีความเหมาะ สมกับสภาพการศึกษาของคนในท้องถิ่นค่อนข้างมาก

3. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด มีความเห็นว่าโครงการเพชรในตมเปิดโอกาสค่อนข้างมากให้เยาวชนในท้องถิ่นได้เข้าร่วมโครงการตามระบบคุณธรรม ยกเว้นผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ที่มีความเห็นว่า โครงการเพชรในตมเปิดโอกาสมากให้เยาวชนในท้องถิ่นได้เข้าร่วมโครงการตามระบบคุณธรรม

4. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความเห็นว่าโครงการเพชรในตมสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นทุกฐานะได้ค่อนข้างมาก

5. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด มีความเห็นว่าโครงการเพชรในตมสามารถชักนำให้คนในโครงการรักและกลับมาพัฒนาท้องถิ่นภายหลังจบการศึกษาแล้วได้ค่อนข้างมาก ยกเว้นผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ที่มีความเห็นว่า โครงการเพชรในตมสามารถชักนำให้คนในโครงการรักและกลับมาพัฒนาท้องถิ่นภายหลังจบการศึกษาแล้วได้มาก

6. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความเห็นว่า โครงการเพชรในตมสามารถช่วยพัฒนา และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเยาวชนได้มาก สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีความคิดเห็นว่าโครงการเพชรในตมสามารถช่วยพัฒนา และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเยาวชนได้ค่อนข้างมาก

7. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่า โครงการเพชรในตมสามารถช่วยพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้ค่อนข้างมาก ยกเว้นผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ที่มีความคิดเห็นว่า โครงการเพชรในตมสามารถช่วยพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้

เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างมาก

8. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่า อยากชักชวนบุตร หรือญาติพี่น้อง เข้าร่วมโครงการเพชรในตมมาก ส่วนผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความคิดเห็นว่าอยากชักชวนบุตร หรือญาติพี่น้อง เข้าร่วมโครงการเพชรในตมค่อนข้างมาก แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กลับมีความคิดเห็นว่า อยากชักชวนบุตร หรือญาติพี่น้อง เข้าร่วมโครงการเพชรในตมค่อนข้างน้อย

9. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด มีความเห็นว่าโครงการเพชรในตมมีความทันสมัยค่อนข้างมาก ยกเว้น ครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ที่มีความคิดเห็นว่า โครงการเพชรในตมมีความทันสมัยมาก

10. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความเห็นด้วยเป็นอย่างมาก ที่จะให้โครงการเพชรในตมผลิตบุคลากรในสาขาวิชาชีพอื่นให้ท้องถิ่น นอกเหนือจากผลิตบุคลากรสายวิชาชีพครู สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีความเห็นด้วยค่อนข้างมาก ที่จะให้โครงการเพชรในตมผลิตบุคลากรในสาขาวิชาชีพอื่นให้ท้องถิ่น นอกเหนือจากผลิตบุคลากรสายวิชาชีพครู

2.2 การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน

การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน เป็นการประเมินเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ซึ่งประกอบด้วย งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร สถานที่เรียน และหอพัก ว่าสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประเมินหรือไม่ ในระดับใด โดยผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมสังกัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงาน

คณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เป็นผู้ประเมิน ซึ่งผลการประเมินดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เกี่ยวกับการดำเนินโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน

รายการประเมิน	$\bar{X}_1$, S_1	$\bar{X}_2$, S_2	$\bar{X}_3$, S_3	$\bar{X}_4$, S_4	$\bar{X}_5$, S_5	$\bar{X}_6$, S_6	$\bar{X}_T$, S_T
1. งบประมาณเกี่ยวกับโครงการเพชรในตมเพียงพอที่จะสนับสนุนกิจกรรมของโครงการเพียงใด	1.20 0.56	1.14 0.89	1.87 0.92	1.26 0.86	1.67 1.23	1.61 0.77	1.47 0.86
2. การช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาลมีเพียงใด	1.00 0.54	1.05 0.79	1.80 0.86	1.16 0.79	1.67 0.99	1.35 0.73	1.30 0.79
3. การช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากภาคเอกชนมีเพียงใด	1.00 0.54	0.96 0.79	1.60 0.74	0.92 0.75	1.50 0.80	1.16 0.75	1.13 0.76
4. ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้งบประมาณเพียงใด	1.53 0.74	1.41 0.96	1.80 0.68	1.08 1.08	0.75 0.87	1.37 0.85	1.32 0.92
5. สภาพแวดล้อมของหอพักของนิสิตในโครงการมีความเหมาะสมเพียงใด	2.07 0.46	1.64 0.73	2.40 0.51	1.11 1.03	1.92 1.00	2.25 0.81	1.90 0.94
6. สถานที่เรียนมีความเหมาะสมเพียงใด	2.47 0.52	1.86 0.89	2.67 0.49	1.53 1.29	2.33 1.16	2.75 0.60	2.32 0.98

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}_1,$ S_1	$\bar{X}_2,$ S_2	$\bar{X}_3,$ S_3	$\bar{X}_4,$ S_4	$\bar{X}_5,$ S_5	$\bar{X}_6,$ S_6	$\bar{X}_T,$ S_T
7. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการมีเพียงพอกับความต้องการเพียงใด	1.73 0.46	1.22 0.84	2.20 0.68	1.13 0.88	1.83 1.19	1.77 0.75	1.62 0.85
8. บุคลากรที่ดำเนินงานตามโครงการมีเพียงพอกับความต้องการเพียงใด	1.53 0.52	1.36 0.85	2.13 0.64	1.47 0.92	1.42 1.00	1.64 0.72	1.59 0.84
9. บุคลากรในหน่วยงานของท่านสนับสนุนโครงการเพชรในตมเพียงใด	2.33 0.49	1.50 0.80	2.53 0.74	2.03 0.92	1.92 1.00	2.11 0.83	2.06 0.86
10. บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการเพชรในตมมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเพียงใด	2.47 0.52	1.59 0.80	2.60 0.51	1.90 1.03	1.42 0.94	2.25 0.74	2.09 0.85
รวม	1.73 0.20	1.38 0.53	2.16 0.48	1.36 2.72	1.64 0.84	1.83 0.46	1.69 2.59

จากตาราง 3 การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการประเมินเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ อันประกอบด้วย งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร สถานที่เรียน และหอพัก

ว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประเมินหรือไม่ ในระดับใด โดยผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 เป็นผู้ประเมินนั้น ผลการประเมินพบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงานว่า ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ อันประกอบด้วย งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร สถานที่เรียน และหอพัก มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประเมินค่อนข้างมาก ยกเว้น ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงานว่า ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ อันประกอบด้วย งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร สถานที่เรียน และหอพัก มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประเมินค่อนข้างน้อย

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน เป็นรายชื่อแล้ว พบว่า ประชากรแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่า งบประมาณเกี่ยวกับโครงการเพชรในตมเพียงพอที่จะสนับสนุนกิจกรรมของโครงการค่อนข้างมาก แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีความคิดเห็นว่า งบประมาณเกี่ยวกับโครงการเพชรในตมเพียงพอที่จะสนับสนุนกิจกรรมของโครงการค่อนข้างน้อย

2. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่าการช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐมีค่อนข้างน้อย แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กลับมีความคิดเห็นว่าการช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐมีค่อนข้างมาก

3. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่าการช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากภาคเอกชนมีค่อนข้างน้อย แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กลับมีความคิดเห็นว่าการช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากภาคเอกชนมีค่อนข้างมาก

4. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความเห็นว่า มีปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้งบประมาณค่อนข้างน้อย แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กลับมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้งบประมาณค่อนข้างมาก

5. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่างบประมาณของหอพักของนิสิตในโครงการมีความเหมาะสมค่อนข้างมาก แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กลับมีความคิดเห็นว่างบประมาณของหอพักของนิสิตในโครงการมีความเหมาะสมค่อนข้างน้อย

6. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด มีความคิดเห็นว่างานที่เรียนมีความเหมาะสมค่อนข้างมาก สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่างานที่เรียนมีความเหมาะสมมาก

7. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด มีความคิดเห็นว่าการวัดอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการมีเพียงพอกับความต้องการค่อนข้างมาก แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กลับมีความคิดเห็นว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการมีเพียงพอกับความต้องการค่อนข้างน้อย

8. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความเห็นว่า บุคลากรที่ดำเนินงานตามโครงการเพชรในตมมีเพียงพอกับความต้องการค่อนข้างมาก แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กลับมีความคิดเห็นว่า บุคลากรที่ดำเนินงานตามโครงการเพชรในตมมีเพียงพอกับความต้องการค่อนข้างน้อย

9. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่า บุคลากรในหน่วยงานของตนสนับสนุนโครงการเพชรในตมค่อนข้างมาก สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความคิดเห็นว่า บุคลากรในหน่วยงานของตนสนับสนุนโครงการเพชรในตมมาก แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลับมีความคิดเห็นว่า บุคลากรในหน่วยงานของตนสนับสนุนโครงการเพชรในตมค่อนข้างน้อย

10. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่า บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการเพชรในตมมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความคิดเห็นว่า บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการเพชรในตมมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเป็นอย่างมาก แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กลับมีความคิดเห็นว่า บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการเพชรในตมมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนค่อนข้างน้อย

2.3 การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการดำเนินงาน

งาน

การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการดำเนินงาน เป็นการประเมินเกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนิสิตในโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การคัดเลือกบัณฑิตโครงการเพชรในตมเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูว่าสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประเมินหรือไม่ ในระดับใด โดยผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เป็นผู้ประเมิน ซึ่งผลการประเมินดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับความคิดเห็น
ของผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4
เกี่ยวกับการดำเนินโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการดำเนินงาน

รายการประเมิน	$\bar{X}_1$, S_1	$\bar{X}_2$, S_2	$\bar{X}_3$, S_3	$\bar{X}_4$, S_4	$\bar{X}_5$, S_5	$\bar{X}_6$, S_6	$\bar{X}_T$, S_T
1. เกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเข้า โครงการมีความเหมาะสม เพียงใด	2.13 0.64	1.82 0.80	2.53 0.52	1.74 1.01	1.92 1.00	2.29 0.69	2.10 0.82
2. ระยะเวลาที่เปิดรับสมัคร นิสิตเข้าโครงการมีความ เหมาะสมเพียงใด	2.33 0.82	1.91 0.64	2.47 0.52	1.50 0.98	1.92 1.00	2.13 0.84	2.00 0.89
3. การทำสัญญาระหว่าง มหาวิทยาลัยกับนิสิตมีปัญหา เพียงใด	1.53 0.83	1.32 0.89	1.60 0.74	1.24 1.05	2.08 1.08	1.51 0.96	1.48 0.97
4. เกณฑ์การรักษาสภาพระหว่าง เรียนของนิสิตในโครงการมี ความเหมาะสมเพียงใด	2.13 0.35	1.59 0.80	2.47 0.52	1.66 1.15	2.08 1.08	2.16 0.68	2.00 0.85
5. เกณฑ์การประเมินนิสิตก่อน สำเร็จการศึกษามีความ เหมาะสมเพียงใด	2.13 0.64	1.55 0.74	2.60 0.51	1.58 1.08	1.92 1.00	2.19 0.82	1.99 0.90
6. เนื้อหากิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของโครงการเพียงใด	2.27 0.59	1.96 0.72	2.67 0.49	1.68 1.19	2.17 1.27	2.40 0.70	2.19 0.90
7. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีความเหมาะสมเพียงใด	2.00 0.66	1.96 0.79	2.47 0.52	1.66 1.21	2.33 1.16	2.23 0.73	2.08 0.90

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}_1,$ S_1	$\bar{X}_2,$ S_2	$\bar{X}_3,$ S_3	$\bar{X}_4,$ S_4	$\bar{X}_5,$ S_5	$\bar{X}_6,$ S_6	$\bar{X}_T,$ S_T
8. การประสานงานระหว่าง หน่วยงานของท่านกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมี เพียงใด	2.00 0.66	1.41 0.67	2.47 0.52	1.55 0.95	1.75 1.06	1.88 0.84	1.80 0.86
9. การจัดทำแผนปฏิบัติงานตาม โครงการมีเพียงใด	1.87 0.74	1.50 0.80	2.60 0.51	1.58 1.06	1.75 1.06	1.95 0.75	1.85 0.88
10. ท่านสามารถปฏิบัติงานได้ ตามแผนปฏิบัติงานของ โครงการเพชรในตมได้ เพียงใด	2.07 0.46	1.73 0.77	2.60 0.51	1.37 1.00	1.67 1.00	2.04 0.83	1.88 0.87
11. เกณฑ์การคัดเลือกผู้สำเร็จ การศึกษาเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการครูมีความ เหมาะสมเพียงใด	2.47 0.52	1.86 0.83	2.73 0.46	2.21 0.91	2.73 0.46	2.48 0.60	2.33 0.76
12. ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคใน การคัดเลือกผู้สำเร็จการ ศึกษาเข้ารับราชการเป็น ข้าราชการครูเพียงใด	1.27 0.88	0.91 0.68	1.60 1.83	1.11 1.06	1.92 1.00	1.36 1.14	1.30 1.04
รวม	2.02 0.32	1.63 0.53	2.40 0.40	1.57 0.83	1.95 0.98	2.05 0.45	1.93 0.62

จากตาราง 4 การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการดำเนินงาน เป็นการประเมินเกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนิสิตในโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การคัดเลือกบัณฑิตโครงการเพชรในตมเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู ว่าจะมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประเมินหรือไม่ ในระดับใด โดยผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เป็นผู้ประเมิน ซึ่งผลการประเมินพบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม ทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตมรุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการดำเนินงานว่า การคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนิสิตในโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การคัดเลือกบัณฑิตโครงการเพชรในตมเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการดำเนินงาน เป็นรายชื่อแล้ว พบว่า ประชากรแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม ทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเข้าโครงการว่า มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก ยกเว้นผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเข้าโครงการว่า มีความเหมาะสมมาก
2. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตมรุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาที่เปิดรับสมัครนิสิตเข้าโครงการว่า มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก
3. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความ

คิดเห็นว่า การทำสัญญาระหว่างมหาวิทยาลัยกับนิสิตมีปัญหาค่อนข้างมาก แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีความคิดเห็นว่า การทำสัญญาระหว่างมหาวิทยาลัยกับนิสิตมีปัญหาค่อนข้างน้อย

4. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การรักษาสภาพระหว่างเรียนของนิสิตในโครงการว่ามีความเหมาะสมค่อนข้างมาก

5. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินนิสิตก่อนสำเร็จการศึกษาว่ามีความเหมาะสมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินนิสิตก่อนสำเร็จการศึกษาว่ามีความเหมาะสมมาก

6. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหากิจกรรมเสริมหลักสูตรว่าจัดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหากิจกรรมเสริมหลักสูตรว่าจัดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการมาก

7. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม ทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมตลอดหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมค่อนข้างมาก

8. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม ทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงานของตนเองกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องค่อนข้างมาก แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลับมีความคิดเห็นว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงานของตนเองกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อย

9. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่าการจัดทำแผนปฏิบัติงานตามโครงการ

เพชรในตมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความคิดเห็นว่าการจัดทำ แผนปฏิบัติงานตามโครงการเพชรในตมอยู่ในระดับมาก

10. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด กองอำนวยการรักษา ความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ ครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความเห็นว่าการปฏิบัติงาน ได้ตามแผนปฏิบัติงานโครงการเพชรในตม ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ มีความเห็นว่าการปฏิบัติงานได้ตามแผนปฏิบัติงานโครงการเพชรใน ตม อยู่ในระดับมาก แต่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัด กลับมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานได้ตามแผนปฏิบัติงาน โครงการเพชรในตม ได้ค่อนข้างน้อย

11. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการ เพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่าการคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาเข้า รับราชการเป็นข้าราชการครูมีความเหมาะสมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีความเห็นว่าการคัด เลือกผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูมีความเหมาะสมมาก

12. ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม ทุกสังกัด และครูในโครงการ เพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคค่อนข้างน้อยในการ คัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู แต่ผู้รับผิดชอบโครงการ เพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการครู กลับมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคค่อนข้างมาก ในการคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู

2.4 การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านผลผลิต

การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านผลผลิต เป็นการประเมินเกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการที่ได้ปฏิบัติมา โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ไปสอนอยู่ เป็นผู้ประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 และประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ซึ่งผลการประเมินโครงการเพชรในตม ด้านผลผลิต ดังแสดงในตาราง 5-6

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่ครูในโครงการเพชรในตมไปสอนอยู่ เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูของครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4

รายการประเมิน	$\bar{X}_j$	S_j	คุณลักษณะความเป็นครู
<u>ด้านการเตรียมการสอน</u>			
1. การศึกษาหลักสูตรและคู่มือครูจนเข้าใจก่อนลงมือเตรียมการสอน	2.671	0.473	ดีมาก
2. การค้นคว้าและทำความเข้าใจในเนื้อหาที่สอนจากหนังสือหลาย ๆ เล่ม เพียงใด	2.575	0.498	ดีมาก
3. การจัดทำบันทึกการสอน	2.425	0.665	ดี
4. การเตรียมกิจกรรมประกอบการสอน	2.493	0.556	ดี
5. การเตรียมสื่อให้พร้อมก่อนถึงเวลาสอน	2.466	0.555	ดี
6. การศึกษาค้นคว้าเพื่อนำเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มาใช้	2.548	0.578	ดีมาก

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}_j$	S_j	คุณลักษณะความ เป็นครู
<u>ด้านการสอน</u>			
1. การทบทวนเนื้อหาเดิมก่อนสอน เนื้อหาใหม่	2.726	0.479	ดีมาก
2. การนำเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งที่สอน	2.534	0.529	ดีมาก
3. การบอกจุดประสงค์ของบทเรียน ก่อนสอน	2.384	0.592	ดี
4. การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ เรียนการสอน	2.877	0.331	ดีมาก
5. การฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่น	2.808	0.396	ดีมาก
6. การเน้นเนื้อหาสาระที่สำคัญขณะสอน	2.630	0.589	ดีมาก
7. การเพิ่มเติมเนื้อหาที่สอนให้ กว้างขวางกว่าบทเรียน	2.438	0.527	ดี
8. การจัดสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน ที่เรียนช้า	2.438	0.623	ดี
9. การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ ด้วยตนเอง	2.534	0.603	ดีมาก
10. การใช้วิธีใหม่ ๆ อธิบายเมื่อ นักเรียนยังไม่เข้าใจบทเรียน	2.534	0.555	ดีมาก
11. การเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ ตอบคำถาม	2.726	0.449	ดีมาก
12. การใช้สื่อการเรียนการสอน	2.438	0.500	ดี
13. การฝึกให้นักเรียนรู้จักสรุปบทเรียน	2.356	0.586	ดี

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}_7$	S_7	คุณลักษณะความ เป็นครู
<u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>			
1. การวางแผนการวัดและประเมิน ผลการเรียนไว้ล่วงหน้า	2.548	0.554	ดีมาก
2. การทดสอบความรู้ของนักเรียนก่อน สอนเนื้อหาใหม่	2.178	0.561	ดี
3. การทดสอบความรู้ความเข้าใจ และทักษะของนักเรียนหลังจากเรียน จบแต่ละเนื้อหา	2.548	0.501	ดีมาก
4. การตรวจผลงานของนักเรียนทุกชิ้น ที่มอบหมายให้นักเรียนทำ	2.890	0.315	ดีมาก
5. การชี้แจงวิธีการทำแบบทดสอบให้ นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน	2.699	0.462	ดีมาก
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล	2.781	0.417	ดีมาก
7. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พัฒนาการของเด็กระดับประถมศึกษา	2.685	0.497	ดีมาก
8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของครูและโรงเรียนประถม- ศึกษา	2.699	0.462	ดีมาก

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}_j$	S_j	คุณลักษณะความ เป็นครู
<u>ด้านคุณธรรมและจริยธรรม</u>			
1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและหน้าที่	2.863	0.419	ดีมาก
2. ความรับผิดชอบ	2.795	0.440	ดีมาก
3. ความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน	2.863	0.384	ดีมาก
4. ความอดทน	2.822	0.420	ดีมาก
5. ความเสียสละ	2.863	0.346	ดีมาก
6. การใฝ่หาความรู้	2.726	0.449	ดีมาก
7. ความเป็นผู้นำ	2.493	0.580	ดี
8. ความมีมนุษยสัมพันธ์	2.740	0.472	ดีมาก
9. การแต่งกาย	2.890	0.393	ดีมาก
10. ความประหยัด	2.795	0.440	ดีมาก
11. ความพร้อมของสุขภาพกายและ สุขภาพจิต	2.890	0.315	ดีมาก
12. ค่านิยมในการทำงานและการ ดำรงชีวิต	2.740	0.472	ดีมาก
13. การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	2.863	0.346	ดีมาก

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}_r$	S_r	คุณลักษณะความ เป็นครู
<u>ด้านอื่น ๆ</u>			
1. ความรู้ของครูที่สำเร็จการศึกษา ตามโครงการเพชรในตม	2.767	0.457	ดีมาก
2. ความสามารถในการสอนของครู ที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการ เพชรในตม	2.753	0.465	ดีมาก
3. ความประพฤติที่เป็นแบบอย่างได้ของ ครูที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการ เพชรในตม	2.712	0.540	ดีมาก

จากตาราง 5 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีครูในโครงการเพชรในตม รุ่น
ที่ 1-4 ไปสอนอยู่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูของครูในโครงการ
เพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า
ครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความสามารถในการเตรียมการสอนข้อ 1,
2 และ 6 ดีมาก ส่วนความสามารถในการเตรียมการสอนข้อ 3, 4 และ 5 อยู่
ในระดับดี

2. ด้านการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าครูในโครงการ
เพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความสามารถในการสอนอยู่ในระดับดีมากเกือบทุกข้อ ยก
เว้นความสามารถในการสอนข้อ 3, 7, 8, 12 และ 13 ที่มีความสามารถอยู่ใน

ระดับดี

3. ด้านการวัดและประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความสามารถในการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับดีมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นความสามารถในการวัดและประเมินผลข้อ 2 ที่มีความสามารถอยู่ในระดับดี

4. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับดีมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นคุณธรรมและจริยธรรมข้อ 7 ที่มีอยู่ในระดับที่ดี

5. ด้านอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีคุณลักษณะความเป็นครูด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับที่ดีมาก

เมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ได้ผลดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนระดับความพึงพอใจ
ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4

รายการประเมิน	$\bar{X}_j$	S_j	ระดับความพึงพอใจ
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.712	0.456	มาก
2. ความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา	2.712	0.485	มาก
3. ความรู้ความสามารถพิเศษ	2.521	0.556	มาก
4. ความประพฤติและการปฏิบัติตัวเป็น แบบอย่างที่ดี	2.740	0.528	มาก
5. การอุทิศสละเวลาเพื่อประโยชน์ ต่อราชการ	2.781	0.534	มาก
6. ความเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น	2.411	0.642	ค่อนข้างมาก
7. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น	2.603	0.618	มาก
8. ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนครู และชุมชน	2.781	0.449	มาก
9. การสร้างสามัคคีในหมู่คณะ	2.781	0.507	มาก
10. ผลงานที่ครูในโครงการเพชรในตม ปฏิบัติได้ผลสำเร็จ	2.548	0.528	มาก
รวม	2.659	0.364	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจในตัวครู
ในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 6
ที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจในตัวครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 อยู่
ในระดับค่อนข้างมาก

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการเพชรในตม ในรายละเอียด ดังนี้

1. โครงการเพชรในตมมีจุดมุ่งหมายและหลักการ (Context) สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหรือไม่ เพียงใด
2. ปัจจัยในการดำเนินงาน (Input) ที่ใช้ในโครงการ ได้แก่ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร สถานที่เรียน และหอพัก มีความเพียงพอและเหมาะสมเพียงใด
3. กระบวนการดำเนินงาน (Process) ซึ่งได้แก่ การคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าเป็นนิสิตในโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การคัดเลือกบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในโครงการเพชรในตมเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู มีความเหมาะสมเพียงใด
4. ผลผลิต (Product) ที่ได้จากการดำเนินโครงการเพชรในตมมีคุณภาพเพียงใด ซึ่งได้แก่ คุณลักษณะความเป็นครูของบัณฑิตโครงการเพชรในตมและความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนที่บัณฑิตเพชรในตมไปสอนอยู่

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพชรในตม ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ 7 กลุ่ม จำนวน 275 คน คือ

1. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน จำนวน 15 คน
2. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ จำนวน 47 คน

3. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 15 คน

4. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 38 คน

5. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู จำนวน 12 คน

6. ครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 75 คน

7. ผู้บริหารโรงเรียนที่ครูในโครงการเพชรในตมไปปฏิบัติหน้าที่สอน จำนวน 73 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ฉบับ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เพื่อประเมินโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ จำนวน 10 ข้อ ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน จำนวน 10 ข้อ และด้านกระบวนการดำเนินงาน จำนวน 12 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ และหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเป็นปรนัยของข้อคำถาม

2. แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนที่ครูในโครงการเพชรในตมไปสอนอยู่ เพื่อประเมินโครงการเพชรในตม ด้านผลผลิต ซึ่งได้แก่ คุณลักษณะความเป็นครูของครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ด้านการเตรียมการสอน จำนวน 6 ข้อ ด้านการสอน จำนวน 13 ข้อ ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 8 ข้อ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม จำนวน 13 ข้อ และด้านอื่น ๆ จำนวน 3 ข้อ และสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ และหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความเป็นปรนัยของข้อคำถาม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปถึงผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียนที่ครูในโครงการเพชรในตมไปปฏิบัติหน้าที่ และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งจัดส่งซองที่ติดแสตมป์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ส่งแบบสอบถามที่ตอบเสร็จแล้ว กลับคืนผู้วิจัย

2. สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมของ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงาน ก.ค. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และสมบูรณ์
2. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วมาลงรหัส และบันทึกเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์
3. เตรียมโปรแกรมคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC⁺

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากประชากรแต่ละกลุ่ม
2. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามแต่ละฉบับ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อดูว่าประชากรแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ

โครงการเพชรในตมแต่ละข้อ ในแต่ละด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลผลิต อยู่ในระดับใด โดยผู้วิจัยได้กำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความคิดเห็นของประชากรทุกกลุ่ม ไว้ดังนี้

การแปลความหมายคะแนน

<u>คะแนนเฉลี่ย</u>	<u>ระดับความคิดเห็น</u>
0.01 - 0.49	น้อย หรือ ไม่ดี
0.50 - 1.49	ค่อนข้างน้อย หรือ ค่อนข้างดี
1.50 - 2.49	ค่อนข้างมาก หรือ ดี
2.50 - 3.00	มาก หรือ ดีมาก

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการประเมินโครงการเพชรในตมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการประเมินโครงการเพชรในตม ออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลผลิต ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละด้าน ตามลำดับ ดังนี้

1. การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ

การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ

ผลการประเมินพบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัดมีความคิดเห็นว่าจุดมุ่งหมายและหลักการของโครงการเพชรในตมมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นค่อนข้างมาก โดยเฉพาะครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่าจุดมุ่งหมายและหลักการของโครงการเพชรในตม มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ เป็นรายชื่อแล้ว พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูไม่ต้องการให้บุตรหรือญาติพี่น้อง เข้าร่วมโครงการเพชรในตม และยังพบว่า ผู้ประเมินโครงการเพชรในตมของทุกสังกัด รวมทั้งครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4

ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า โครงการเพชรในตมควรผลิตบุคลากรในสาขาวิชาชีพอื่นให้ท้องถิ่นด้วย นอกเหนือจากการผลิตบุคลากรสายวิชาชีพครู

2. การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน

การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน ผลการประเมินพบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่า ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ อันประกอบด้วย งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร สถานที่เรียน และหอพัก มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประเมินค่อนข้างมาก ยกเว้น ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีความคิดเห็นว่า ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ อันประกอบด้วย งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร สถานที่เรียน และหอพัก ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ประเมิน และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน เป็นรายชื่อ ผลการประเมินพบว่า มีปัจจัยที่เป็นปัญหาของผู้ประเมินแต่ละกลุ่ม คือ

2.1 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีความคิดเห็นว่า งบประมาณเกี่ยวกับโครงการเพชรในตมยังไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนกิจกรรมของโครงการ

2.2 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่า ยังขาดการช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ

2.3 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม วันที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่า ยังขาดการช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากภาคเอกชน

2.4 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้งบประมาณค่อนข้างมาก

2.5 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมของหอพักของนิสิตในโครงการเพชรในตมยังไม่ได้เท่าที่ควร

2.6 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีความคิดเห็นว่า วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการยังไม่เพียงพอกับความต้องการ

2.7 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีความคิดเห็นว่า ยังขาดบุคลากรในการดำเนินงานตามโครงการเพชรในตม

2.8 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความคิดเห็นว่า บุคลากรในหน่วยงานของตนสนับสนุนโครงการเพชรในตมค่อนข้างน้อย

2.9 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีความคิดเห็นว่า บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการเพชรในตมมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนค่อนข้างน้อย

3. การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการดำเนินงาน

การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการดำเนินงาน ผลการประเมินพบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่า การคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนิสิตในโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การคัดเลือกบัณฑิตโครงการเพชรในตมเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการดำเนินงานเป็นรายข้อ เพื่อศึกษาว่ามีการบวนการดำเนินงานใดบ้างที่เป็นปัญหาของผู้ประเมินแต่ละกลุ่ม ผลการประเมิน พบว่า

3.1 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่า การทำสัญญาระหว่างมหาวิทยาลัยกับนิสิตมีปัญหาค่อนข้างมาก

3.2 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มีความคิดเห็นว่า มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของตน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อย

3.3 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด สำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัด มีความคิดเห็นว่า สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนปฏิบัติงาน โครงการเพชรในตม ได้ค่อนข้างน้อย

3.4 ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาหรืออุปสรรคค่อนข้างมากในการคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู

4. การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านผลผลิต

การประเมินโครงการเพชรในตม ด้านผลผลิต ผลการประเมิน พบว่า

4.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็น ครูของครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ว่ามีความสามารถในการเตรียม การสอน ด้านการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับที่ดี ถึง ดีมาก

4.2 ด้านความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูในโครงการ เพชรในตม รุ่นที่ 1-4 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจมากเกือบทุก รายการ ยกเว้นความเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจค่อนข้างมาก

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด มีความคิดเห็นว่าจุดมุ่งหมายและ หลักการของโครงการเพชรในตมมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นค่อนข้าง

ข้างมาก โดยเฉพาะครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่า จุดมุ่งหมายและหลักการของโครงการเพชรในตม มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในระดับมาก แสดงว่า โครงการเพชรในตมสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการส่งเสริมให้เยาวชนในหมู่บ้าน อพป. มีความรู้ความสามารถที่จะไปเป็นครูในชนบทที่ทุรกันดารห่างไกลความเจริญได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพและชีวิตประจำวัน จนสามารถใช้วิชาความรู้ไปพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง อีกทั้งเป็นผู้นำทางความรู้ และความคิดให้กับผู้อยู่ในหมู่บ้าน อพป. ได้ แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ เป็นรายชื่อแล้วพบว่า ผู้ประเมินโครงการเพชรในตมของทุกสังกัด รวมทั้งครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันค่อนข้างมากกว่า โครงการเพชรในตมควรผลิตบุคลากรในสาขาวิชาชีพอื่นให้ท้องถิ่นด้วย นอกเหนือจากการผลิตบุคลากรสายวิชาชีพครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประเมินทุกกลุ่มต่างยอมรับว่า ในการพัฒนาท้องถิ่นทุรกันดารให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ให้ได้ผลอย่างแท้จริง จำเป็นต้องใช้บุคลากรหลายสาขาวิชาชีพ มิใช่ใช้เฉพาะข้าราชการครูตามโครงการเพชรในตมเพียงอย่างเดียว สำหรับกรณีที่ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีความคิดเห็นว่า ไม่ต้องการชักชวนบุตร หรือญาติพี่น้อง เข้าร่วมโครงการเพชรในตม นั้น อาจเนื่องมาจากผู้ประเมินกลุ่มนี้ทราบว่า บุตร หรือญาติพี่น้องของตนขาดคุณสมบัติในการสมัครเข้าโครงการเพชรในตม และต้องการให้โครงการเพชรในตมเป็นโครงการส่งเสริมเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. ให้มีความรู้ความสามารถที่จะไปเป็นครูในชนบทที่ทุรกันดารห่างไกลความเจริญได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2. ผลการประเมินโครงการเพชรในตม ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน ที่พบว่าผู้ประเมินเกือบทุกกลุ่ม ยกเว้นผู้ประเมินจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีความคิดเห็นว่า งบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนโครงการเพชรในตมทั้งจากภาครัฐและเอกชนยังไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนกิจกรรมของโครงการ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษา

ความมั่นคง และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความคิดเห็นว่าคุณเองมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งบประมาณค่อนข้างมาก ทั้งนี้เพราะผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้ดำเนินโครงการเพชรในตมโดยตรงในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มโครงการจนกระทั่งมีผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการ จึงทราบได้ที่ว่าปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงานนั้นยังไม่เพียงพอ ส่วนผู้ประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการข้าราชการครูที่ไม่มีปัญหาเรื่องงบประมาณนั้น เป็นเพราะผู้ประเมินกลุ่มนี้ทำหน้าที่เฉพาะขออนุมัติคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาจากโครงการเพชรในตมเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการใช้งบประมาณแต่อย่างใด

3. ผลการประเมินโครงการเพชรในตม ด้านกระบวนการดำเนินงาน โดยภาพรวมแล้ว มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ผู้ประเมินโครงการเพชรในตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีปัญหาหรืออุปสรรคค่อนข้างมากในการคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู ทั้งนี้เพราะผู้ประเมินกลุ่มอื่นมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู จึงไม่ทราบถึงความยากลำบากของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการจัดสรรตำแหน่งให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการเพชรในตม เพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูในหมู่บ้าน อพป. ที่เป็นภูมิลาเนา เพราะต้องมีการกันอัตราไว้ล่วงหน้าเป็นเวลา 4 ปี มิฉะนั้นผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการเพชรในตมอาจจะไม่ได้บรรจุในหมู่บ้าน อพป. ที่เป็นภูมิลาเนาก็ได้ ซึ่งทำให้ขัดกับมติ ก.ค. และอาจถูกทักท้วงได้ และในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูเอง ก็ต้องทำหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องของตำแหน่งที่จะใช้ในการบรรจุผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการเพชรในตม ก่อนที่จะนำเสนอ ก.ค. เพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเห็นว่า ยังมีการประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการยังไม่เข้าใจวิธีการดำเนินงานบางขั้นตอนก็เป็นได้ จึงสมควรที่

ผู้รับผิดชอบโครงการนี้ทุกสังกัด จะได้ร่วมมือกันจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการถือปฏิบัติต่อไป

4. ผลการประเมินโครงการเพชรในตม ด้านผลผลิต พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูของครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ว่ามีความสามารถในการเตรียมการสอน ด้านการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับที่ดี ถึง ดีมาก ในด้านความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 อยู่ในระดับที่ดีมากเกือบทุกรายการ ยกเว้น ความเป็นผู้นำในการพัฒนาห้องถิ่น ที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีความสามารถอยู่ในระดับดี ซึ่งผลการประเมินนี้แสดงว่า โครงการเพชรในตมสามารถส่งเสริมให้เยาวชนในหมู่บ้าน อพป. มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นครูในชนบทที่ทรูกันดารห่างไกลความเจริญได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารโรงเรียน สมดังเจตนารมณ์ของโครงการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการเพชรในตม

1.1 ในการคัดเลือกนักศึกษาตามโครงการเพชรในตม ควรมีการสอบวัดทางด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ด้วย นอกเหนือจากการคัดเลือกโดยใช้แบบทดสอบวัดความถนัด

1.2 หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพชรในตม ควรจัดให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับโครงการเพชรในตมขึ้นทุกปี โดยมีการเชิญผู้บริหารโรงเรียนที่มีครูในโครงการเพชรในตมไปปฏิบัติหน้าที่ และครูในโครงการเพชรในตม เข้าร่วมสัมมนาด้วย เพื่อจะได้ทราบข้อดีและข้อบกพร่องของโครงการเพชรในตม ทั้งนี้เพื่อให้โครงการเพชรในตมได้รับการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.3 ครูในโครงการเพชรในตมอาจนำแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ด้านผลผลิต ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ไปประเมินตนเองเพื่อดูว่าตนมีคุณลักษณะความเป็นครูแต่ละด้านอยู่ในระดับใด หากพบว่าตนเองยังบกพร่องในเรื่องใด ก็ควรได้มีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้อยู่ในระดับที่ดีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นครูของข้าราชการครูตามโครงการเพชรในตม โดยให้ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการเพชรในตม เป็นผู้ประเมิน เพื่อผลการประเมินว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นครูของข้าราชการครูที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งจากการสอบแข่งขันกับข้าราชการครูที่ได้รับการคัดเลือกตามโครงการเพชรในตม ที่สอนอยู่ในโรงเรียนเดียวกันในหมู่บ้าน อพป. และความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อข้าราชการครูทั้งสองประเภท ว่ามีคุณลักษณะแตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด และผู้บริหารมีความพึงพอใจต่างกันหรือไม่ เพียงใด

2.3 ควรมีการศึกษาว่า โครงการเพชรในตมควรผลิตบุคลากรในสาขาวิชาชีพใดบ้างให้ท้องถิ่น นอกเหนือจากการผลิตบุคลากรสาขาวิชาชีพครู ทั้งนี้เพื่อเสริมให้โครงการเพชรในตมมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.4 หากโครงการเพชรในตมมีการผลิตบุคลากรในสาขาวิชาชีพอื่นให้ท้องถิ่นแล้ว นอกเหนือจากการผลิตบุคลากรสาขาวิชาชีพครู ควรมีการศึกษาว่าบุคลากรในสาขาวิชาชีพอื่นที่ผลิตนั้น สามารถพัฒนาท้องถิ่นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ได้มากน้อยระดับใด และให้ผลที่แตกต่างจากการผลิตบุคลากรสาขาวิชาชีพครูมากน้อยเพียงใด

2.5 หากมีการปรับปรุงโครงการเพชรในตม ตามผลการประเมินที่พบในครั้งนั้นแล้ว ควรได้มีการประเมินโครงการนี้ภายหลังที่ได้ปรับปรุงแล้ว เพื่อดูว่าปัญหาต่าง ๆ ที่พบในการประเมินโครงการเพชรในตมครั้งนี้ ได้รับการแก้ไขตรงตามข้อค้นพบในครั้งนั้นหรือไม่ เพียงใด

2.6 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของผู้สำเร็จ การศึกษาตามโครงการเพชรในตม เช่น ความรู้ และทักษะที่ได้รับจาก มหาวิทยาลัย คุณลักษณะความเป็นครู สถานที่ปฏิบัติงาน และลักษณะงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ฯลฯ เป็นต้น

2.7 หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพชรในตม ควรมีการควบคุมดูแลและติดตามผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูที่สำเร็จการศึกษา ตามโครงการเพชรในตมเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครู ในโครงการเพชรในตม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สุตประเสริฐ และคณะวิจัยที่ 2. โครงการปรับปรุงหลักสูตรกรมการฝึกหัดครู : การศึกษาหาสมรรถนะของครูประถมศึกษาคือต้องการ.
กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2523.
- กันต์ ชินบุตร. "วิญญาณครู," ประชาศึกษา. 32(13) : 4 - 6 ;
ตุลาคม 2524.
- การศึกษาแห่งประเทศไทย, สมาคม. การประชุมสัมมนาเรื่องบทบาทของครูต่อการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528.
- กลุ่มวิทยาลัยครู ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคกลาง. "ความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อวิทยาลัย," เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 1 : การวิจัยด้านการฝึกหัดครูและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครู.
22 - 35 ; โรงพิมพ์ศาสนา, 2528.
- โกวิทย์ พวงงาม. "การประเมินผลโครงการ," วารสารพัฒนาชุมชน.
30(5) : 31 - 32 ; พฤษภาคม 2534.
- ชนิษฐา วิทยานุมาศ และคณะ. รวมบทความทางการประเมินโครงการ.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. องค์กำหนดประสิทธิภาพของครูประถมศึกษา : รายงานการศึกษาและประเมินผลประสิทธิภาพของการประถมศึกษา เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526.
- _____. รายงานการประเมินโครงการครูทายาท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภา, 2533.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. องค์กำหนดประสิทธิภาพของครู
ประถมศึกษา : รายงานการศึกษาและประเมินผลประสิทธิภาพของการ
ประถมศึกษา เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 แห่งชาติ, 2526.

คณะกรรมการข้าราชการครู, สำนักงาน. คู่มือการรักษาวินัยข้าราชการครู.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2528.
 . การบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู : กฎหมายและระเบียบ
ในการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

คณะผู้จัดทำวารสารเศรษฐศาสตร์และสังคม. "ประชากรกับการพัฒนาชนบท
 ความเห็นจากครูดีเด่น," วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 15 :
 38 - 42 ; พฤศจิกายน - ธันวาคม 2521.

จรีรัตน์ สาครินทร์. "คุณภาพของครูอยู่ที่ไหน," วารสารศึกษาศาสตร์.
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2(4) : 32 - 36 ;
 ตุลาคม 2528 - มกราคม 2529.

จันทร์ ชุ่มเมืองปัก. มาตรฐานวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ
 ครูสภา, ม.ป.ป. (อัดสำเนา).

จาริก ชูภิตติกุล. การวิเคราะห์พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาของนักศึกษาครูและ
สิ่งกระตุ้นพฤติกรรม. ปริญญาณพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

จาริก นนทวาลี. เกณฑ์การตัดสินครูประถมศึกษาดีเด่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

จิตรกร ตั้งเกษมสุข. "ครูประถมศึกษากับการพัฒนาชนบท," ครูปริทัศน์.
 8(12) : 88 - 89 ; ธันวาคม 2526.

จิตรกร ตั้งเกษมสุข. "บทเรียน จากอดีต : ครูกับการพัฒนาชีวิตและสังคม,"
วารสารครูศาสตร์. 12(4) : 96 - 101 ; เมษายน - มิถุนายน
 2527.

จำเนียร สุธหลาย และคณะ. รวมบทความทางการประเมินโครงการ.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ฉลอง ภิรมย์รัตน์. "ความศรัทธาในอาชีพครูของนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มภาคใต้,"

เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 1 : การวิจัยด้านการ

ฝึกหัดครูและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

ชาญชัย ศรีไสยเพชร. การประเมินศึกษา. (2) : ศึกษา 336. ม.ป.ท.,

2523.

ไฉย อุดมบุญญานภาพ. "คุณภาพของครูกับอนาคตของประเทศ," ประชาศึกษา.

35(8) : 3 - 5 ; พฤษภาคม 2528.

ดิลก บุญเรืองรอด. ปรัชญาการฝึกหัดครูไทย : การจัดการฝึกหัดครูเพื่อให้ได้ครู

ที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. "บทบาทของครูในสังคมปัจจุบัน," มิตรครู. 23(3) :

36 - 37 ; 15 กุมภาพันธ์ 2524.

ทองคุณ หงส์พันธ์. ครู : บทบาท พฤติกรรมและคุณภาพ. บุรีรัมย์ : สวัสดิ์

การพิมพ์, 2527.

นิคม ตั้งคะพิภพ และคณะ. รวมบทความทางการประเมินโครงการ.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

นิพนธ์ จิตต์ภักดี. "เราจะเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษากันอย่างไรดี," สารพัฒนา

หลักสูตร. 39 : 3 - 5 ; มิถุนายน 2528.

นิรุต ถึงนาค. "วิทยาลัยครูกับการผลิตครูที่มีคุณภาพ," ครูปริทัศน์. 8(12) :

90 - 93 ; ธันวาคม 2526.

นิตา ชูโต. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : ชรรมสารการพิมพ์, 2527.

บุญเพิ่ม อิทธีรัตน์. "คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูสอนภาษาในอุดมคติ,"

วารสารวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน. 1(1) : 16 - 20 ;

มกราคม - มิถุนายน 2529.

ประชุม รอดประเสริฐ. "การประเมินผลโครงการ : ศาสตร์ควรรู้สำหรับ

ผู้บริหาร," วารสารวัดผลการศึกษา. 9(25) : 37 - 53 ;

พฤษภาคม - สิงหาคม 2530.

ประพัฒน์ จำปาไทย. "นักวิจัยคุย," วิจัยการศึกษา. 6(1) : 30 ;

สิงหาคม - กันยายน 2530.

ประไพศรี ตยานันท์. การประเมินโครงการครุทายาทของวิทยาลัยครู.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2533. อัดสำเนา.

ประยูร ชีระพงษ์. "วิญญาณครู," 40 ปีครุสภา. 2528.

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. "ครูศึกษากับอนาคตของประเทศไทย,"

ครูศาสตร์. 13(1) : 9 - 11 ; กรกฎาคม - กันยายน 2527.

ปรีชา เศรษฐีธร. "คุณภาพ คุณธรรม และความรู้," ครูปริทัศน์. 6(1) :

58 - 62 ; มกราคม 2534.

พจน์ สะเพียรชัย. "คำกล่าวปิดการสัมมนาเรื่องแนวทางใหม่ของการฝึกปฏิบัติ

วิชาชีพครู," รายงานการสัมมนา เรื่อง แนวทางใหม่ของการฝึกปฏิบัติ

วิชาชีพครู. 191 - 192 ; 19 - 21 ตุลาคม 2524, กรุงเทพฯ :

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524.

พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง. "โครงการครุทายาท : ความหวังใหม่ของการฝึกหัดครู

ไทย," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 44 - 51 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม

2532.

พัฒน์ สุกจางค์ และคณะ. การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานสำหรับประเทศไทย.

กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

พุทธทาสภิกขุ. "วิญญาณแห่งความเป็นครู," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 15(4) :

44 - 62 ; เมษายน - พฤษภาคม 2524.

เพทาย ศิริศุภมิตร. "ครู - ทางผ่านที่ (น่าจะ) รื่นรมย์," ศึกษาศาสตร์.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 7(2) : 21 - 31 ; มิถุนายน 2521.

ไพบูลย์ จันทยศ. "คำของครุมิใช่อยู่วิทยา," สารพัฒนาหลักสูตร. 23 :

38 - 40 ; สิงหาคม 2526.

_____. "จริงหรือ? เขาว่าเมืองไทยเอาคนโง่มาเป็นครู," สารพัฒนา

หลักสูตร. 20 : 32 - 33 ; พฤษภาคม 2526.

ไพศาล หวังพานิช. "หลักและวิธีประเมินโครงการ," วารสารวัดผลการศึกษา.

11(33) : 23-38; มกราคม-เมษายน 2533.

ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์ และคณะ. รวมบทความทางการประเมินโครงการ.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

มาตรฐานวิชาชีพครู, กอง. เกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติเพื่อการสรรหาครูผู้สอน

เพื่อคุณธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : สำนักงาน

เลขาธิการคุรุสภา, 2529. (อัดสำเนา).

เมธี ปลื้มชานนท์. "ครูกับการพัฒนาชนบทยากจน," มิตรครู. 23 :

31 - 34 ; พฤศจิกายน 2524.

ยนต์ ชุ่มจิต. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา,

2526.

_____. "ระดม ความคิด...ปัญหาการศึกษาไทยปัจจุบันและแนวทางแก้ไข,"

มติชนรายวัน. 13 ; 2 ตุลาคม 2529.

ระวีวรรณ เสวตามร. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัด

นครปฐม ที่มีต่อพฤติกรรมการสอนสังคมศึกษาของครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. (อัดสำเนา).

วิชาการ, กรม. หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

คุรุสภา, 2525.

วิจิต ทองนุ้ย. "ผลการประเมินการจัดงานวันประถมศึกษาแห่งชาติ,"

ประชาศึกษา. 34(12) : 5 - 9 ; กันยายน 2527.

ศรีสมร พุ่มสะอาด. การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

อัดสำเนา.

ศักดิ์สิทธิ์ ชิตติยาสุวรรณ. ตัวบ่งชี้ความแตกต่างในการปฏิบัติของครู ตามแนว

การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.

อัดสำเนา.

- สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และคณะ. เอกสารประกอบการอบรมเทคนิคการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 20-31 กรกฎาคม 2535. อัดสำเนา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.
- สหวิทยาลัยทักษิณ, วิทยาลัยครูสงขลา. รายงานการประเมินโครงการครูทายาท. วิทยาลัยครูสงขลา สหวิทยาลัยทักษิณ, 2532.
- สายหยุด จำปาทอง. "อนาคตของครูไทย," เอกสารประกอบคำบรรยาย. ม.ป.ท., 2529.
- สุภัทตร์ พิบูลย์. "แบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเด็ก : แนวทางการประยุกต์ใช้ประเมินโครงการ," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 20(1) : 34 - 40 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2528.
- สุวัฒน์ สุกมลสันต์ และคณะ. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สุพิน จิมโอม และคณะ. "ทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อบุคลิกลักษณะของครูประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เด็กชอบในกรุงเทพมหานคร," บทความย่อผลงานวิจัยที่ได้รับทุนจากสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2528.
- สุรชาติ สังข์รุ่ง. "การเลือกครูดีให้สังคม," วิทยาสาร. 29(11) : 20 - 21 ; เมษายน 2521.
- สำราญ มีแจ้ง และพงศ์ศิริ สาลี. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- อนันต์ศักดิ์ เกตุสิริ. ลักษณะของครูที่เอื้อต่อการพัฒนาชนบทตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสภาตำบลในเขตรับผิดชอบของวิทยาลัยครูอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.

- อรุณ ปรีดีดิolk. "การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู," รายงานการประชุม
สัมมนาสมาคมวิชาชีพครู ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา,
57 - 64 ; 2526.
- อำไพ สุจริตกุล และคณะ. "ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอน
ระดับประถมศึกษา 2517 - 2521," วารสารวิจัยทางการศึกษา.
11(2) : 10 - 31 ; 2524.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. "คุณภาพและการไม่มีคุณภาพทางการศึกษา," รายงาน
การประชุมสัมมนา สมาคมวิชาชีพครู ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 24 - 38 ; 2527.
- Chulam, Raza N., Bhutlo Ali, Mohammad A Mehar. The Quality
of Teacher's Performance in Primary Schools of
Province of Sind as a Sound Base. Baureau of
Curriculum and Extension Wing Sind Hyderabad Pakistan
in Collaboration Will Federal Ministry of Educational
Island, 1978.
- Davis, W. An Introduction to Public Administration.
New York : The Free Press, Co., 1974.
- Guba, G. and Lincoln S. Effective Evaluation. Sanfrancisco
California : Jessey Bass Inc., 1981.
- Katz, F.M. Guidelines for Evaluating a Training Programme
for Health Personnel. Geneva ; World Health Organiza-
tion, 1978.
- Rutman, Leonard. "Formative Research and Program
Evaluability," Evaluation Research Methods : A Basic
Guide. 7th ed. Beverly Hills California : Sage
Publications, Inc., 1982.
- Sepulveda, C., and Gupta, J.P., Glosserry of Terms Used in
Planning Development and Health. Bangkok : ESCAP,

1981.

Weiss, Caral H. Evaluating Action Program. Boston,
Massachusetts : Allyn and Bacon, Inc., 1972.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการเพชรในตม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน เพื่อถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน และด้านกระบวนการดำเนินงาน

2. การตอบแบบสอบถาม ขอให้ท่านประเมินข้อความในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างทางขวามือเพียงช่องเดียว ในแต่ละรายการที่ท่านได้ประเมินแล้ว โดยตัวเลขแต่ละตัวในช่องทางขวามือจะแสดงระดับความคิดเห็นของท่านว่ารายการที่ประเมินนั้น มีความเหมาะสมหรือเพียงพอสอดคล้องกับการดำเนินการโครงการเพชรในตม ดังนี้

- 0 หมายถึง รายการที่ประเมินนั้นมีความเหมาะสมหรือเพียงพอสอดคล้องกับการดำเนินการโครงการเพชรในตมน้อยหรือไม่ดี
- 1 หมายถึง รายการที่ประเมินนั้นมีความเหมาะสมหรือเพียงพอสอดคล้องกับการดำเนินการโครงการเพชรในตมค่อนข้างน้อย หรือค่อนข้างดี
- 2 หมายถึง รายการที่ประเมินนั้นมีความเหมาะสมหรือเพียงพอสอดคล้องกับการดำเนินการโครงการเพชรในตมค่อนข้างมาก หรือดี
- 3 หมายถึง รายการที่ประเมินนั้นมีความเหมาะสมหรือเพียงพอสอดคล้องกับการดำเนินการโครงการเพชรในตมมาก หรือดีมาก

3. ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบที่ได้จะถือเป็นความลับ ซึ่งผลการตอบแบบสอบถามนี้จะได้นำไปปรับปรุงโครงการเพชรในตมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
ปวีชา คชสิทธิ์

ข้อ	รายการประเมิน	0	1	2	3
	<u>ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ</u>				
1.	โครงการเพชรในตมสามารถพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพให้ท้องถิ่นได้เพียงใด	...	...	...	...
2.	โครงการเพชรในตมมีความเหมาะสมกับสภาพการศึกษาของคนในท้องถิ่นระดับใด	...	...	...	...
3.	โครงการเพชรในตมเปิดโอกาสให้เยาวชนในท้องถิ่นเข้าร่วมโครงการตามระบบคุณธรรมได้เพียงใด	...	...	...	...
4.	โครงการเพชรในตมสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นทุกฐานะในระดับใด ...	...	...	...	...
5.	โครงการเพชรในตมสามารถชักนำให้คนในโครงการรักและกลับมาพัฒนาท้องถิ่นภายหลังจบการศึกษาแล้ว ได้เพียงใด	...	...	...	...
6.	โครงการเพชรในตมสามารถช่วยพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเยาวชนได้เพียงใด ...	...	...	...	...
7.	โครงการเพชรในตมสามารถช่วยพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้เพียงใด	...	...	...	...
8.	ท่านอยากชักชวน บุตร ญาติ พี่น้อง เข้าร่วมโครงการเพชรในตมมากเพียงใด	...	...	...	...
9.	โครงการเพชรในตมมีความทันสมัยเพียงใด	...	...	...	...
10.	ท่านเห็นด้วยที่จะให้โครงการเพชรในตมผลิตบุคลากรในสาขาวิชาชีพอื่น นอกเหนือจากการผลิตกำลังคนสาขาวิชาชีพครูเพียงใด	...	...	...	...

ข้อ	รายการประเมิน	0	1	2	3
	<u>ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน</u>				
11.	งบประมาณเกี่ยวกับโครงการเพชรในตมเพียงพอที่จะสนับสนุนกิจกรรมของโครงการเพียงใด				
12.	การช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาลมีเพียงใด				
13.	การช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากภาคเอกชนมีเพียงใด				
14.	ท่านมีปัญหหรืออุปสรรคในการใช้งบประมาณเพียงใด				
15.	สภาพแวดล้อมของหอพักของนิสิตในโครงการมีความเหมาะสมเพียงใด				
16.	สถานที่เรียนมีความเหมาะสมเพียงใด				
17.	วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการมีเพียงพอกับความต้องการเพียงใด				
18.	บุคลากรที่ดำเนินงานตามโครงการมีเพียงพอกับความต้องการเพียงใด				
19.	บุคลากรในหน่วยงานของท่านสนับสนุนโครงการเพชรในตมเพียงใด				
20.	บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการเพชรในตมมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเพียงใด ..				

ข้อ	รายการประเมิน	0	1	2	3
	<u>ด้านกระบวนการดำเนินงาน</u>				
21.	เกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเข้าโครงการมีความเหมาะสมเพียงใด	...	...	...	...
22.	ระยะเวลาที่เปิดรับสมัครนิสิตเข้าโครงการมีความเหมาะสมเพียงใด	...	...	...	...
23.	การทำสัญญาระหว่างมหาวิทยาลัยกับนิสิตมีปัญหาเพียงใด	...	...	...	...
24.	เกณฑ์การรักษาสภาพระหว่างเรียนของนิสิตในโครงการมีความเหมาะสมเพียงใด	...	...	...	...
25.	เกณฑ์การประเมินนิสิตก่อนสำเร็จการศึกษามีความเหมาะสมเพียงใด	...	...	...	...
26.	เนื้อหากิจกรรมเสริมหลักสูตรจัดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงใด	...	...	...	...
27.	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสมเพียงใด	...	...	...	...
28.	การประสานงานระหว่างหน่วยงานของท่านกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีเพียงใด	...	...	...	...
29.	การจัดทำแผนปฏิบัติงานตามโครงการมีเพียงใด ..	...	...	...	...
30.	ท่านสามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนปฏิบัติงานของโครงการเพชรในตมได้เพียงใด	...	...	...	...
31.	เกณฑ์การคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูมีความเหมาะสมเพียงใด	...	...	...	...
32.	ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูเพียงใด ..	...	...	...	...

แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับโครงการเพชรในตม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน เพื่อถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับครูในโครงการเพชรในตม โดยตอนแรกเป็นการถามเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูของครูในโครงการเพชรในตม ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านอื่น ๆ และตอนที่สองเป็นการถามความพึงพอใจของท่านที่มีต่อครูในโครงการเพชรในตม

2. การตอบแบบสอบถาม ขอให้ท่านประเมินข้อความในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างทางขวามือเพียงช่องเดียว ในแต่ละรายการที่ท่านได้ประเมินแล้ว โดยตัวเลขแต่ละตัวในช่องทางขวามือจะแสดงระดับความคิดเห็นของท่านว่ารายการที่ประเมินนั้น มีความเหมาะสม ดังนี้

- 0 หมายถึง รายการที่ประเมินนั้นมีความเหมาะสมน้อย หรือไม่ดี
- 1 หมายถึง รายการที่ประเมินนั้นมีความเหมาะสมค่อนข้างน้อย หรือค่อนข้างดี
- 2 หมายถึง รายการที่ประเมินนั้นมีความเหมาะสมค่อนข้างมาก หรือดี
- 3 หมายถึง รายการที่ประเมินนั้นมีความเหมาะสมมาก หรือดีมาก

3. ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบที่ได้จะถือเป็นความลับ ซึ่งผลการตอบแบบสอบถามนี้จะได้นำไปปรับปรุงโครงการเพชรในตมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

(นายปรีชา คชสิทธิ์)

ข้อ	รายการประเมิน	0	1	2	3
	<u>คุณลักษณะความเป็นครูด้านการเตรียมการสอน</u>				
1.	การศึกษาหลักสูตรและคู่มือครูจนเข้าใจก่อนลงมือ เตรียมการสอน	...	...	...	...
2.	การค้นคว้าและทำความเข้าใจในเนื้อหาที่สอน จากหนังสือหลาย ๆ เล่ม	...	...	...	...
3.	การจัดทำบันทึกการสอน	...	...	...	...
4.	การเตรียมกิจกรรมประกอบการสอน	...	...	...	...
5.	การเตรียมสื่อให้พร้อมก่อนถึงเวลาสอน	...	...	...	...
6.	การศึกษาค้นคว้าเพื่อนำเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มาใช้	...	...	...	...
	<u>คุณลักษณะความเป็นครูด้านการสอน</u>				
7.	การทบทวนเนื้อหาเดิมก่อนสอนเนื้อหาใหม่	...	...	...	...
8.	การนำเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งการสอน	...	...	...	...
9.	การบอกจุดประสงค์ของบทเรียนก่อนสอน	...	...	...	...
10.	การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ...	...	...	...	...
11.	การฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่น	...	...	...	...
12.	การเน้นเนื้อหาสาระที่สำคัญขณะสอน	...	...	...	...
13.	การเพิ่มเติมเนื้อหาที่สอนให้กว้างขวาง กว่าบทเรียน	...	...	...	...
14.	การจัดสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนช้า	...	...	...	...
15.	การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ..	...	...	...	...
16.	การใช้วิธีการใหม่ ๆ มาอธิบายเมื่อนักเรียน ยังไม่เข้าใจบทเรียน	...	...	...	...
17.	การเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ตอบคำถาม ...	...	...	...	...

ข้อ	รายการประเมิน	0	1	2	3
12.	การใช้สื่อการเรียนการสอน	...	...	...	...
13.	การฝึกให้นักเรียนรู้จักสรุปบทเรียน	...	...	...	...
	<u>คุณลักษณะความเป็นครูด้านการวัดและประเมินผล</u>				
14.	มีการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ไว้ล่วงหน้า	...	...	...	...
15.	การทดสอบความรู้ของนักเรียนก่อนสอน เนื้อหาใหม่	...	...	...	...
16.	การทดสอบความรู้ความเข้าใจและทักษะ ของนักเรียนหลังจากเรียนจบแต่ละเนื้อหา	...	...	...	...
17.	การตรวจผลงานของนักเรียนทุกชิ้นที่มอบหมาย ให้นักเรียนทำ	...	...	...	...
18.	การชี้แจงวิธีการทำแบบทดสอบให้นักเรียนเข้าใจ อย่างชัดเจน	...	...	...	...
19.	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ...	...	...	...	...
20.	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก ระดับประถมศึกษา	...	...	...	...
21.	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู และโรงเรียนประถมศึกษา	...	...	...	...
	<u>คุณลักษณะความเป็นครูด้านคุณธรรมและจริยธรรม</u>				
22.	ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและหน้าที่	...	...	...	...
23.	ความรับผิดชอบ	...	...	...	...
24.	ความขยันหมั่นเพียร	...	...	...	...
25.	ความอดทน	...	...	...	...

ข้อ	รายการประเมิน	0	1	2	3
26.	ความเสียสละ	...	...	...	...
27.	การเฝ้าหาความรู้	...	...	...	...
28.	ความเป็นผู้นำ	...	...	...	...
29.	ความมีมนุษยสัมพันธ์	...	...	...	...
30.	การแต่งกาย	...	...	...	...
31.	ความประหยัด	...	...	...	...
32.	ความพร้อมของสุขภาพกายและสุขภาพจิต	...	...	...	...
33.	ค่านิยมในการทำงานและการดำรงชีวิต	...	...	...	...
34.	การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	...	...	...	...
	<u>คุณลักษณะความเป็นครูด้านอื่น ๆ</u>				
35.	ความรู้ของครูที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการ เพชรในตม	...	...	...	...
36.	ความสามารถในการสอนของครูที่สำเร็จ การศึกษาตามโครงการเพชรในตม	...	...	...	...
37.	ความประพฤติที่เป็นแบบอย่างได้ของครูที่สำเร็จ การศึกษาตามโครงการเพชรในตม	...	...	...	...
	<u>ความพึงพอใจของท่านที่มีต่อครูในโครงการ เพชรในตมในด้านต่าง ๆ</u>				
38.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	...	...	...	...
39.	ความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา	...	...	...	...
40.	ความรู้ความสามารถพิเศษ	...	...	...	...
41.	ความประพฤติและการปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ..	...	...	...	...
42.	การอุทิศสละเวลาเพื่อประโยชน์ต่อราชการ	...	...	...	...
43.	ความเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น	...	...	...	...

ข้อ	รายการประเมิน	0	1	2	3
44.	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น	...	...	...	...
45.	ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนครูและชุมชน	...	...	...	...
46.	การสร้างควมสามัคคีในหมู่คณะ	...	...	...	...
47.	ผลงานที่ครูในโครงการเพชรในตมปฏิบัติ ได้ผลสำเร็จ	...	...	...	...

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายปรีชา ชื่อสกุล คชสิทธิ์

เกิดวันที่ 28 เดือนตุลาคม พุทธศักราช 2487

สถานที่เกิด บ้านเลขที่ 32 หมู่ 13 ตำบลท่าไข่ อำเภอเมือง
จังหวัดฉะเชิงเทรา

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 42/4 ซอยอินทราสา ถนนศรีโสธรตัดใหม่
อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

ตำแหน่งหน้าที่การทำงานปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบและทะเบียนประวัติที่ 4
(เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 7)

สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กระทรวง
ศึกษาธิการ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2502	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2505	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา จากโรงเรียนฝึกหัดครู ฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2510	ประกาศนียบัตรครูพิเศษมัธยม
พ.ศ. 2514	การศึกษามัธยมศึกษา (วิชาเอกภาษาไทย) จากวิทยาลัย วิชาการศึกษาบางแสน จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2538	การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกการบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การประเมินโครงการเพชรในตม

บทคัดย่อ

ของ

ปรีชา คชสิทธิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2538

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการเพชรในตม โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตม สังกัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ซึ่งประชากรกลุ่มนี้ เป็นผู้ประเมินโครงการเพชรในตมด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน และด้านกระบวนการดำเนินงาน สำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่มีครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 ไปสอนอยู่ เป็นผู้ประเมินโครงการเพชรในตม ด้านผลผลิต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ฉบับ ฉบับแรกเป็นแบบสอบถามผู้รับผิดชอบโครงการเพชรในตมทุกสังกัด และครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เกี่ยวกับการดำเนินโครงการเพชรในตม ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน และด้านกระบวนการดำเนินงาน ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับโครงการเพชรในตม ด้านผลผลิต ลักษณะของแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ และแบบสอบถามนี้มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ผลการประเมินโครงการเพชรในตม มีดังนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายและหลักการ พบว่า จุดมุ่งหมายและหลักการของโครงการเพชรในตมมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นค่อนข้างมาก
2. ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน พบว่า ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการมีความเพียงพอและเหมาะสมค่อนข้างมาก
3. ด้านกระบวนการดำเนินงาน พบว่า การคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนิสิตในโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การคัดเลือกบัณฑิตโครงการเพชรในตมเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก
4. ด้านผลผลิต พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 มีคุณลักษณะความเป็นครูอยู่ในระดับดีมาก และมีความพึงพอใจครูในโครงการเพชรในตม รุ่นที่ 1-4 เป็นอย่างมาก

THE EVALUATION OF PHET NAI TOM PROJECT

AN ABSTRACT

BY

PREECHA KOJASITHI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Education Administration
at Srinakharinwirot University

March 1995

The objective of this research was to evaluate the Phet Nai Tom Project by the CIPP Evaluation Model. The population of this research can be separated into 2 groups.

The first group are the person who take responsibility for this project in the Internal Security Administration Division, Srinakarinwirote University, Office of National Primary Education Commission, Office of Provincial Primary Education, Office of Teacher Civil Service Commission and the teachers who participated in the Pet Nai Tom Project : Program 1-4

The population of this group evaluated the project in the parts of context, input and process.

The Second group are the School Administrator whose school had the teachers join in this project : program 1-4.

The population of this group evaluated the project in the parts of product.

Tools for collecting data in this research are questionnaires which separated into 2 types. The first type were used for the first group of the population the others were used for the second group. These questionnaires were in the form of 4-level evaluation standard which were precise and in compliance with its substances. The result of the project evaluation were as follows;

1. Context : the aim and the theory of the Phet Nai Tom Project quite much agreed with the local needs.

2. Input : a resource applied in this project are quite much enough and apropriated.

3. Process : the opinion on selecting student for the project, preparing learning and teaching activities, implementing additional activities, selecting the graduated student to be positioned as a public teacher were quite much suitable.

4. Product : the school administrators thought that the teachers in the Phet Nai Tom Project : Programs 1-4 had an excellent qualification and they were also very pleased with the teachers in the Phet Nai Tom Project : Programs 1-4.